

**Eduskunnan
pankkivaltuuston
kertomus
2019**

Helsinki 2020

K 20/2020 vp

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSTON KERTOMUS
2019**

*

Eduskunnalle

Helsinki 2020

ISSN 1796-9794 (verkkojulkaisu)

Eduskunnan
pankkivaltuuston kertomus

2019

Sisällys

Alkusanat	4
Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna	5
Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna	6
1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Suomen Pankin hallinto	6
Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema	6
Suomen Pankin strategia ja hallinto	6
Suomen Pankin lähitulevaisuuden haasteet	7
Suomen Pankki kehittää toimintaansa	8
Suomen Pankki ratkoo haasteita vastuullisesti	8
Johtokunta	9
1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka ja toimintaympäristö	9
Euroopan keskuspankin rahapolitiikka	9
Makrotaloudellinen toimintaympäristö	10
EKP:n rahapolitiikka kertomusvuonna	12
1.3 Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna	15
Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen	15
Varallisuuden hallinta	19
Muu toiminta	21
i. Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa ja Suomen talouden ennustaminen	21
ii. Tutkimus	21
iii. Tilastointi	22
iv. Kansainvälinen toiminta ja yhteistyö	22
v. Viestintä	24
vi. Raha ja maksaminen	25
1.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita	26
Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat	26
Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus	29
Suomen Pankin taloudellisten riskien seuranta	29
Muita käsiteltyjä asioita	30
Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna	31
2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto	31
Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema	31
Finanssivalvonnan hallinto	31
2.2 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna	31
2.3 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita	37
Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan havainnot ja toimet sen johdosta	37

Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna.....	41
Osa 3. Erityisteemat.....	42
Teema 1: Suomen Pankin taloudelliset kokonaisriskit	42
Johdanto	42
Rahapolitiikan toteuttaminen	44
Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminta.....	45
Rakenteellinen korkoriski	47
Kokonaisriskiarvio	47
Teema 2: Kotitalouksien liiallisen velkaantumisen riskit ja niiden torjuminen.....	50
Kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut historiallisen suureksi	50
Kotitalouksien velan rakenne.....	51
Makrovakauseräpolitiikalla tuetaan rahoitusjärjestelmän vakautta	51
Valtiovarainministeriön työryhmä etsi ratkaisuja velkaantumisen hillitsemiseen	52
Huomioita ehdotuksista	53
Makrovakauserätoimet ovat yleisiä Euroopassa.....	53
Teema 3: Voiko finanssipolitiikka tukea rahapolitiikka nollakorkorajalla.....	55
Viitteet	56
Liite 1. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2019.....	58

Alkusanat

Tämä kertomus on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu pankkivaltuuston vuosittainen kertomus eduskunnalle.

Pankkivaltuuston kertomus eduskunnalle vuodelta 2019 sisältää erilliset osat Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta (osa 1) sekä Finanssivalvonnan toiminnasta ja hallinnosta (osa 2) kertomusvuoden kuluessa. Kertomuksen kolmas osa (osa 3) sisältää kolme erityisteemoihin keskittyvää kirjoitusta. Kertomuksen viimeisessä osassa (osa 4) kuvataan lyhyesti eräitä kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia.

Kertomus perustuu osin Suomen Pankin vuosikertomukseen ja Finanssivalvonnan toimintakertomukseen sekä Finanssivalvonnan johtokunnan pankkivaltuustolle antamaan kertomukseen.

Kertomuksen tilastoluvut perustuvat helmikuun 2020 lopulla käytettävissä olleisiin tietoihin.

Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna

Pankkivaltuutettuina toimivat kertomusvuoden 2019 alkaessa seuraavat kansanedustajat

Jokinen, Kalle

Kaikkonen Antti

Kääriäinen, Seppo

Oinonen, Pentti

Urpilainen, Jutta

Vanhanen, Matti

Viitanen, Pia

Vähämäki, Ville

Zyskowicz, Ben

Puheenjohtajana toimi Matti Vanhanen ja varapuheenjohtajana Pentti Oinonen. Työjaoston kolmantena jäsenenä toimi Ben Zyskowicz ja ylimääräisenä jäsenenä Jutta Urpilainen.

Eduskunta toimitti 18. kesäkuuta 2019 pankkivaltuutettujen vaalin ja valitsi pankkivaltuuston jäseniksi seuraavat edustajat:

Lindtman Antti

Viitanen Pia

Mäkelä Jani

Vähämäki Ville

Orpo Petterii

Jokinen, Kalle

Lohi Markus

Holopainen Mari

Sarkkinen Hanna

Pankkivaltuusto järjestäytyi kokouksessaan 27. kesäkuuta 2019 ja valitsi puheenjohtajakseen Antti Lindtmanin ja varapuheenjohtajaksi Jani Mäkelän. Työjaoston kolmanneksi jäseneksi valittiin Petteri Orpo ja ylimääräiseksi jäseneksi Markus Lohi. Jani Mäkelän erottua tehtävästään uudeksi pankkivaltuutetuksi valittiin eduskunnan toimittamassa täydennysvaalissa 27.9.2019 Toimi Kankaanniemi. Kankaanniemi valittiin Mäkelän tilalle työjaoston jäseneksi ja pankkivaltuuston varapuheenjohtajaksi pankkivaltuuston kokouksessa 25.10.2019. Hanna Sarkkisen erottua tehtävästään uudeksi pankkivaltuuteksi valittiin eduskunnan 5.11.2019 toimittamassa täydennysvaalissa Markus Mustajärvi.

Pankkivaltuuston sihteereinä toimivat valtiotieteiden tohtori *Lauri Kajanoja* sekä varatuomari *Maritta Nieminen*. Pankkivaltuuston neuvonantajana toimi kauppatieteiden tohtori *Ari Hyytinen* 31.5.2019 saakka sekä 1.10.2019 lähtien valtiotieteiden tohtori *Roope Uusitalo*.

Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan Suomen Pankin toimintaa sekä euroalueen rahapolitiikkaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Suomen Pankin toimintaa kertomusvuonna on kuvattu verkkojulkaisussa *Suomen Pankin vuosikertomus 2019*.¹

1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Suomen Pankki on julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Suomen Pankin asema on määritelty Suomen perustuslaissa. Pankin toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö sekä laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina ja osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ) Suomen Pankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Sen tehtävänä on osallistua rahapolitiikan valmisteluun ja toteuttaa Euroopan keskuspankin (EKP) neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin tehtävänä on myös edistää maksu- ja rahoitusjärjestelmän vakautta ja tehokkuutta sekä luoda edellytyksiä vakaalle talouskasvulle ja hyvälle työllisyydelle. Lisäksi Suomen Pankin tehtäviin kuuluvat operatiiviset keskuspankkitehtävät, kuten pankkien maksuliikkeen hoitaminen, sekä käteisrahan saatavuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen. Suomen Pankki huolehtii myös EKP:n toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta.

Suomen Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto. Pankkivaltuuston tehtävät jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: valvontaan, keskeisiin hallintotehtäviin ja muihin tehtäviin. Pankkivaltuusto antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä käsittelemistään tärkeimmistä asioista. Lisäksi pankkivaltuusto voi tarvittaessa antaa kertomuksia rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta Suomen Pankin toiminnasta.

Suomen Pankin strategia ja hallinto

Suomen Pankin toiminnanohjaus perustuu toiminta-ajatukseen, arvoihin, visioon ja strategiaan. Keskeisiä välineitä toiminnanohjauksessa ovat myös tavoite- ja tuloskehikko, toiminnasuunnittelu ja henkilöstö- ja budjettikehykset sekä pankin riskien kokonaisvaltainen arviointi.

Suomen Pankin toiminta-ajatuksena on ylläpitää taloudellista vakautta. Suomen Pankin visiona on olla tunnettu eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä.

Visionsa toteuttamiseksi Suomen Pankki

1. perustaa vaikuttavuutensa asiantuntemukseen, luotettavuuteen ja tutkimukseen
2. varmistaa kilpailukykyisten keskuspankkipalvelujen saatavuuden Suomessa
3. huolehtii osaltaan rahoitusmarkkinoiden ja niiden infrastruktuurin palvelutasosta
4. ylläpitää tehtäviensä vaatimaa vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta sekä toteuttaa taloudellisen tili-velvollisuutensa suomalaista yhteiskuntaa kohtaan
5. pitää huolta, että sen työprosessit ovat laadukkaita, teknisesti edistyneitä ja kestäviä
6. rakentaa osaamistaan ja ammatillista kilpailukykyään tulevaisuuden maailmaa silmällä pitäen samalla, kun se huolehtii pitkäjänteisesti henkilöstönsä hyvinvoinnista.

¹ Ks. <https://vuosikertomus.suomenpankki.fi/>.

Suomen Pankin lähitulevaisuuden haasteet

Suomen Pankin keskeisimmät lähitulevaisuuden haasteet liittyvät rahapolitiikan strategiaan, rahoitusvakauden turvaamiseen kaikissa olosuhteissa, maksamisen murrokseen ja talouspoliittiseen vaikuttamiseen. Lisäksi ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää reagointia myös keskuspankilta.

Rahapolitiikan strategia

Rahapolitiikan tavoitteita ja keinoja on kyettävä arvioimaan ja uudistamaan ennakkoluulottomasti tukeutumalla tutkittuun tietoon ja analyysiin. Talouden suhdannenäkymien heikennyttyä merkittävä kysymys on, millainen liikkumavara rahapolitiikassa on, jos taantuma alkaisi. Myös kauppasodan eskaloitumisen ja kansainvälisen politiikan kiristymisen vaikutukset talouskehitykseen sekä niiden heijastuminen rahapolitiikkaan edellyttävät keskuspankilta erityistä valpautta.

Rahoitusvakauden turvaaminen

Perinteisten pankkien ja muiden toimijoiden liiketoimintamallit ja roolit muuttuvat. Rahoitusmarkkinamme ovat kansainväliset ja niiden pohjoismaiset kytkökset vahvat. Viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön merkityksen arvioidaan korostuvan entisestään. Makrovakauseräpolitiikan vaikutusten arviointi ja poliittikkavälineistön kehittäminen ovat edelleen keskeisiä painopisteitä rahoitusvakaustyössä.

Maksamisen murros

Maksamisen digitaalinen murros asettaa koetukselle viranomaisten osaamisen sekä kyvyn ohjata ja valvoa maksujärjestelmien kehitystä. Nopea tekninen kehitys muuttaa fintech-toimijoiden kenttää ja pankkien liiketoimintamalleja. Lisäksi käteisen käyttö maksuvälineenä vähenee, pikamaksamisen muodot muuttuvat ja kyberriskit kasvavat. Maksamisen alueella myös huoltovarmuuskysymykset ovat keskeisiä.

Talouspoliittinen vaikuttaminen

Suomen Pankki tuo omalta toiminta-alueeltaan fakta- ja tutkimustietoa kotimaiseen keskusteluun ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Kotimaisen vaikuttamisen keskeisiä teemoja ovat julkisen talouden näkymät, rakenteelliset uudistukset ja kustannuskilpailukyky. Myös EU:ssa tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, ja rahaliiton heikkoihin kohtiin etsitään ratkaisuja.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos ja siihen reagointi nousi vuonna 2019 merkittäväksi teemaksi Suomen Pankin strategisten riskien joukossa, ja vastuullisuuden näkökohdat korostuvat keskuspankkitoiminnassa laajemminkin.

Tilanne vuoden 2020 alussa

Vuoden 2020 alkukuukausina olennaisin muutos talouden näkymissä ja keskuspankin toiminnassa koski COVID-19 –pandemiaa ja sen torjuntatoimia. Niillä arvioitiin olevan suuria kielteisiä vaikutuksia tuotantomahdollisuuksille, hyödykkeiden kysynnälle ja rahoituksen välittymiselle.

Kokouksessaan 12.3. EKP:n neuvosto päätti tarjota euroalueen rahoitusjärjestelmälle välitöntä rahoitustukea toteuttamalla tilapäisesti ylimääräisiä pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita. Kaikissa avoinna olevissa kolmannen sarjan kohdennetuissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa ehdot muutetaan paljon suotuisammiksi kesäkuusta 2020 kesäkuuhun 2021. Uusia omaisuuseräostoja varten varataan 120 miljardia euroa lisää käytettäväksi vuoden loppuun mennessä, jotta yksityisen sektorin osto-ohjelmien vaikutus pysyy vahvana.

Pankkivalvonta reagoi sekin tilanteen nopeaan muuttumiseen. EKP:n pankkivalvoja kertoi 12.3. sen suorassa valvonnassa olevien pankkien mahdollisuuksista joustaa eräistä lisäpääoma- ja likviditeetti-vaatimuksista. Tämä koskee myös EKP:n suorassa valvonnassa olevia suomalaisia pankkeja. Kotimaassa Finanssivalvonnan johtokunta päätti 17.3. alentaa kansallisen päätöksenteon piiriin kuuluvia pääomavaatimuksia yhdellä prosenttiyksiköllä. Nämä toimet lisäävät pankkien luotonantokykyä reaalitalouteen pandemian aikana.

Sekä rahapolitiikkaa että pankkivalvontaa koskevien päätösten tavoitteena on, että yritysten ja kotitalouksien rahoitusolot pysyvät suotuisina. Pandemian aikana moni yritys on tilanteessa, jossa tulojen

äkillinen pieneneminen voi johtaa ongelmiin, vaikka yrityksen toimintaedellytykset talouden taas palatessa normaaliin tilaan olisivat kunnossa. Rahoituksen saatavuus on tällöin keskeistä.

EKP:n neuvosto päätti 18.3. lisätoimista koronaviruksen taloudellisten vaikutusten hillitsemiseksi. Neuvosto päätti aloittaa uuden pandemiaan liittyvän arvopaperien osto-ohjelman (Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP). Sen puitteissa ostetaan joustavasti 750 miljardin euron edestä arvopapereita. Ohjelma kestää vuoden 2020 loppuun asti. Ostot kattavat samat arvopaperiluokat kuin nykyisessä arvopaperien osto-ohjelmassa (APP). Myös Kreikan valtiolainoja voidaan ostaa.

Tämän uuden osto-ohjelman lisäksi EKP:n neuvosto päätti 18.3. laajentaa yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa (CSPP) ostettavien arvopaperien joukkoa. Samalla neuvosto ilmoitti myös laajentavansa luotto-operaatioissaan hyväksyttävistä vakuuksista.

Suomen Pankki päätti 15.3. aloittaa suomalaisten yritystodistusten ostot uudelleen. Päätöksen tarkoitus oli lisätä rahoituksen tarjontaa suomalaisille yrityksille. Ohjelma mitoitettiin ensivaiheessa 500 miljardin euron suuruisiksi. Suomen Pankki päätti 19.3. kasvattaa ohjelman koon 500 miljoonan euron maksimiostosta 1 miljardiin euroon.

Maaliskuussa 2020 vallitsi suuri epävarmuus koskien pandemian tulevaa kehitystä, sen talousvaikutuksia ja mahdollisesti tarvittavia keskuspankkien lisätoimia. EKP:n neuvosto totesi 18.3., että se tekee toimivaltansa puitteissa kaiken tarvittavan tukeakseen kaikkia euroalueen maiden kansalaisia vaikeassa tilanteessa.

Suomen Pankki kehittää toimintaansa

Suomen Pankin toiminnan kehittämiseksi johtokunta päätti kesäkuussa 2019 kahdeksasta strategisesta kärkihankkeesta ja toimeksiannosta.

Vuonna 2019 tehtiin myös arvio Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteistyön rajapinnoista. Työnjaon todettiin olevan kunnossa ja molempien viranomaisten katsottiin toimivan resurssitehokkaasti. Systemaattisen osaamiskartoituksen avulla selvitettiin Suomen Pankin osaamisen kehittämisen painopisteet. Kärkialueiksi valittiin data-analytiikka, tilastojen ja datan hyödyntäminen sekä makro-kausanalyysi. Myös esimiestyön ja työyhteisötaitojen jatkuvaan kehittämiseen panostetaan jatkossakin.

Suomen Pankki ratkoo haasteita vastuullisesti

Syksyllä 2019 Suomen Pankki arvioi toimintaansa ympäristövaikutusten, taloudellisten vaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten näkökulmista. Arvioinnin tuloksena käynnistettiin vastuullisuusohjelma, jonka toteutusta jatketaan vuonna 2020. Suomen Pankin vastuullisuusohjelman painopisteitä ovat kestävä kasvu, vaikuttava tieto ja ilmatoriskien hallinta.

Johtokunta päätti vuonna 2019 myös perustaa kansainvälisen talouspolitiikan prosessin. Prosessi tukee pääjohtajaa ja muita johtokunnan jäseniä sekä Suomen nimittämää Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) johtokunnan jäsentä niissä tehtävissä, joiden tavoitteena on vaikuttaa kansainvälisillä foorumeilla.

Loppuvuodesta 2019 käynnistettiin valmistelut Suomen Pankin toimintaympäristön skenaarioiden ja vision laatimiseksi. Skenaarioiden ja vision aikahorisontti on vuodessa 2030. Työ toteutetaan vuonna 2020. Suomen Pankille on tärkeää, että se kykenee aidosti palvelemaan kansalaisten ja yhteiskunnan etuja myös pitkällä aikavälillä.

Johtokunta

Suomen Pankkia johtaa johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja eli pankin pääjohtaja sekä kaksi muuta jäsentä. Johtokunta huolehtii Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja pankin hallinnosta, jollei laissa ole toisin säädetty.

Johtokunnan puheenjohtajana toimii Olli Rehn ja varapuheenjohtajana Marja Nykänen. Johtokunnan kolmas jäsen on Tuomas Välimäki.

Johtokunnan sihteerinä toimi johdon sihteeristön osastopäällikkö Mika Pösö 30.9.2019 saakka ja lakiasianpäällikkö Maritta Nieminen 1.10.2019 alkaen.

Johtokunnan työnjaon mukaisesti vastuualueet olivat seuraavat:

Johtokunnan puheenjohtaja Olli Rehn

- rahapolitiikan valmistelu
- kotimaan talouspoliittinen vaikuttaminen
- ulkoinen viestintä
- kansainväliset asiat
- sisäinen tarkastus
- EKP:n neuvoston jäsen

Johtokunnan varapuheenjohtaja Marja Nykänen

- rahoitusmarkkinakysymykset
- makrovakauseräpolitiikka
- tilastot
- lakiasiat
- talous- ja henkilöstöhallinto
- sijoitustoiminnan ja rahapolitiikan riskien valvonta
- turvallisuus- ja kiinteistöasiat
- rahoitusvakauseräprosessi
- eläkerahaston johtoryhmän toiminta
- Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen Tuomas Välimäki

- rahoitusvarallisuuden sijoittaminen,
- rahapolitiikan toimeenpano ja markkinaoperaatiot
- akateeminen ja siirtymätalouksien tutkimus
- rahahuolto ja maksuliike
- digitalisaatio ja IT-asiat

1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka ja toimintaympäristö

Euroopan keskuspankin rahapolitiikka

Euroopan keskuspankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKP:n neuvoston määritelmän mukaan tämä tavoite tarkoittaa, että kuluttajahintojen vuotuisen nousun tulisi olla lähellä kahta prosenttia mutta sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. EKP voi toimillaan tukea myös muita EU:n talouspolitiikan tavoitteita, kunhan hintavakaus ei vaarannu. Näihin tavoitteisiin kuuluvat mm. hyvä työllisyyskehitys ja kestävä talouskasvu.

EKP:n neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja euron käyttöön ottaneiden maiden keskuspankkien pääjohtajista.

EKP:n rahapolitiikan keskeisen vaikutuskanavan muodostavat reaalikorot. Reaalikorolla tarkoitetaan nimelliskoron ja odotetun inflaation erotusta. Keskuspankki vaikuttaa lyhyisiin reaalkorkoihin ensisijaisesti päättämällä ohjaukoroistaan, jotka koskevat pankkien saaman keskuspankkirahoituksen hintaa. Reaalikorot vaikuttavat yritysten investointipäätöksiin, kotitalouksien kulutuspäätöksiin ja kokonaistaloudelliseen kehitykseen laajemmin.

Viime vuosina EKP:n rahapolitiikassa on käytetty myös niin sanottuja epätavanomaisia rahapolitiikka-toimia, joihin ovat kuuluneet omaisuuserien osto-ohjelmat, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot, talletuskoron laskeminen negatiiviseksi sekä ennakkoiva viestintä. Niiden tavoitteena on ollut vastapuolten likviditeetinsaannin turvaaminen, rahapolitiikan välittymismekanismien toiminnan varmistaminen, rahoitusmarkkinoiden vakauden takaaminen ja rahapolitiikan keventäminen.

Eurojärjestelmä toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa operatiivisen ohjauksjärjestelmän avulla. Järjestelmän keskeisimpiä osia ovat markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantojärjestelmä. Ohjauksjärjestelmän avulla vaikutetaan pankkijärjestelmässä olevan likviditeetin määrään ja lyhytaikaisten markkinakorkojen tasoon. Normaalitylanteessa eurojärjestelmä tarjoaa pankeille jälleenrahoitusta myöntämällä niille eripituisia luottoja vakuuksia vastaan. Likviditeettiä lisäävissä markkinaoperaatioissa vastapuolipankit voivat hakea luottoa, kun taas likviditeettiä vähentävissä operaatioissa ne voivat tallettaa ylimääräistä likviditeettiään keskuspankkiin. Vähimmäisvarantovelvoitteet luovat puolestaan rakenteellista likviditeetin tarvetta pankeille. Maksuvalmiusjärjestelmän yön yli -talletus ja yön yli -luotto antavat pankeille mahdollisuuden tasoittaa lyhytaikaisia likviditeetin vaihteluita esimerkiksi tekemällä (väliaikaisia) yön yli -talletuksia.

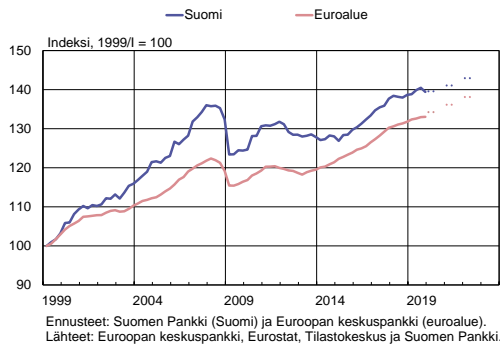
Vakuudet, joita vastaan pankit lainaavat rahaa keskuspankista, muodostavat tärkeän osan rahapolitiikan toimeenpanoa ja riskienhallintaa. Vakuuksiin sovelletaan kelpoisuusehtoja ja riskienhallintamenetelmiä, kuten päivittäistä markkinahinnoittelua ja aliarvostuksia, ja vakuudet turvaavat eurojärjestelmän asemaa luotonantajana.

Makrotaloudellinen toimintaympäristö

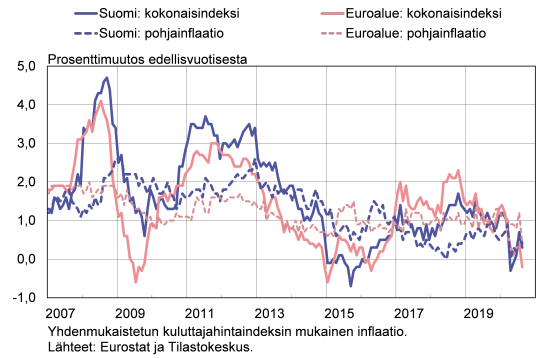
Vuosi 2019 talouskasvu jatkui mutta hidastui tuntuvasti euroalueella. Työllisten määrän kasvu ja työttömyysasteen aleneminen jatkuivat, mutta viime vuotta hitaampina. Inflaatio hidastui edellisestä vuodesta ja oli 1,2 %, kun sitä mitataan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutoksella. Energian ja elintarvikkeiden hinnoista puhdistettu ns. pohjainflaatio pysyi vaimeana, runsaassa 1 prosentissa. Rahoitusmarkkinahinnoista lasketut inflaatio-odotukset pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna.

Kertomusvuoden makrotaloudellinen ja rahapolitiittinen toimintaympäristö sekä euroalueella, eräissä euroalueen maissa että Suomessa on tiivistetty oheisiin kuvioihin (1–10). Kuviossa 1 tarkastellaan kokonaistuotannon kehitystä Suomessa ja euroalueella vuosina 1999–2019. Kuviossa 2 käy ilmi, että kertomusvuonna kuluttajahinta- ja pohjainflaation vauhdissa ei tapahtunut suuria muutoksia. Pohjainflaatio kuvaa hintakehitystä siten, että siitä on poistettu energian ja elintarvikkeiden hinnat. Kuviossa 3 nähdään, että EKP:n rahapolitiittiset korot olivat poikkeuksellisen matalat vuonna 2019. Kuviossa 4 nähdään, että myös valtionlainojen korot pysyivät alhaisina. Kuviossa 5 ilmenee, miten asuntojen hinnat nousivat yhä selvästi kertomusvuonna euroalueella, kun taas Suomessa muutos oli vähäinen. Kuviossa 6 voidaan lukea, että asuntolainakanta kasvoi Suomessa kertomusvuonna hieman vähemmän kuin euroalueella keskimäärin. Kuvio 7 havainnollistaa, kuinka asuntolainasopimusten vuosikorot laskivat edelleen euroalueella ja Suomessa. Kuviossa 8 käy ilmi, että yrityslainakannan kasvu ei oleellisesti muuttunut edellisestä vuodesta. Kuviossa 9 nähdään, että olemassa olevan yrityslainakannan keskimääräinen korko laski edelleen etenkin euroalueella. Kuvio 10 puolestaan kertoo, että kertomusvuonna euroalueella sekä suurten että pienempien (alle 1 milj. euroa) yrityslainojen korot pysyivät matalina.

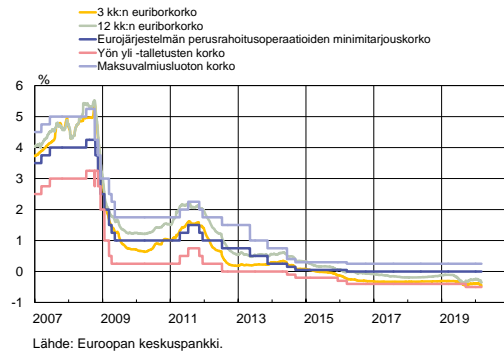
Kuvio 1. Kokonaistuotanto

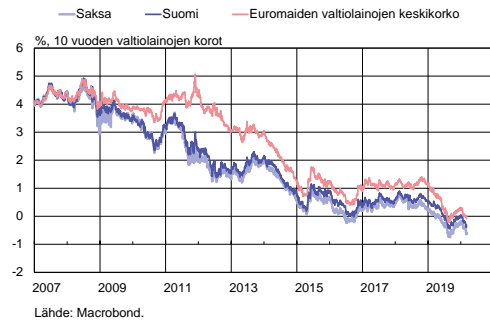
Kuvio 2. Inflaatio

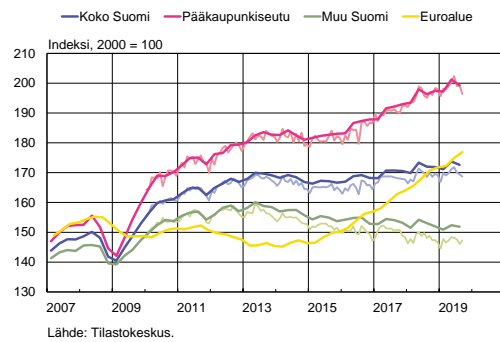
Kuvio 3. Rahapoliittiset korot

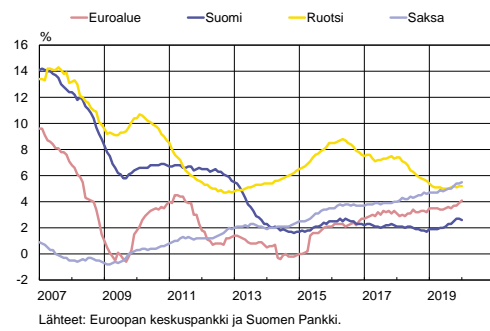
Kuvio 4. 10 vuoden valtionlainan korko

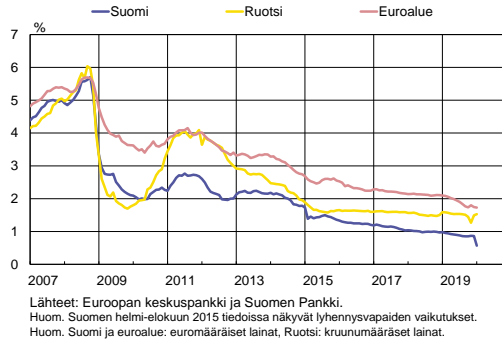
Kuvio 5. Asuntojen hinnat Suomessa ja euroalueella

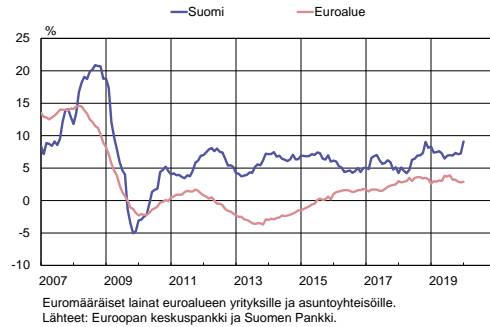
Kuvio 6. Asuntolainakannan vuotuinen muutos

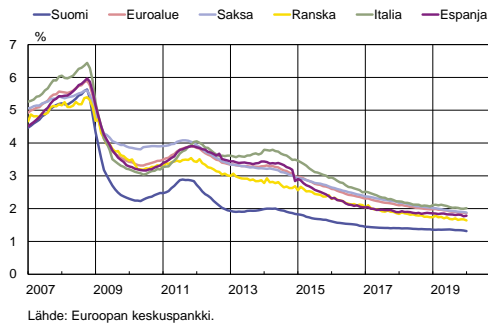
Kuvio 7. Uusien asuntolainojen korko

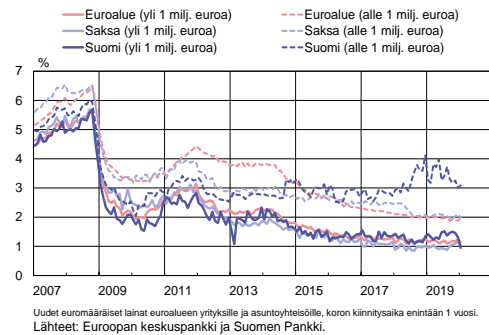
Kuvio 8. Yrityslainakannan vuotuinen muutos

Kuvio 9. Yrityslainakannan korko

Kuvio 10. Uusien yrityslainojen korko

EKP:n rahapolitiikka kertomusvuonna

Vuonna 2019 EKP:n neuvosto reagoi heikkoon taloustilanteeseen keventämällä rahapolitiikkaansa useaan otteeseen ja monin eri tavoin. Kevyt rahapolitiikka varmistaa, että euroalueen rahoitusolot pysyvät suotuisina laajasti talouden eri sektoreilla.

Vuoden 2019 aikana neuvosto laski talletuskoron $-0,5$ prosenttiin, muutti ennakoivaa viestintää, käynnisti kohdennettujen pitempiäaikaisten rahoitusoperaatioiden kolmannen sarjan, otti käyttöön porrastetun talletuskorkojärjestelmän ja aloitti uudelleen laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman netto-ostot (20 mrd. euroa / kk). Netto-ostot oli tätä ennen lopetettu joulukuussa 2018. EKP:n neuvosto painotti, että vahvasti kasvua tukevaa rahapolitiikkaa tarvitaan vielä pitkähkön ajan.

Joulukuussa EKP:n pääjohtaja Christine Lagarde kertoi, että EKP aloittaa rahapolitiikkastrategiansa tarkastelun. Rahapolitiikkastrategiaa koskevan arvion tavoitteena on varmistaa, että EKP voi parhaiten saavuttaa sille asetetut tavoitteet ja palvella siten euroalueen kansalaisten etuja.

Vuonna 2019 talouden ilmapiiriä heikensi geopolitiisiin tekijöihin ja protektionismin uhkaan liittyvä sitkeä epävarmuus. Keskeisimpiä epävarmuustekijöitä olivat Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kauppakiista sekä erityisesti Eurooppaa koskenut Ison-Britannian EU-eroproessi ja sen pitkittyminen. Ne vaikuttivat euroalueen talouskasvuun, joka oli hyvin maltillista.

Vielä loppuvuodesta 2018 näiden ulkoisten kysyntähäiriöiden sekä joidenkin maa- ja sektorikohtaisten tekijöiden uskottiin olevan tilapäisiä. Alkuvuodesta 2019 alkoi kuitenkin olla selvää, että kasvunäkymät

olivat heikentyneet erityisesti kuluneen vuoden osalta. Myös euroalueen inflaatio pysyi vaisuna ja inflaatio-odotukset alhaisina.

Tammikuun rahapolitiikkakokouksessaan EKP:n neuvosto totesi talouskasvun hidastuneen edellisvuoden loppupuoliskolla, ja euroalueen talousnäkyymiin vaikuttavien riskien katsottiin lisääntyneen. Neuvosto kuitenkin katsoi, että suotuisat rahoitusolot, myönteinen työmarkkinakehitys ja palkkojen nopeutuva nousu tukevat edelleen euroalueen talouskasvua ja inflaatiopaineiden vähittäistä voimistumista. Näistä syistä EKP:n neuvosto ei tehnyt muutoksia rahapolitiikan viritykseen.

EKP:n neuvosto piti ohjauskorot ennallaan siten, että talletuskorko on $-0,4$ %, perusrahoitusoperaatioiden korko $0,0$ % ja maksuvalmiusluoton korko $0,25$ %. Neuvosto kertoi, että se odottaa korkojen pysyvän nykyisellä tasolla ainakin vuoden 2019 kesän ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että inflaatio palautuu kestävästi lähemmäksi hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Epätavanomaisiin rahapolitiittisiin toimiin kuuluvassa omaisuusserien osto-ohjelmassa hankittujen arvopapereiden netto-ostot olivat loppuneet, mutta niiden takaisin maksettavan pääoman uudelleensijoitusta päätettiin jatkaa kuitenkin täysimääräisesti. Näin on tarkoitus toimia pitkähkön ajan vielä sen jälkeen, kun EKP:n neuvosto on alkanut nostaa ohjauskorkoja, ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen suotuisan likviditeettitilanteen ja vahvasti kasvua tukevan rahapolitiikan ylläpitämiseksi.

Kevään mittaan merkit euroalueen talouskasvun hidastumisesta vahvistuivat. Kehitys oli edelleen heikkoa varsinkin tehdasteollisuudessa ulkoisen kysynnän vaimentumisen ja joidenkin maa- ja sektorikohdostaisten tekijöiden yhteisvaikutuksen vuoksi.

Euroalueen kasvua hidastavien yksittäisten tekijöiden väistymisestä oli näkyvissä viitteitä, mutta niiden vaikutus alkoi osoittautua odotettua pitkäaikaisemmaksi. Myös pohjainflaatio oli edelleen vaimeaa, ja neuvosto totesi talouden heikomman kasvuvauhdin hidastavan inflaation palautumista tavoitteen mukaiseksi.

Maaliskuussa EKP:n neuvosto päättikin käynnistää uuden kohdennettujen, pitkäaikaisten neljännesvuosittaisten rahoitusoperaatioiden sarjan (TLTRO III), joka alkaisi syyskuussa 2019 ja päättyisi maaliskuussa 2021. Niiden on tarkoitus ylläpitää edelleen pankkien suotuisaa luotonantotilannetta ja rahapolitiikan sujuvaa välittymistä.

Lisäksi neuvosto ilmoitti, että eurojärjestelmän luotto-operaatioita toteutetaan jatkossakin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti. Näin toimitaan niin kauan kuin on tarpeen ja ainakin vuoden 2021 maaliskuussa alkavan vähimmäisvarantojen pitoajanjakson loppuun saakka.

Maaliskuussa neuvosto muutti myös ennakkoivaa viestintäänsä kertomalla, että ohjauskorot pidetään ennallaan ainakin vuoden 2019 loppupuoliskon ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että inflaatio palautuu edelleen kestävästi lähemmäksi tavoitetasoaan, hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Huhtikuun rahapolitiikkakokouksessa neuvosto viestitti arvioivansa säännöllisesti, onko negatiivisten korkojen mahdollisia kielteisiä sivuvaikutuksia pankkien rahoituksenvälitykseen lievennettävä, jotta alhaisen korkotason suotuisat talousvaikutukset säilyvät.

Loppukevään ja kesän aikana euroalueen alkuvuoden talouskasvu osoittautui hieman odotettua paremmaksi. Ajantasaiset tilasto- ja kyselytiedot ennakoivat talouskasvun kuitenkin heikentyvän jonkin verran vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä, sillä kansainvälinen kauppa kärsii edelleen pitkityneestä maailmanlaajuisesta epävarmuudesta, joka huonontaa etenkin euroalueen tehdasteollisuuden näkymiä.

Pohjaininflaatio pysyi vaimeana. Kustannuspaineiden vaikutuksen välittyminen inflaatiovauhtiin näytti vievän ennustettua kauemmin, vaikka työvoimakustannusten nousupaineet olivat vahvistuneet ja käynteet laaja-alaisemmiksi kapasiteetin korkean käyttöasteen ja työmarkkinatilanteen kiristymisen myötä. Inflaatio-odotuksia mittaavat indikaattorit osoittivat odotusten heikentyneen.

EKP:n neuvosto päätti **kesäkuussa** pitää ohjauskorot ennallaan ja kertoi ennakoivassa viestinnässään odottavansa niiden pysyvän nykyisellä tasolla ainakin vuoden 2020 alkupuoliskon ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että inflaatio palautuu kestävästi lähemmäksi hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Heinäkuun rahapolitiikkakokouksessaan neuvosto muutti hieman ennakoivaa viestintäänsä kertomalla, että se odottaa ohjauskorkojen pysyvän nykyisellä tasolla tai sitä alemmina ainakin vuoden 2020 alkupuoliskon ajan.

Rahapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi neuvosto pyysi eurojärjestelmän komiteoita kartoittamaan mahdollisia lisätoimia. Näihin kuuluvat muun muassa ennakoivan viestinnän vahvistaminen, negatiivisten korkojen aiheuttamien kielteisten vaikutusten lieventäminen varantotalleuksille maksettavien korkojen porrastamisella sekä sen kartoittaminen, onko mahdollisuuksia uusiin arvopaperiostoihin.

Syyskuussa EKP:n neuvosto totesi, että inflaatio on ollut jatkuvasti tavoitetta hitaampaa ja talouskehitys heikkoa eivätkä odotettuakin heikomman talouskehityksen riskit ole väistyneet. Lisäksi inflaatiopaineet ovat olleet vaimeita ja inflaatio-odotukset pysyneet vähäisinä. Vaisujen ja edelleen heikentyneiden kasvu- ja inflaationäkymien vuoksi EKP:n neuvosto muutti rahapolitiikan viritystä vielä aikaisempaa elvyttävämpään suuntaan.

Neuvosto laski EKP:n talletuskorkoa 10 peruspisteellä eli -0,50 prosenttiin. Neuvosto siirtyi myös niin sanottuun tilasidonnaiseen ennakoivaan viestintään ja ilmoitti odottavansa ohjauskorkojen pysyvän nykyisellä tai sitä alemmalla tasolla, kunnes arviointijakson inflaationäkymät palautuvat vankasti riittävän lähelle kahta prosenttia (mutta sen alapuolelle) ja kehitys näkyy johdonmukaisesti myös pohjaininflaatioissa. Viestinnästä poistettiin siis koronnostojen odotettu alkamisajankohta ja sidottiin koronnostojen aloittaminen inflaatiokehitykseen.

Omaisuserien osto-ohjelmassa päätettiin aloittaa uudet ostot 1.11.2019 nettomääräisesti 20 mrd. eurolla kuukaudessa. Neuvosto kertoi, että ostoja jatketaan niin kauan kuin on tarpeen ohjauskorkojen elvyttävän vaikutuksen vahvistamiseksi. Niiden kerrottiin päättyvän ennen kuin ohjauskorkoja aletaan nostaa. Kun osto-ohjelmassa hankitut velkakirjat erääntyvät, pääoma sijoitetaan aiempaan tapaan uudelleen.

Uusimmassa kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sarjassa (TLTRO III) suoritettavien neljännesvuosittaisten operaatioiden ehtoja päätettiin keventää, jotta pankkien luotonantotilanne pysyisi suotuisana, rahapolitiikan vaikutus välittyisi sujuvasti ja rahapolitiikalla voitaisiin tukea kasvua tehokkaasti.

Neuvosto ilmoitti myös, että rahapolitiikan pankkivetoisen välittymiskanavan toiminnan tukemiseksi pankkien varannoille maksettava korko muutetaan kaksiportaiseksi: osa varantovelvoitteen ylittävistä talletuksista vapautetaan negatiivisesta talletuskorosta.

Neuvosto totesi, että näillä laajoilla rahapoliittisilla toimilla saadaan aikaan huomattava elvyttävä vaikutus. Toimilla pyritään varmistamaan, että rahoitusolot pysyvät erittäin suotuisina ja edistävät sekä euroalueen talouskasvua että kotimaisten hintapaineiden kasvua, mikä puolestaan tukee inflaation kestävästi palautumista lähelle keskipitkän aikavälin tavoitetta.

Loppuvuodesta talouden kuva pysyi kutakuinkin ennallaan. Euroalueen talouskasvu jatkui vaisuna, ja inflaatio oli edelleen alhainen. Kasvun hidastumisesta huolimatta euroalueen talouskasvu vaikutti ajantasaisten tilasto- ja kyselytietojen mukaan jonkin verran vakaantuneen.

Loka- ja joulukuun kokouksissaan EKP:n neuvosto piti rahapolitiikkansa muuttumattomana. Neuvosto totesi, että euroalueen talouskasvu saa edelleen vetoapua suotuisista rahoitusoloista, työllisyyden kasvun ja palkkojen nousun jatkumisesta, varovaisen elvyttävästä finanssipolitiikasta sekä maailmantalouden jatkuvasta, joskin hieman hidastuvasta, kasvusta. Yhdessä EKP:n rahapoliittisten toimien kanssa tämän suotuisan kehityksen arvioitiin johtavan myös inflaation nopeutumiseen keskipitkällä aikavälillä.

Joulukuun kokouksessa pääjohtaja Lagarde kertoi lisäksi, että EKP aloittaa rahapolitiikkastrategiansa tarkastelun, joka on viimeksi tehty 16 vuotta sitten. Rahapolitiikkastrategiaa koskevan arvion tavoitteena on varmistaa, että EKP voi parhaiten saavuttaa sille asetetut tavoitteet ja palvella siten euroalueen kansalaisten etuja. Strategiaa tarkastellaan laaja-alaisesti, analyttisesti ja avoimin mielin kuuntelemalla eri asiantuntijatahojen näkemyksiä ja huomioimalla monet rahapolitiikan toimintaympäristössä viime vuosina tapahtuneet muutokset.

Lagarde ilmoitti työn alkavan vuoden 2020 alussa. Tavoitteena on strategian uudelleenarvioinnin valmistuminen vuoden 2020 loppuun mennessä. Suomen Pankki viesti vuonna 2019 aktiivisesti strategia-arvion tarpeellisuudesta.

Kaiken kaikkiaan EKP:n rahapolitiikka on ollut kasvua tukevaa. Kevyen rahapolitiikan on tarkoitus varmistaa, että rahoitusolot ovat suotuisat kaikilla talouden sektoreilla. Kotitalouksien ja yritysten lainansaannin helpottuminen edistää kulutusta ja yritysten investointeja ja sitä kautta myös euroalueen talouskasvua ja hintapaineiden voimistumista euroalueella. Se tukee inflaatiouauhdin vakaata palautumista lähemmäksi keskipitkän aikavälin tavoitetta.

Yrityslainakannan ja kotitalouksien lainakannan kasvu pysyikin vahvana koko vuoden. Sitä edisti kasvua tukevan rahapolitiikan vaikutuksen välittyminen pankkien lainakorkoihin. Kevyt rahapolitiikka auttaa pitämään pankkiluottojen tarjonnan runsaana ja helpottaa rahoituksen saantia kaikilla talouden sektoreilla.

Kevyen rahapolitiikan lisäksi kasvupotentiaalin parantaminen ja kokonaiskysynnän tukeminen vaatii toimia myös muilta politiikan lohkoilta. EKP:n neuvosto onkin toistuvasti vaatinut julkisesti rakennepoliittisten toimien toteuttamisen vauhdittamista euroalueen maissa Euroopan komission maakohtaisten suositusten mukaisesti.

Myös **finanssipolitiikalla** on tärkeä rooli kasvun edellytysten luomisessa. Neuvosto on toistuvasti todennut, että maiden, joilla on finanssipoliittista liikkumavaraa, tulisi ryhtyä hyvissä ajoin tehokkaisiin toimiin. Maissa, joissa julkisen talouden velka on suuri, tulisi harjoittaa varovaista finanssipolitiikkaa ja saattaa rakenteellinen rahoitusasema tavoitteen mukaiseksi, jotta automaattiset vakauttajat voisivat toimia vapaasti. Kaikkien maiden olisi tehostettava vielä entisestään toimia, joilla parannetaan julkisen talouden edellytyksiä tukea kasvua. Tähän raporttiin sisältyvässä teemakirjoituksessa tarkastellaan laajemmin rahapolitiikan ja finanssipolitiikan muodostamaa kokonaisuutta.

EKP:n neuvosto painottaa, että EU:n finanssi- ja talouspoliittisen ohjausjärjestelmän selkeä ja johdonmukainen noudattaminen ajankohdasta ja maasta riippumatta on edelleen olennaista euroalueen talouden kestävyyden edistämiseksi. Talous- ja rahaliiton toiminnan parantaminen on yhä ensiarvoisen tärkeää. EKP:n neuvosto arvostaa meneillään olevaa työtä ja kehottaa ryhtymään päättäväisiin lisätoimiin, jotta pankkiunioni ja pääomamarkkinaunioni saadaan valmiiksi.

1.3 Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna

Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui aiempaan tapaan EKP:n neuvoston jäsenenä rahapoliittiseen päätöksentekoon kertomusvuoden kuluessa. Pankin asiantuntijat olivat sekä mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja muussa taustatyössä että osallistuivat eurojärjestelmän rahapolitiikan komitean ja markkinaoperaatioiden komitean työskentelyyn.

Suomen Pankki vastaa rahapolitiikan toteutuksesta Suomessa. Suomessa sijaitsevat luottolaitokset pitävät keskuspankkitilejään Suomen Pankissa ja voivat osallistua operaatioihin Suomen Pankin välityksellä. Suomen Pankki on osallistunut myös eurojärjestelmän laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman toteuttamiseen.

Suomen Pankin toteuttamien eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vastapuolijoukko pysyi vuoden 2019 aikana muuttumattomana. Vastapuolia oli vuoden lopussa yhteensä 16. Joukko muodostui suomalaisista luottolaitoksista sekä pohjoismaisten pankkien Suomessa toimivista sivuliikkeistä.

Osana syyskuun 2019 rahapoliittista elvytyspakettia EKP:n neuvosto päätti tehdä jo maaliskuussa ilmoitetusta **kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden** kolmannesta sarjasta (TLTRO III) pankeille entistä edullisemman. Operaatioiden maturiteettia pidennettiin kahdesta kolmeen vuoteen, niiden korkoa alennettiin 10 peruspisteellä ja niihin lisättiin vapaahtoinen takaisinmaksumahdollisuus aikasintaan kaksi vuotta luottojen nostamisen jälkeen.

Syyskuussa alkanut TLTRO III pitää sisällään yhteensä seitsemän neljännesvuosittain järjestettävää rahoitusoperaatiota, joista viimeinen toteutetaan vuoden 2021 maaliskuussa. Kaikissa operaatioissa eurojärjestelmän keskuspankit myöntävät rahoitusta hakeville euroalueen pankeille vakuuksia vastaan kolmen vuoden pituisia lainoja. Lainat erääntyvät siis neljännesvuosittain syyskuusta 2022 maaliskuuhun 2024.

Operaatioissa myönnettujen lainojen korko määräytyy lähtökohtaisesti kunkin lainan juoksuaikana valitsevien perusrahoitusoperaatioiden korkojen keskiarvona. Nettolainanantotavoitteensa saavuttaneille pankeille operaatioiden korko on kuitenkin alempi, ja alimmillaan se voi olla operaation voimassaolokäytännössä vallitsevien EKP:n talletuskorkojen keskiarvo.

Aiemman TLTRO II –ohjelman puitteissa myönnettyt luotot alkavat erääntyä vuoden 2020 kesäkuusta lähtien, ja viimeisen operaation lainat erääntyvät vuoden 2021 maaliskuussa.

Vuonna 2019 tavanomaisista toimista perusrahoitusoperaatiot ja säännölliset kolmen kuukauden mittaiset pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutettiin edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Tavanomaisissa operaatioissa likviditeetin kysyntä oli edellisen vuoden tapaan vähäistä.

Ylimääräisellä likviditeetillä tarkoitetaan pankkien keskuspankissa pitämiä vähimmäisvarantovelvoitteiden ylittäviä varoja. Euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräinen likviditeetti pieneni noin 74,3 mrd. eurolla eli 1 785,9 mrd. euroon vuoden 2019 aikana. Muutos johtui muun muassa auki olevien TLTRO-luottojen kokonaismäärän supistumisesta. Pienenemisestä huolimatta ylimääräinen likviditeetti pysyi edelleen suurena.

Suomen Pankin vastapuolilla oli aiempien vuosien tapaan huomattava määrä keskuspankkitalletuksia. Suomen Pankkiin tehtyjen talletusten osalta ylimääräinen likviditeetti oli 93,4 mrd euroa.

Euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräisen likviditeetin runsaus selittää perinteisten rahoitusoperaatioiden vähäisen käytön. Järjestelmässä ei ole näin suuren ylimääräisen likviditeetin oloissa paljon toimijoita, jotka osallistuisivat perinteisiin rahoitusoperaatioihin likviditeetin hakemiseksi.

Saadakseen luottoa eurojärjestelmän keskuspankeilta vastapuolipankkien on toimitettava vakuudet, jotka täyttävät eurojärjestelmän kelpoisuusvaatimukset. Vuonna 2019 vakuuksia pidettiin eurojärjestelmän keskuspankeissa keskimäärin yhteensä 1 562 mrd. euron arvosta. Suomen Pankin vastapuolet toimittivat vakuuksia keskimäärin 17,2 mrd. euron edestä.

Kaksiportainen talletuskorkojärjestelmä otettiin eurojärjestelmässä käyttöön 30. lokakuuta. Järjestelmässä kunkin pankin vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävät varantotalletukset, siis ylimääräiset varantotalletukset, jaetaan kahteen osaan.

Ensimmäinen osa eli niin kutsuttu kiintiö on suuruudeltaan kuusi kertaa pankin vähimmäisvarantovelvoite, ja sille maksetaan nollakorkoa. Tämän kiintiön ylittäviä ylimääräisiä varantotalletuksia koskee

edelleen matalampi seuraavista kahdesta korosta: EKP:n talletuskorko ja nollakorko. Järjestelmä ei koske eurojärjestelmään tehtyjä yön yli -talletuksia. EKP:n neuvosto on ilmoittanut voivansa muuttaa järjestelmän yksityiskohtia tarvittaessa.

Järjestelmän tavoitteena on tukea rahapolitiikan välittymistä pankkien kautta vähentämällä negatiivista koroista pankeille aiheutuvia kustannuksia. Negatiivisen talletuskoron takia pankit joutuvat nimitäin maksamaan eurojärjestelmälle ylimääräisistä varantotalletuksista ja yön yli -talletuksista.

Suomen Pankin osallistumista EKP:n rahapolitiikan valmisteluun ja toteutukseen on kuvattu yksityiskohtaisemmin Suomen Pankin vuosikertomuksessa.

Rahoitusvakaus

Suomen Pankki huolehtii osaltaan Suomen rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta. Se tunnistaa ja arvioi riskejä ja haavoittuvuuksia, jotka toteutuessaan saattaisivat uhata koko rahoitusjärjestelmän vakautta. Tavoitteena on ylläpitää rahoituksen tehokasta välittymistä ja siten tukea kestävää talouskasvua, työllisyyttä ja hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

Suomen rahoitusjärjestelmässä tunnistettuja, vakausuhkien mahdollisia lähteitä ovat pankkisektorin rakenteelliset haavoittuvuudet ja kotitalouksien suuri velkaantuneisuus.

Rahoitusvakauteen kohdistuvia riskejä voidaan lieventää puuttamalla ongelmiin makrovakauseräpolitiikan keinoin. Suomessa Finanssivalvonnan johtokunta päättää makrovakauserätoimista, joilla vahvistetaan luottolaitosten ja kotitalouksien taloudellisia puskureita riskien toteutumisen varalta. Suomen Pankki osallistuu makrovakauseräpolitiikan valmisteluun, vaikutusten arviointiin ja makrovakauserävälineiden kehittämiseen.

Suomen pankkisektori on suuri ja keskittynyt, joten yksittäiset suuret luottolaitokset ovat merkittäviä rahoitusjärjestelmän ja koko kansantalouden kannalta. Pankit ovat myös alttiita samankaltaisille luotonannon, sijoitustoiminnan ja varainhankinnan riskeille.

Suomen Pankki arvioi luotonantoon ja luottolaitosten ominaisuuksiin liittyviä riskejä yhdessä Finanssivalvonnan kanssa kahdessa vuonna 2019 julkaistussa [makrovakauseräraportissa \(suomenpankki.fi\)](#). Nämä ja muut Suomen Pankin makrovakauserän tilannearviot toimivat tukena, kun Finanssivalvonnan johtokunta päättää makrovakauserävälineiden käytöstä.

Makrovakauseräraportissa julkaistujen mittareiden perusteella Suomen luottolaitossektori on rakenteellisesti haavoittuvampi kuin muiden EU-maiden luottolaitossektorit keskimäärin. Suomen Pankin havaitsemia rakenteellisia riskitekijöitä ovat riskikeskittymät asunto- ja kiinteistöluotonannossa, riippuvuus markkinaehtoisesta varainhankinnasta, luottolaitossektorin suuri koko, keskittyneisyys ja kytkettyneisyys, luottolaitosten suuri merkitys yksityisen sektorin rahoittajana sekä tärkeimpien asiakasryhmien eli kotitalouksien ja yritysten velkaantuneisuus.

Suomen Pankki analysoi säännöllisesti sellaisia kansainvälisen rahoitusjärjestelmän riskejä, jotka voivat vaikuttaa Suomeen reaalitalouden tai rahoitusmarkkinoiden välityksellä. Vuonna 2019 käsiteltyjä teemoja olivat Yhdysvaltain asunto- ja yritysrahoitusmarkkinat, mahdolliset ongelmat julkisen ja yksityisen sektorin velkakestävyudessa euroalueella sekä eurooppalaisten pankkien heikko kannattavuus.

Kansainvälisessä analyysissä keskityttiin lisäksi pohjoismaisiin pankkeihin ja niiden keskinäisiin kytköksiin. Suurilla pohjoismaisilla pankeilla on samankaltaisia likviditeetti- ja varainhankinnan riskejä, ja ne ovat myöntäneet runsaasti asuntolainoja. Mahdolliset häiriöt voisivat välittyä maasta toiseen paitsi pankkien myös keskinäisen kaupan kautta.

Suomen Pankki osallistui vuonna 2019 yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden rahoitusvakauserästä vastaavien kansallisten viranomaisten sekä toimivaltaisten eurooppalaisten viranomaisten kanssa tapahtumaan, jossa harjoiteltiin kuvitteellisten, maiden rajat ylittävien suurten pankkien kriisin hoitamista.

Harjoituksessa testattiin keskuspankkien, rahoitusvalvojen, ministeriöiden ja kriisinratkaisuviranomaisten yhteistyötä ja kriisinhallintavalmiuksia.

Rahoitusvakauden riskit ovat Suomessa tiiviisti kytköksissä kiinteistömarkkinoiden kehitykseen. Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen keräämien tietojen mukaan noin kaksi kolmasosaa Suomen luottolaitosten kotitalouksille ja yrityksille myöntämistä lainoista on käytetty asunnon tai kiinteistön hankkimiseen, korjaamiseen, ylläpitämiseen tai rakentamiseen.

Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut huolestuttavan suureksi. Velat ovat kasvaneet pitkällä aikavälillä selvästi nopeammin kuin kulutukseen, säästämiseen ja velanhoitoon käytettävissä olevat tulot. Asunto- ja taloyhtiölainat ovat kasvaneet, ja niiden takaisinmaksuajat ovat pidentyneet. Lisäksi kulutusluottojen määrä on kasvanut, ja tarjolla on yhä laajempi valikoima sekä kotimaisia että ulkomaisia lainoja.

Suomen Pankki korosti vuonna 2019, että kotitalouksien suuri velkaantuneisuus heikentää koko kansantalouden kykyä sopeutua talouden vakaviin häiriöihin. Jos kotitalouksien velanhoitomenot kasvavat tai tulot pienenevät, kotitaloudet karsivat yleensä ensin kulutustaan, jotta ne voivat edelleen hoitaa velkansa ja kerryttää säästöjä pahan päivän varalle. Kulutuksen merkittävällä supistumisella laskusuhdanteessa olisi kauaskantoisia vaikutuksia koko kansantalouteen.

Makrovakauseräpolitiikan välineillä pyritään pienentämään rahoituskriisien todennäköisyyttä ja vaikutuksia sekä rahoitusjärjestelmään että kokonaistalouteen. Rahoitusvakauseräanalyysin perusteella Suomessa ei katsottu vuonna 2019 tarpeelliseksi kiristää olemassa olevia makrovakauserävälineitä. Finanssivalvonnan johtokunta päätti kesäkuussa jatkaa vuonna 2018 asetettujen luottolaitoskohtaisten järjestelmäriskipuskurivaatimusten voimassaoloa.

Luottolaitosten muuttuva lisäpääomavaatimus torjuu luottosyklistä aiheutuvia järjestelmäriskkejä. Finanssivalvonta päättää sen asettamisesta neljännesvuosittain. Varhaisen varoituksen indikaattoreiden ja kokonaisvaltaisen arvion perusteella Suomessa ei ole todettu luottosyklin kuumentumista tai muita syitä muuttuvan lisäpääomavaatimuksen korottamiselle. Näin ollen Finanssivalvonnan johtokunta piti vaatimuksen nollassa prosentissa koko vuoden ajan.

Lainakatto eli kotitalouksien enimmäisluottotussuhdetta kiristettiin keväällä 2018 muiden kuin ensiasunnonostajien osalta 85 prosenttiin. Syynä oli kotitalouksien suuri velkaantuneisuus. Muutos tuli voimaan heinäkuussa 2018. Luottotussuhteen kiristyneen voimassaolosta on päätettävä neljännesvuosittain. Vuonna 2019 kiristyneen voimassaoloa jatkettiin joka neljänneksellä.

Kesäkuussa 2019 Finanssivalvonnan johtokunta päätti jatkaa asuntoluottojen riskipainojen 15 prosentin alarajan voimassaoloa [sisäisten mallien menetelmää käyttäville luottolaitoksille](#). Tehtyjen selvitysten mukaan sisäisten mallien menetelmiin perustuvat asuntolainojen riskipainot ovat suhteellisen alhaisia eivätkä ota riittävästi huomioon kaikkia asuntolainoista aiheutuvia talouden häiriöitä vahvistavia kerrannaisvaikutuksia.

Valtiovarainministeriö (VM) asetti elokuussa 2018 työryhmän, jonka tarkoituksena oli selvittää keinoja kotitalouksien velkaantumisen hillintään. Työryhmä ehdotti lokakuussa 2019 julkastussa raportissaan enimmäisvelkasuhteen (debt-to-income, DTI) lisäämistä Suomen makrovakauserävälineistöön. Enimmäisvelkasuhde rajoittaisi kotitalouksien kokonaisvelkaa suhteessa vuosituloihin. Laskuissa otettaisiin siis huomioon asuntolainojen lisäksi suuret kulutusluotot ja opintolainat. Ehdotuksen mukaan velkasuhde saisi olla enimmillään 450 %, eli kokonaisvelka voisi olla 4,5-kertainen kotitalouden bruttovuosituloihin nähden.

Kokonaisvelkaantumisen hillitsemiseksi työryhmä näki tarpeelliseksi ehkäistä myös laina-aikojen pitenemistä. Sen vuoksi työryhmä ehdotti asuntoluotoille enimmillään 25 vuoden takaisinmaksuaikaa.

Kotitalouksien vastuulla olevien taloyhtiölainojen määrä on kasvanut viime aikoina huolestuttavasti. Tämän vuoksi työryhmä ehdotti myös, että asuntoyhteisöille myönnettäville, uudisrakentamiseen kohdistuville lainoille säädettäisiin enimmäisluotto-osuus. Sen suuruus olisi 60 % myytävien asunto-osakkeiden velattomasta hinnasta.

Lisäksi työryhmä ehdotti, että taloyhtiölainoissa yleistyneitä lyhennysvapaita ei sallittaisi viiden ensimmäisen vuoden aikana kohteen valmistumisesta. Ehdotuksen mukaan myös taloyhtiölainoille asetettaisiin 25 vuoden takaisinmaksuajan rajoite.

Syyskuussa 2019 Suomi sai Euroopan järjestelmärisikomitealta (European Systemic Risk Board, ESRB) [suosituksen](#) lainanottajiin kohdistuvien makrovakausvälineiden käyttöönotosta. Uusien välineiden käyttöönotto olisi tarpeellista asuntomarkkinoiden keskipitkän aikavälin haavoittuvuuksien torjumiseksi. Suomen Pankki yhtyy ESRB:n näkemykseen siitä, että asuntomarkkinoiden haavoittuvuuksia on tarpeellista vähentää. Suomen Pankin mielestä VM:n velkaantumistyöryhmän ehdottamien uusien välineiden käyttöönotto toteuttaisi suurelta osin ESRB:n antamat suositukset.

Työryhmän ehdotuksia käsitellään tarkemmin tämän kertomuksen liitteenä olevassa teemaraportissa.

Varallisuuden hallinta

Suomen Pankin varallisuudenhallinnan tavoitteena on täyttää keskuspankille asetetut vaatimukset sijoitusten likvidiydestä, turvallisuudesta ja tuotosta. Pankki ottaa tavoitteisiin pyrkiessään huomioon sijoitustoiminnan riskit ja vastuullisuusnäkökulmat.

Merkittävä osa Suomen Pankin varallisuudesta on rahapoliittisista syistä ostettuja velkakirjoja ja rahapolitiikan toimeenpanossa syntyneitä lainasaatavia pankeilta. Rahapolitiikan muutokset heijastuvat Suomen Pankin ja eurojärjestelmän tase-erien kehitykseen. Eurojärjestelmän taseen koko alkoi kasvaa vuonna 2015 laajennetun omasisuuserien osto-ohjelman ja kohdennettujen luotto-operaatioiden ansiosta. Vuoden 2018 lopussa päättyneet osto-ohjelmien netto-ostot aloitettiin vuoden 2019 lopulla uudestaan. Vastaavasti Suomen Pankin taseen koko ja rakenne ovat muuttuneet viime vuosien aikana keskuspankkioperaatioiden ja lisääntyneiden keskuspankkitalletusten vuoksi. Taseen kasvuun liittyviä riskejä käsitellään yksityiskohtaisemmin tämän raportin liitteenä olevassa teemaraportissa.

Suomen Pankin osuus eurojärjestelmän yhteisistä rahapoliittisista saatavista määräytyy ns. pääomavaimen mukaisesti. Kunkin maan pääoma-avain riippuu talouden suhteellisesta koosta. Vuonna 2019 Suomen Pankin pääoma-avainosuus oli 1,825% eurojärjestelmän saatavista.

Eurojärjestelmän yhteisten rahapoliittisten saatavien lisäksi Suomen Pankilla on keskuspankkitehtävien hoitamista varten omaa rahoitusvarallisuutta. Vuonna 2019 Suomen Pankin rahoitusvarallisuus oli noin 11 mrd. euroa. Se koostui suorista valuutta- ja euromääräisistä korkosijoituksista, osake- ja kiinteistörahastosijoituksista, kultavarannosta sekä Kansainvälisen valuuttarahaston erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä (SDR). Valuuttamääräiset korkosijoitukset koostuvat Yhdysvaltain dollareista (USD), Englannin punnista (GBP) sekä Japanin jeneistä (JPY). Ne muodostavat valuuttavarannon yhdessä Kansainvälisen valuuttarahaston erityisten nosto-oikeuksien eli SDR:ien kanssa.

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuus on sijoitettu valtioiden velkakirjoihin ja keskuspankkitalletuksiin (61 %), monikansallisten tai valtioliitännäisten liikkeeseenlaskijoiden velkakirjoihin (21 %), luottolaitosten liikkeeseen laskemiin vakuudellisiin katettuihin velkakirjoihin (9 %), yritysten liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin (8 %) ja käteisinstrumentteihin (1 %).

Korkojen lasku tuotti pääomavoittoja korkosijoituksista, joten alhaisista ja osin negatiivisista koroista huolimatta korkosijoitusvarallisuuden tuotot olivat vuonna 2019 positiivisia. Euron heikkeneminen näkyi valuuttavarannon positiivisena arvonmuutoksena.

Euromääräisesti mitattuna valuuttakurssiriski on Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuuden merkittävin riski. Valuuttavarannon suuruus on mitoitettu keskuspankkitehtävien edellyttämälle tasolle. Valuuttavarannon arvonmuutos on seurausta avoimesta valuuttakurssipositiosta, joka tukee keskuspankkitehtävien hyvää hoitoa.

Korkosijoitusvarallisuuden lisäksi Suomen Pankki hallinnoi pitkäaikaista sijoitussalkkua, jonka sijoituksilla on muuhun rahoitusvarallisuuteen verrattuna korkeampi tuotto-odotus ja alhaisempi likviditeetti-vaatimus. Tämä omaisuuserä on luotu, jotta pankin oman pääoman eriä voidaan sijoittaa tavallista keskuspankin korkosijoitusvarallisuutta parempituottoisiin omaisuuslajeihin.

Vuonna 2019 pitkäaikainen sijoitustoiminta koostui osake- ja kiinteistösijoituksista, jotka toteutetaan epäsuorasti rahastojen kautta. Osakesijoitukset on hajautettu kustannustehokkaasti maailmanlaajuisista kehittyneiden markkinoiden indeksiä seuraavaan passiiviseen rahastoon. Kiinteistösijoitukset on hajautettu useaan eurooppalaiseen rahastoon, joiden omistamat kiinteistöt sijaitsevat hyvillä paikoilla ja ovat siten helposti vuokrattavia, mikä varmistaa näistä sijoituksista tasaisen vuokratuoton.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2019 oli 9,3 % eli 971 milj. euroa. Korkosijoitussalkkujen tuottoa verrataan säännöllisesti keskuspankkivoitteiden mukaisiin strategisiin vertailuindekseihin. Vuonna 2019 korkosijoitukset tuottivat 0,14 % eli 10 milj. euroa lisätuottoa vertailuindeksiin suhteutettuna.

Taulukko 2. Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden tuotto vuosina 2019 ja 2018

		2019		2018	
	%	Milj. euroa	%	Milj. euroa	
Korkoa tuottavat sijoitukset	2,9	211	0,8	56	
Valuuttojen arvonmuutos	1,9	142	3	215	
Osakkeet	29	227	-5,3	-43	
Kiinteistöt	11	12	-0,2	-3	
Yhteensä ilman kultaa ja SDR:iä	7,3	592	3,0	225	
Kulta	21	368	3,8	62	
SDR:t	2,4	11	3,0	11	
Yhteensä	9,3	971	3,1	297	

Lähde: Suomen Pankki.

Euroopan keskuspankilla (EKP) on myös oma valuuttavaranto, jonka hallinnointi on annettu eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien tehtäväksi [pääoma-avaimen mukaisin osuuksin](#). Suomen Pankki hallinnoi osuutta Euroopan keskuspankin valuuttavarannosta yhdessä Viron keskuspankin kanssa. Suomen ja Viron yhdistetyistä valuuttavaranto-osuuksista koostuvan Yhdysvaltain dollarin määräisen varanto-osuuden arvo oli vuoden 2019 lopussa 1 124 milj. euroa

EKP:n valuuttavarannon hallinnoinnissa korostuvat turvallisuus ja likvidiystavoitteet, sillä varannon keskeisenä tarkoituksena on taata riittävät resurssit eurojärjestelmän rahapoliittisiin tarpeisiin. Eurojärjestelmän rahapolitiikan ensisijainen tavoite on hintavakaus, eikä eurojärjestelmällä ole [valuuttakurssita-voitetta](#).

Eurojärjestelmän rahapolitiikan epätavanomaiset toimet ovat aiheuttaneet Suomen Pankin taseeseen rakenteellisen korkoriskin. Laajennetulla omaisuuserien osto-ohjelmalla ja kohdennetuilla luotto-ope- raatioilla luotu likviditeetti näkyy taseen vastattavaa-puolella keskuspankkitalletusten kasvuna.

Eurojärjestelmä päättää talletuksille maksettavan korkotason rahapoliittisin perustein. Korkopäätös vaikuttaa välittömästi Suomen Pankin korkokustannuksiin. Rahapoliittiset saatavat ovat sen sijaan pääosin kiinteäkorkoisia. Täten talletuksille maksettavan koron nosto heikentää Suomen Pankin korkokattetta. Rakenteellinen korkoriskiasema purkaantuu kiinteäkorkoisten rahapolitiikkasijoitusten erääntymisten myötä. Erääntyvien velkakirjojen uudelleensijoittaminen pitää kuitenkin yllä riskiasemaa

Muu toiminta

i. Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa ja Suomen talouden ennustaminen

Kertomusvuoden aikana Suomen Pankki osallistui monin eri tavoin kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun. Suomen Pankki julkaisi tekemiään analyysejä laajasti verkkosivuillaan. Suomen Pankin edustajat olivat lukuisia kertoja kuultavina eduskunnassa ja esittivät arvioitaan kotimaisilla foorumeilla, kuten tiedotusvälineissä ja seminaareissa. Kannanotot perustuvat niihin tavoitteisiin ja siihen itsenäiseen asemaan, jotka Suomen Pankille on annettu demokraattisessa järjestyksessä.

Talouspoliittisia päätöksiä tehtiin vuonna 2019 tilanteessa, jossa kansainvälisen talouden näkymät heikentyivät. Suomen talouskasvu jatkui mutta hidastui. Euroalueen kevyt rahapolitiikka tuki talouskasvua Suomessa. Lainojen korot pysyivät alhaisina, ja Suomen viennin kannalta tärkeällä euroalueella talouskasvu jatkui, joskin aiempaa hitaampana.

Suomen Pankki ennusti Suomen talouskasvun jatkuvan lähivuosina, joskin melko vaimeana. Inflaation Suomen Pankki ennusti pysyvän melko hitaana. Euroalueen yhteisen rahapolitiikan asettamat vaatimukset ovat perusta Suomen Pankissa tehtävälle ennustetyölle, ja kotimaisen talouden ennuste tuetaan osana koko eurojärjestelmän ennustetta.

Suomen julkisen talouden tila on parempi kuin viitisen vuotta sitten. Julkinen talous on kuitenkin pysynyt alijäämäisenä. Väestön ikääntymisen odotetaan heikentävän julkisen talouden tasapainoa tulevan vuosikymmenen aikana, eikä julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ole varmistettu. Joulukuussa 2019 Suomen Pankki arvioi kestävyysvajeen olevan 4,7 % suhteessa BKT:hen. Suomen Pankki toi esiin, että julkisen talouden nykyistä määrätietoisempi vahvistaminen olisi perusteltua, kun otetaan huomioon kestävyysvaje ja suhdetilanne.

Julkkisen talouden pitkän aikavälin näkymien kannalta suuri merkitys on työllisyysasteella. Työllisyystilanteen paraneminen jatkui Suomessa vuonna 2019 talouskasvun hidastumisesta huolimatta. Työllisyysasteen nostaminen edelleen on tärkeä tavoite. Suomen Pankki korosti, että työllisyyden kohentamisen edellytyksiä on syytä parantaa useilla samaan suuntaan vaikuttavilla toimenpiteillä.

ii. Tutkimus

Kansainvälistä huipputasoa tavoitteleva tutkimus tukee Suomen Pankin rahapolitiikan valmistelua ja vaikutusvaltaa eurojärjestelmässä. Suomen Pankki tekee tutkimusta ekonomistiosastoillaan, pääosin rahapolitiikka- ja tutkimusosaston tutkimusyksikössä ja siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa. Vakiuisten tutkijoiden lisäksi molemmilla yksiköillä on aktiivinen vierailevien tutkijoiden ohjelma ja akateemisesti ansioituneita ulkopuolisia neuvonantajia.

Suomen Pankin tutkimuksen painopisteitä ovat raha- ja makrovakaupolitiikka, makrotalous, rahoitusjärjestelmä ja sen sääntely sekä nousevat taloudet. Vuoden 2019 aikana julkaistujen tutkimuksen aiheita olivat mm. inflaatio-odotukset, talouden ylikuumenemiseen johtavat mekanismit, finassipolitiikan kerroinvaikutukset, velkakirjamarkkinat, pankkitoiminta siirtymätalouksissa ja Kiinan talouskasvun mittaaminen.

iii. Tilastointi

Tilastojen laatiminen on yksi Suomen Pankin lakisääteisistä tehtävistä. Suomen Pankki vastaa Suomea koskevien rahalaitos-, rahoitus- ja maksutasetilastojen tuottamisesta. Suomen Pankki laatii itse rahalaitoksia, sijoitusrahastoja, arvopapereita ja maksuliikettä koskevat tilastot. Sen sijaan maksutase- ja rahoitustilinpitotilastot laatii Tilastokeskus.

Suomen Pankin tilastotuotanto kerää aiempaa kattavammin tietoja rahoituslaitoksilta. Luotonanto luottolaitossektorin ulkopuolella on kasvanut. Muut rahoituslaitokset tarjoavat vaihtoehdon perinteisille rahoituskanaville. Tästä syystä Suomen Pankki päätti maaliskuussa 2019 tiedonkeruun laajentamisesta rahoituslaitossektorilla. Jatkossa Suomen Pankki kerää aikaisempaa laajemmin tietoja rahoituksen välityksestä, jota tekevät muut kuin luottolaitokset. Laajennetun tilastotiedonkeruun piiriin tulevat esimerkiksi pankkien rahoitusyhtiöt ja kulutusluottoja tarjoavat yhtiöt.

Uusi tiedonkeruu vastaa kansainvälisiin ja kansallisiin tilastovaatimuksiin sekä syventää mahdollisuuksia analysoida rahoitusmarkkinoiden vakautta ja rahapolitiikkaa.

Tilastointi parantaa kuvaa kotitalouksien ja yritysten velkaantumisesta ja laajentaa näkemystä rahoituskanavien muutoksista.

Päätöksenteon tueksi vaaditaan yhä hienojakoisempaa tietoa. Suomen Pankki julkaisi uusia tilastotietoja muun muassa kotitalouksien lainanotosta avoin data -palvelun kautta huhtikuussa 2019. Uusia tietoja olivat esimerkiksi lainojen keskimääräiset takaisinmaksuajat ja talletusten vuosikasvutiedot.

Eurojärjestelmän suurin käynnissä oleva tilastohanke on AnaCredit eli yhteisen luottoehtoisen tiedotkannan rakentaminen. Se on siirtynyt tuotantoon.

iv. Kansainvälinen toiminta ja yhteistyö

Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja eurojärjestelmä

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan kuudesta jäsenestä ja euroalueen 19 maan kansallisen keskuspankin pääjohtajasta.

Suomen Pankin pääjohtaja on EKP:n neuvoston jäsen. Varajäsenenä toimi johtokunnan jäsen Tuomas Välimäki.

EKP:n neuvosto kokoontuu Frankfurt am Mainissa Saksassa keskimäärin kahdesti kuukaudessa. Rahapolitiikkaa käsitteleviä kokouksia järjestetään kuuden viikon välein. Muissa kokouksissa käsitellään EKP:lle ja eurojärjestelmälle kuuluvia muita tehtäviä ja vastuualueita. EKP:n neuvosto tekee myös euroalueen merkittäviä luottolaitoksia koskevat pankkivalvontapäätökset.

Pääjohtaja on jäsenenä myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä kaikkien EU-maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat Euroopan keskuspankkijärjestelmän työhön kaikissa sen valmisteluportaissa. Suomen Pankista oli vähintään yksi jäsen kussakin komiteassa ja useimmissa komiteoiden alaisissa työryhmissä.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Kansainvälinen valuuttarahasto (International Monetary Fund, IMF) on 189 jäsenmaasta koostuva järjestö. Sen tehtävänä on edistää kansainvälistä yhteistyötä, avointa ja sääntöihin perustuvaa ulkomaankauppaa, kestäväää talouskasvua ja rahoitusvakautta. Suomen Pankki vastaa Suomen suhteista IMF:ään.

Pääjohtaja Olli Rehn toimii Suomen edustajana IMF:n korkeimmassa päättävässä elimessä, hallintoneuvostossa.

Suomen Pankki vaikuttaa IMF:n toimintaan myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirissä, jota IMF:ssä edustaa maiden yhteinen johtokunnan jäsen. Vuonna 2019 tehtävään valittiin vuosiksi 2020-2022 Suomen Pankin johdon sihteeristön osastopäällikkö Mika Pösö. Suomen Pankki ja valtiovarainministeriö ovat mukana valmistelemassa vaalipiirin politiikkakantoja IMF:n johtokunnassa käsiteltäviin aiheisiin.

Vaalipiirin toimintaa ohjaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden valuutta- ja rahoituskomitea (NBMFC), jonka jäsenenä on Suomen Pankin varapääjohtaja Marja Nykänen.

Vuonna 2019 Suomen Pankki osallistui IMF:n kevät- ja vuosikokouksiin. Näiden yhteydessä järjestettiin myös kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) kokoukset. Kokousten keskustelut koskivat maailmantalouden näkymiä, kansainvälistä rahoitusvakautta ja ajankohtaisia talouspoliittisia haasteita.

IMF:n kokousten keskusteluja värittivät vuonna 2019 erityisesti maailmantalouden hidastunut kasvu sekä huoli kansainvälisen yhteistyön tilasta ja tulevaisuudesta. IMF:n syksyllä aloittanut uusi toimitusjohtaja Kristalina Georgieva korosti puheenvuoroissaan multilateralismin turvaamista, maailmantalouden kestävyuden parantamista, epätasa-arvon kitkemistä ja ilmastomuutokseen varautumista.

Yhteistyö Euroopan unionissa

Suomen Pankki on mukana Euroopan unionin talous- ja rahoituskomiteassa (Economic and Financial Committee, EFC). Komitean tehtävänä on edistää jäsenmaiden talouspoliittista koordinaatiota ja osallistua unionin talous- ja rahoitusneuvoston (Ecofin) työn valmisteluun.

Vuonna 2019 talous- ja rahoituskomitea piti kahdeksan kokousta laajassa kokoonpanossa, jossa keskuspankit ovat mukana. Komitea keskusteli muun muassa eurooppalaisen rahoitusjärjestelmän tilasta, pankki- ja pääomamarkkinaunionin kehittämisestä, rahanpesun estämisestä, kestävästä sijoittamisesta sekä rahoitusmarkkinoiden innovaatioista. Lisäksi komitea valmisteli yhteisiä politiikkakantoja kansainvälisiä kokouksia varten ja keskusteli ajankohtaisista kansainvälisistä teemoista, kuten globaalin rahoitusarkkitehtuurin kehittämistarpeista.

Suomen Pankki osallistui vuonna 2019 EU:ssa useiden pankki- ja rahoitusjärjestelmän vakautta edistävien komiteoiden ja toimielinten työhön. Näistä keskeinen on Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB), jonka hallintoneuvostossa jäsenenä on Suomen Pankin pääjohtaja. Komitea käsitteli vuonna 2019 muun muassa EU:n rahoitusvakauden riskejä, jäsenmaiden makrovakauseräpolitiikkaa, rahoitusjärjestelmän kyberturvallisuutta sekä liikekiinteistömarkkinoiden seurannan kehittämistä.

Vuonna 2019 Suomen Pankki järjesti yhteistyössä järjestelmäriskikomitean ja RiskLab Finlandin kanssa viidennen kerran systeemisten riskien analyysiin keskittyvän konferenssin.

Kansainvälinen järjestelypankki

Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) säännönmukaisiin keskuspankkien pääjohtajatason tapaamisiin. Tapaamisissa keskustellaan maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden kehityksestä ja ajankohtaisista kysymyksistä sekä keskuspankkien toiminnan kannalta keskeisistä aiheista.

Vuonna 2019 erityisteemoja keskusteluissa olivat muun muassa pääomaliikkeet ja finanssisyklit, rahoituspalveluiden saatavuus, rahoitusmarkkinoiden digitalisaatio sekä epätavanomainen rahapolitiikka.

Pohjoismainen yhteistyö

Suomen Pankilla on tiiviit yhteydet muiden Pohjoismaiden keskuspankkeihin. Keskuspankkien pääjohtajat kokoontuvat vuosittain käsittelemään keskuspankkien ajankohtaisia kysymyksiä ja meneillään olevia asioita.

Suomen Pankin ja muiden pohjoismaisten keskuspankkien asiantuntijoiden yhteistyötä edistettiin vaikiintuneeseen tapaan myös vuonna 2019 järjestämällä erilaisia tapahtumia, jotka kattoivat laaja-alaisesti eri osastojen toimintoja.

Koulutusyhteistyö Venäjän keskuspankin kanssa

Suomen Pankki on tehnyt pitkään koulutusyhteistyötä Venäjän keskuspankin kanssa. Yhteistyömuotoina ovat olleet Venäjän keskuspankin asiantuntijoille järjestetyt koulutusvierailut Suomen Pankkiin ja joissakin tapauksissa myös Suomen Pankin asiantuntijoiden Venäjällä pitämät luennot.

Vuonna 2019 Suomen Pankki järjesti Venäjän keskuspankin kanssa kaksi koulutustapahtumaa Suomen Pankissa. Koulutustilaisuuksien aiheina olivat henkilöstöhallinto, strateginen suunnittelu ja projektien johtaminen.

v. Viestintä

Vuonna 2019 Suomen Pankki toimi aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja kehitti omia verkkosivujaan vastaamaan tämän päivän vaatimuksiin.

Euro & talous -tiedotustilaisuuksissa julkaistavia verkkojulkaisuja tehtiin vuonna 2019 viisi. Uutena viestintätuotteena käyttöön otettiin Euro & talous -julkaisun yhteenveto, jolla tavoitellaan uusia lukijoita. Verkkolähetykset puolestaan mahdollistavat Suomen Pankin tilaisuuksien seuraamisen paikasta riippumatta.

Lokakuussa 2019 eurojärjestelmä alkoi julkaista uutta yön yli -viitekorkoa €STR:iä. Koska kyseessä oli tärkeä rahoitusmarkkinoiden viitekorkouudistus, euroalueen keskuspankit järjestivät yhdessä Euroopan keskuspankin (EKP) kanssa tiedotuskampanjoita.

Suomen Pankin vuosikertomus uudistui ja ensimmäinen verkkovuosikertomus julkaistiin huhtikuussa 2019.

Talousosaamisen tärkeys korostui Suomen Pankin toiminnassa ja talousosaamisen edistäminen on Suomen Pankin viestinnän keskeinen tavoite. Vuonna 2019 Suomen Pankki osallistui talouslukutaidosta käytävään keskusteluun mediassa ja erilaisissa tapahtumissa sidosryhmien kanssa. Huhtikuussa 2019 avattiin uusi Opi taloudesta -sivusto, johon on koottu tietoa keskuspankin toiminnasta, talousosaamiseen liittyviä tehtäviä ja pelejä sekä ajankohtaisia uutisia.

Talouslukutaito näkyi vuonna 2019 myös Suomen Pankin tapahtumissa ja sen vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa. Heinäkuussa Suomen Pankki järjesti yhteistyössä Finanssiala ry:n ja Pörssisäätiön kanssa SuomiAreena-keskustelun otsikolla "Talousosaaminen kansalaistaidoksi – ei kaikkea kantapään kautta."

Toisen asteen opiskelijoille suunnattu rahapolitiikkakilpailu Generation Euro järjestettiin kahdeksannen kerran. Opettajia koulutettiin jälleen Talous tutuksi -koulutuksissa ympäri Suomea..

Suomen Pankin johtokunnan jäsenet vierailevat vuosittain eri puolilla Suomea tutustumassa maakuntakeskuksiin. Näillä matkoilla he myös esitelmöivät ja keskustelevat ajankohtaisista talousaiheista. Vierailuilla tavataan paikallisia yrittäjiä, opiskelijoita, viranomaisia ja mediaa.

Suomen Pankin rahamuseossa tehtiin vuonna 2019 kaikkien aikojen kävijäennätys. Näyttelyihin tutustui ja museossa järjestettyihin tapahtumiin osallistui vuoden aikana yli 15 300 vierailijaa. Kesäkuussa

museossa avattiin näyttely setelien väärentämisestä. Näyttelyssä pääsee tutustumaan seteliväärennosten historiaan Suomessa. Kaikille avoin näyttely on esillä toukokuun 2020 loppuun.

Rahamuseon vilkkaaseen tapahtumavuoteen on mahtunut lukuisia yleisötilaisuuksia ja -luentoja. Yleisölle on esitelty muun muassa Suomen talouden ja maailmantalouden näkymiä ja kerrottu vastuullisesta sijoittamisesta.

Vastuullisuus näkyi myös Suomen Pankin viestinnässä. Vuoden 2019 lopussa alkaneen vastuullisuusohjelman myötä vastuullisuuden merkitys korostuu Suomen Pankin toiminnassa yhä enemmän. Vastuullisuusohjelman painopisteitä ovat kestävä kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen, tiedon ja yhteistyön avulla vaikuttaminen sekä ilmatoriskien hallinta. Vastuullisuustyöstä kerrotaan joulukuussa 2019 avatuilla verkkosivuilla.

vi. Raha ja maksaminen

Setelit ja rahahuolto

Suomen Pankki huolehtii käteisen liikkeeseenlaskusta ja tukkujakelusta Suomessa. Suomen Pankki pyrkii osaltaan varmistamaan käteisen saatavuuden ja käyttömahdollisuudet vähittäismaksuissa.

Käteisen jakeluverkosto on pysynyt käteistarpeeseen nähden hyvänä. Käteisautomaatien lukumäärä lisääntyi vuoden 2019 aikana 145:llä ja vuoden lopussa automaatteja oli 1 751. Suomen Pankin teettämien kuluttajakyselyiden mukaan 2/3 kuluttajista oli vuoden 2019 lokakuussa tyytyväisiä käteisautomaattiverkon kattavuuteen.

Pankit ovat kuitenkin edelleen supistaneet käteisen saantimahdollisuuksia pankkikonttoreista. Käteisen saatavuus ja paikallinen kierrätys kaupan lähes 3 000 toimipisteestä on euromääräisesti lisääntynyt ja korvannut muiden käteisen jakelukanavien supistumista. Tästä huolimatta käteisen saatavuusongelmat koskettavat asiakaspalautteen perusteella entistä selvemmin haja-asutusalueita.

Suomen Pankki lopetti 500 euron seteleiden liikkeeseenlaskun helmikuussa 2019. 500 euron seteleiden tarvetta on korvattu tilauksissa lähinnä 200 euron seteleillä.

Suomalaisten käteisnostoissa keskeisten 50 euron seteleiden liikkeeseenlasku kasvoi vuonna 2019 taas uuteen ennätykseen. Yhteensä vuosikasvu oli 850 milj. euroa. 50 euron seteli on yleinen automaattijakelussa, ja sitä kulkeutuu Suomesta ulkomaille suomalaisten matkailijoiden mukana.

Myös 20 euron seteleiden liikkeeseenlaskun kasvu on pysynyt tasaisesti noin 100 milj. euron vauhdissa. 5 ja 10 euron vaihtorahaseteleiden liikkeeseenlasku on pysynyt ennallaan. Nopeiden korttilähimaksujen käyttö on kuitenkin syrjäyttänyt pienempiä käteismaksuja.

Suomen Pankin konttori Oulussa suljettiin maaliskuussa 2019. Suomen Pankin konttorin poistunutta aitous- ja kuntolajittelua Oulussa on korvattu rahahuoltoyritysten omissa tiloissa tapahtuvalla niin sanotulla käteisen säilytysvarastoinnilla. Säilytysvarastoinnin lisääntyminen on kasvattanut hieman yksityisten osapuolten setelilajittelua ja -kierrätystä.

Kierrosta löytyneiden euroseteliväärennosten määrä Suomessa pysyi likimain ennallaan vuonna 2019. Suomesta löytyi yhteensä 980 seteliväärennöstä. Viime vuosina kierrosta on löydetty eniten väärennettyjä 50 euron seteleitä. Suomessa on muihin euromaihin verrattuna tavattu kierrosta edelleen vähän väärennöksiä, sillä kaupassa euroseteleiden aitous tarkastetaan usein huolella.

Suomen Pankki mukana kehittämässä maksu- ja selvitysjärjestelmiä sekä vakuushallintapalveluita

Suomen Pankki tuottaa osapuolilleen maksujärjestelmä- ja vakuushallintapalveluita ja on mukana niiden kehitystyössä. Suomen Pankki tuottaa maksujärjestelmäpalveluita omassa TARGET2- Suomen

Pankki -osajärjestelmässään, jossa tiliään piti vuoden 2019 lopussa 24 Suomessa ja muissa pohjoismaissa toimivaa rahoituslaitosta.

Vuonna 2019 TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmän kautta välitettyjen maksujen päivittäinen lukumäärä oli keskimäärin 2 060 ja arvo 45 mrd. euroa. Edellisvuodesta tapahtumien päivittäinen lukumäärä kasvoi 24 % ja niiden arvo laski 6 %.

Suomen osuus koko TARGET2-järjestelmän maksuista oli lukumäärällisesti 0,60 % ja arvossa mitattuna 2,27 %. TARGET2-järjestelmän lisäksi Suomen Pankki tarjoaa pankeille TARGET2-Securities-järjestelmässä rahatilejä arvopaperikaupankäynnin selvityksen likviditeettitarpeisiin.

Normaalin tuotantotoiminnan ohella järjestelmiä päivitetään ja kehitetään jatkuvasti. Suomen Pankki osallistui vuonna 2019 aktiivisesti TARGET2-järjestelmän uuden version keskuspankkitestaukseen ja koordinoi testausta omien TARGET2-osapuolensa kesken.

Maksujärjestelmäpalveluiden lisäksi Suomen Pankki hallinnoi pankeille myönnettävien keskuspankki-luottojen vakuuksia omassa BoF-CMS-Cola-järjestelmässään. Järjestelmään tehtiin vuonna 2019 merkittävä päivitys, kun siihen liitettiin rahapolitiikan vastapuolten Suomen Pankille panttaamien pankkilainavakuuksien hallinnointi.

Suomen Pankki osallistuu eurojärjestelmän markkinainfrastruktuurihankkeisiin ja tukee omia osapuoliaan liittymisessä uusiin palveluihin.

TARGET2- ja TARGET2-Securities-järjestelmien yhdistämisprojekti eteni vuoden 2019 aikana suunnitellusti. Markkinatoimijat valmistautuvat yhä tiiviimmin uuden järjestelmän käyttöönottoon yhteistyössä keskuspankkien kanssa. Projektissa rakennetaan nykyisen TARGET2-järjestelmän korvaava uusi reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä (RTGS). Samalla uusitaan järjestelmän säännöt ja toimintatavat. Uusi järjestelmä otetaan käyttöön loppuvuonna 2021.

Uuden Eurosystem Collateral Management System (ECMS) -järjestelmän kehitystyö eteni vuonna 2019 aikataulun mukaisesti. Järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2022. Hankkeen tarkoituksena on keskuspankkien pankeille myöntämien luottojen vakuushallinnan siirtäminen yhteiseen järjestelmään. Uuteen järjestelmään tulevat aikanaan kytkeytymään keskuspankkien lisäksi niiden rahapolitiikan vastapuolet sekä euroalueella sijaitsevat ja TARGET2-Securities-järjestelmässä mukana olevat arvopaperikeskukset.

1.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita

Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat

Kertomusvuoden päättyessä johtokunnan jäsenillä oli mm. seuraavat viranhoitoon liittyvät jäsenyydet:

Johtokunnan puheenjohtaja *Olli Rehn*

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, jäsen
- Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) hallintoneuvosto, jäsen
- Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) hallintoneuvosto, jäsen

Johtokunnan varapuheenjohtaja *Marja Nykänen*

- Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitea (EFC), jäsen
- Finanssivalvonnan johtokunta, puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen *Tuomas Välimäki*

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, pääjohtajan varajäsen

Lisäksi johtokunnan jäsenillä oli muita sivutoimia ja luottamustehtäviä, jotka pankkivaltuusto on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 17 §:n nojalla hyväksynyt.

Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2019 ja tilintarkastus

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11 §:n mukaisesti tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin taseen loppusumma vuodelta 2019 on 126 250 208 753,03 euroa ja tilikauden tulos 319 752 865,89 euroa. Kertomusvuoden tilinpäätös on esitelty yksityiskohtaisesti (tase, tuloslaskelma, tilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä taseen ja tuloslaskelman liitetiedot) tämän kertomuksen liitteessä.

Suomen Pankin tilintarkastajat

Eduskunta toimitti 16. kesäkuuta 2015 Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin ja myöhemmin täydennysvaalit. 18.6.2019 saakka tilintarkastajina ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään toimivat seuraavat henkilöt:

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja

Kiviranta, Esko, kansanedustaja

Lehti Eero, kansanedustaja (p.)

Koskela, Markku, KHT

Kauppila, Lotta, KHT

Tilintarkastajien henkilökohtaiset varajäsenet:

Torvinen, Matti, kansanedustaja

Tölli, Tapani, kansanedustaja

Eestilä, Markku, kansanedustaja

Riippi, Hannu, KHT

Vanhanen, Veli, KHT

Eduskunta toimitti 18. kesäkuuta 2019 Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin ja myöhemmin täydennysvaalin. Vuonna 2019 tilintarkastajina ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään toimivat seuraavat henkilöt:

Gustafsson, Jukka, kansanedustaja (8.10.2019 saakka)

Kiviranta, Esko, kansanedustaja

Kari, Mika, kansanedustaja (8.10.2019 lukien)

Kopra, Jukka, kansanedustaja

Kauppila, Lotta, KHT

Tuokko, Timo, KHT

Tilintarkastajien henkilökohtaiset varajäsenet:

Kari, Mika, kansanedustaja (8.10.2019 saakka)

Piirainen, Raimo, kansanedustaja

Mäkynen, Jukka, kansanedustaja

Riippi, Hannu, KHT

Lind, Anna, KHT

Eduskunta toimitti täydennysvaalin 8.10.2019 ja valitsi Jukka Gustafssonin tilalle tilintarkastajaksi kansanedustaja Mika Karin. Tilintarkastajien puheenjohtajana toimi kansanedustaja Mika Kari 5.12.2019 lukien. Sihteerinä toimi KTT, KHT Markku Koskela.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2018 tilintarkastus

Tilintarkastajat kansanedustaja Eero Lehti, kansanedustaja Esko Kiviranta, kansanedustaja Toimi Kankaanniemi, KHT Lotta Kauppila ja KHT Markku Koskela suorittivat 5.–8. maaliskuuta 2019 Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2018.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Tilivuoden 2018 tilintarkastuksen yhteenvedossa tilintarkastajat ilmaisivat huolensa kotitalouksien velkaantumiskehityksestä. Samalla kun julkisen velan kasvu on miltei pysähtynyt ja yritysten velkaantuminen on ollut hallittua, ovat kotitalouksien velat kasvaneet edelleen. Kotitalouksien velka keskittyy usein nuorille perheille, jotka voivat ajautua vakaviin vaikeuksiin, jos korkotaso nousee. Riskiä lisää vakuutena olevien asuntojen arvon aleneminen suuressa osassa maata. Tilintarkastajat katsovat, että kotitalouksien velkaantumista on tarkoin seurattava ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tilintarkastajat pitävät tärkeänä, että erityisesti pienten ja keski suurten yritysten lainoituksen turvaavia toimenpiteitä parannetaan investointien vauhdittamiseksi. Tilintarkastajat kiirehtivät julkisen sektorin rahoitus pohjan vahvistamiseksi sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, jossa ihmisen vastuuta omasta taloudestaan tulee lisätä. Uudistus tulee toteuttaa asteittain ja huolellisten vaikutusarvioiden pohjalta. Tilintarkastajat kiinnittivät huomiota Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan henkilöstövoimavarain, joiden tehokas hyödyntäminen ja määrän optimointi on tärkeää. Finanssivalvonnan tehtäviin on perusteltua sisällyttää kulu- lutusluottojen (ns. pikavippien) valvonta. Pankin organisaatiouudistuksen tavoitteiden toteutumista on seurattava. Lisäksi tilintarkastajat viittaavat edelleen vuoden 2018 maaliskuussa tekemiensä huomioiden seurantaan ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumiseen (mm. makrovakausvälineen kehittäminen ja kyberturvallisuuteen).

Kertomusvuoden 2019 tilintarkastus

Tilintarkastajat kansanedustaja Mika Kari, kansanedustaja Esko Kiviranta, kansanedustaja Jukka Kopra, KHT Lotta Kauppila ja KHT Timo Tuokko suorittivat 3-6. maaliskuuta 2020 Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2019.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 27 artiklan mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Tilivuoden 2019 tilintarkastuksen yhteenvedossa todetaan, että tilintarkastajat pitävät edelleen tärkeänä, että makrovakausvälineiden kehittämistä jatketaan niin, että rahoitusmarkkinoiden kyky suojautua vakavilta ja yllättäviltä häiriöiltä varmistetaan. Tilintarkastajat esittävät, että kaikki luotonantajat sateutettiin saman sääntelyn piiriin ja lainsäädäntöä kehitettäisiin niin, että se mahdollistaa Finanssivalvonnan riittävät ja tehokkaat valtuudet valvoa ja sanktioida korkeakorkoisten pienlainojen (ns. pikavippien) tarjoajien toimintaa. Tilintarkastajat pitävät hyvänä sitä, että Suomen Pankki on ottanut veto vastuuta kansalaisten talousosaamisen lisäämisestä.

Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Suomen Pankista annetun lain 21 §:n mukaan Suomen Pankin voitosta käytetään puolet vararahaston kartuttamiseen ja muu osa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin. Lain mukaan pankkivaltuusto voi kuitenkin päättää voiton käyttämisestä toisin, jos se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2018 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Tilintarkastajien lausunnon mukaisesti pankkivaltuusto vahvisti kokouksessaan 15.3.2019 pankin tuloksen ja taseen vuodelta 2018.

Pankkivaltuusto päätti 15.3.2019, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitto, 230 309 788,01 euroa, käytetään seuraavasti: voitosta 87 309 788,01 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 143 000 000,00 euroa siirretään valtion tarpeisiin.

Johtokunnan voitonjakoehdotus vuodelta 2018 perustui Suomen Pankista annetun lain (214/1998) tilinpäätöstä, rahoitustulota ja voitonjakoa koskevien säännösten lisäksi Suomen Pankin tasepolitiikan linjauksiin ja pankin strategiaan. Niiden mukaan tavoitteina ovat riskienhallinnan ja kustannustehokkuuden mahdollistama vakaa ja omaan pääomaan nähden kohtuullinen voitonjako sekä vakaan voitonjaon tekeminen mahdolliseksi pankin vakavaraisuutta vaarantamatta. Suomen Pankkia koskevan lain 21 §:n mukaan pankkivaltuusto voi tehdä päätöksen voiton käytöstä säännösten pääsäännöstä poiketen, kun se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua. Kokouksessaan 15. maaliskuuta 2019 pankkivaltuusto päätti, että Suomen Pankkia koskevan lain (214/1998) 11 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n 2 momentin nojalla vuoden 2018 voitosta, 230 309 788,01 euroa, siirretään 87 309 788,01 euroa vararahaston kartuttamiseen ja 143 000 000,00 euroa valtion tarpeisiin.

Kertomusvuoden 2019 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Pankkivaltuusto päätti 20.3.2020, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitto, 319 752 865,89 euroa, käytetään seuraavasti:

Voitosta 131 752 865,89 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 188 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Suomen Pankin taloudellisten riskien seuranta

Rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden ja toimivuuden turvaaminen ovat keskuspankin ydintehtäviä. Tehtävän toteuttamiseen sisältyy riskejä, joista voi aiheutua tappioita. Suomen Pankki on varautunut riskeihin huolehtimalla taseen vahvuudesta eli kartuttamalla varauksia ja omia pääomia sekä vähentämällä tarvittaessa rahoitusvarallisuuden riskejä. Suomen Pankin riskienhallintaa käsitellään tarkemmin tämän kertomuksen liitteenä olevassa teemaraportissa.

Pankkivaltuusto käsiteli 13.12. 2019 kokouksessaan tilinpäätöksen laatimisperusteita. Johtokunnan esityksen perusteella pankkivaltuusto päätti kartuttaa valuuttakurssivarausta valuuttakurssivoittojen määrällä (syyskuun lopun tilanteen mukaan 1 miljoonaa euroa) ja arvopapereiden hintaerovarausta arvopapereiden hintaerojen määrällä (syyskuun lopun tilanteen mukaan 16 miljoonaa euroa). Reaalivarausta kartutetaan 2 prosentilla kanta ja vararahaston yhteismäärästä eli 55 miljoonalla eurolla

pankin oman pääoman reaaliarvon turvaamiseksi. Lisäksi yleisvarausta kartutetaan 50 miljoonalla eurolla, mikä vahvistaa Suomen Pankin kykyä huolehtia vakaasta tulonmuodostuksesta. Eläkerahaston tilikauden alijäämä katetaan 10 miljoonan euron eläkerahastomaksulla. Loput alijäämästä katetaan eläkevarauksesta.

Pankkivaltuusto seuraa osaltaan Suomen Pankin riskiprofiilin kehitystä ja taloudellisten riskien seuranta ja hallintaa. Riskipuskurit vahvistuivat vuonna 2019 varausten kasvatuksen ansiosta. Suomen Pankin vakavaraisuus riittää kattamaan sen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat riskit.

Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuuston keskeisistä työskentelytavoista yhden muodostavat Suomen Pankin johtokunnan kanssa käydyt kokouskeskustelut maailmantalouden, euroalueen ja Suomen taloudellisesta kehityksestä, EKP:n rahapolitiikasta, euroalueen rahoitusjärjestelmästä sekä muista talous- ja rahapolitiikkaa ja rahoitussektoria koskevista ajankohtaisista asioista.

Kertomusvuonna pankkivaltuuston kokouksissa kuultiin Suomen Pankin edustajien selostuksia ja käytiin keskusteluja monista eri teemoista.

Kokouksissa käsiteltiin euroalueen talouden näkymiä ja rahapolitiikkaa. Lisäksi käsiteltiin kansainvälistä talouskehitystä ja talouspolitiikkaa laajemmin. Tarkastelussa olivat talousnäkömät Yhdysvalloissa, Kiinassa ja Venäjällä, kansainväliset kauppakiistat sekä Ison-Britannian EU-ero-prosessin vaikutukset.

Suomen talouden osalta käsiteltiin talouden näkymiä, kotitalouksien velkaantumista, rahoitusjärjestelmän vakautta, julkisen talouden kestävyyttä sekä käteisen rahan käyttöä ja muuta maksamista. Lisäksi käsiteltiin ilmastopolitiikkaan liittyviä kysymyksiä ja Suomen Pankin sijoitustoiminnassa noudatettavia periaatteita.

Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan Finanssivalvonnan (Fiva) toimintaa ja EU:n finanssivalvontaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Finanssivalvonnan toimintaa kertomusvuonna on kuvattu sekä julkaisussa *Finanssivalvonnan toimintakertomus 2019* että Finanssivalvonnan johtokunnan pankkivaltuustolle antamassa kertomuksessa. Nämä kertomukset on luettavissa Finanssivalvonnan verkkosivuilta.

2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan riippumaton siitä. Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan.

Pankkivaltuusto vastaa Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta. Tarkoituksenmukaisuuden valvonnassa pankkivaltuusto arvioi, miten toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnassa pankkivaltuusto seuraa erityisesti henkilöstömäärän ja talousarvion yleistä kehitystä suhteessa tehtäviin sekä lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.

Pankkivaltuuston tehtävänä on nimittää Finanssivalvonnan johtokunta ja johtokunnan esityksestä johtaja. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa johtokunta. Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta mm. käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi.

Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajana toimi Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja *Marja Nykänen* varajäsenenään osastopäällikkö *Katja Taipalus*. Varapuheenjohtajana toimi valtiosihteeri kansliapäällikkönä *Martti Hetemäki* valtiovarainministeriöstä varajäsenenään lainsäädäntöneuvos *Janne Häyrynen*. Johtokunnan muina jäseninä toimivat ylijohtaja *Outi Antila* sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä varajäsenenään johtaja *Hannu Ijäs*, ekonomi *Markku Pohjola*, filosofian kandidaatti, vakuutusmatemaatikko *Lasse Heiniö* ja valtiotieteiden tohtori *Vesa Vihriälä*.

Finanssivalvonnan johtajana toimi varatuomari, ekonomi *Anneli Tuominen*.

Johtokunnan sihteerinä toimi kertomusvuonna Finanssivalvonnan johtava lakimies *Pirjo Kyyrönen*.

2.2 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna

Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan (laki Finanssivalvonnasta 1 §).

Finanssivalvonnan johtokunta on antanut kertomuksensa Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2019 pankkivaltuustolle. Kertomuksessa 1) kuvataan finanssimarkkinoiden tilaa ja Finanssivalvonnan strategiaa, 2) kerrotaan, kuinka Finanssivalvonta on toiminnassaan ottanut huomioon pankkivaltuuston vuoden 2018 kertomuksessa esittämät kehotukset, 3) esitetään yhteenveto Finanssivalvonnan toiminnasta vuonna 2019 ja vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta ja 4) esitetään arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista vuonna 2020.

Johtokunnan kertomuksessa todetaan mm. seuraavaa:

- ”Suomalaispankkien toimintaympäristön riskit kohosivat kertomusvuonna. Tämä johtui kansainvälisen talouskehityksen kasvaneista riskeistä sekä kotimaisten yritysten ja kotitalouksien luottamuksen heikkenemisestä. Talouden epävarmuudesta huolimatta Suomen pankkisektorin vakavaraisuus ja luottokannan laatu pysyivät kuitenkin vahvoina. Suomen pankkisektorin riskipainotetut vakavaraisuussuhteet vahvistuivat ja pysyivät edelleen eurooppalaista keskitasoa vahvempina. Myös riskipainottoman omavaraisuusaste (leverage ratio) vahvistui hieman ja oli EU-alueen pankkien keskimääräistä tasoa korkeampi. Suomalaispankkien järjestämättömät luotot säilyivät matalina kertomusvuonna. Järjestämättömien luottojen taso on Suomessa Euroopan alhaisimpia. Pankkisektorin liikevoitto pieneni edellisvuoteen verrattuna. Pankkisektorin tulosta rasittivat erityisesti kertaluonteiset poistot ja arvonalentumiset. Korkokate kasvoi hieman edeltävän vuoden 2018 tasolta, kun luottokannan kasvu kompensoi markkinakorkojen ja marginaalien laskun korkotuottoja heikentävän vaikutuksen. Liikevoiton heikkenemistä vaimensi osaltaan myös henkilöstökulujen supistuminen”.
- ”Henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhde supistui kertomusvuonna, mutta oli silti hyvällä tasolla. Heikkenemisen takana oli pääasiassa korkotason lasku kesän aikana. Henkivakuutusyhtiöiden sijoitukset tuottivat vuoden aikana hyvin, ja erityisesti korko- ja osakesijoitusten tuotto oli keskimääräistä parempaa. Sen sijaan vakuutusliiketoiminnan kehitys ei ollut suotuisaa. Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi kertomusvuonna hyvänä, vaikka se heikkeni edellisen vuoden 2018 lopun ennätystasoon verrattuna. Heikkenemisen taustalla oli osakehintojen noususta johtunut vakavaraisuuspääomavaatimuksen kasvu. Lisäksi oman varallisuuden kasvu jäi vähäiseksi, koska vakuutusvastuiden kasvun negatiivinen vaikutus kumosi sijoitusmarkkinahintakehityksen positiivisen vaikutuksen omaan varallisuuteen. Vakuutusyhtiöiden tuotot kertyivät pääosin sijoitustuotoista. Sen sijaan vakuutusliiketoiminnasta ei kertynyt katetta. Kannattavuutta heikensi epäsuotuisa vahinkokehitys. Työeläkesektorin vakavaraisuusaste eli eläkevarojen suhde vastuisiin parani koko kertomusvuoden ajan. Taustalla oli vastuuvelan tuottovaateen ylittävä sijoitusten tuotto, johon vaikutti erityisesti osakemarkkinoiden vahva kehitys mutta myös muiden sijoitusluokkien positiivinen tuotto. Riski suhteessa vakavaraisuuspääomaan ei muuttunut merkittävästi vuoden aikana. Osakkeiden osuus suurimpana sijoitusluokkana kasvoi edelleen Työeläkeyhtiöiden maksutulo kasvoi palkkasumman kasvun myötä”.

Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle on saatavissa kokonaisuudessaan Finanssivalvonnan verkkosivuilta.

Finanssivalvonnan vuoden 2019 tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kertomusvuonna Finanssivalvonta noudatti vuosiksi 2017–2019 määriteltyä strategiaansa, jossa korostetaan erityisesti toimintaympäristön mukana muuttuvaa valvontaa.

Finanssivalvonnan strategiset tavoitteet (toimintaympäristön mukaan muuttuva valvonta) ovat seuraavat: 1) finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta uhkaavien riskien torjuminen oikeasuhtaisella toiminnalla, 2) valvonnan syvyys määritetään valvottavan riskipitoisuuden ja asian merkittävyyden perusteella, 3) työssä painotetaan tarkastuksia ja teema-arvioita, 4) toiminta mukautetaan vastaamaan pankki-, vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden muutoksia, 5) eurooppalaisessa sääntely- ja valvontatyössä painotetaan Suomen finanssimarkkinoiden kannalta kriittisiä alueita, 6) yhteistyötä pohjoismaisten valvojen kanssa tiivistetään Suomen finanssimarkkinoiden vakauden ja luottamuksen edistämiseksi ja 7) innovaatiomyönteisen ilmapiirin edistäminen finanssisektorilla.

Muita strategisista tavoitteita (laadukas ja tehokas) ovat yhtenäisen riskiperusteisen valvontakäytännön edistäminen EU:ssa, EU-viranomaisten ohjeistuksen ja EKP:n valvontakäytäntöjen kattava hyödyntäminen, täysipainoinen digitalisaation hyödyntäminen, standardisoidut ja tehokkaat prosessit sekä ajan tasalla olevat raportointi- ja analyysijärjestelmät. Lisäksi Finanssivalvonnalla on strategisia tavoitteita (asiantunteva ja arvostettu), jotka liittyvät henkilöstön osaamisen kehittämiseen, esimiestyöhön, työnantajakuvaan sekä viestintään.

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

Finanssivalvonnan vuoden 2019 toiminnasta Finanssivalvonnan johtokunta toteaa, että Suomen finanssimarkkinoiden vakaus säilyi hyvänä finanssitoimialan toimintaympäristön muutosten keskellä myös kertomusvuonna. Keskeisiä finanssialaan vaikuttavia toimintaympäristön muutostrendejä olivat ja ovat edelleen digitalisaatiokehitys sekä ilmastonmuutokseen varautuminen. Myös talouskehityksen kääntyminen heikompaan sekä pitkään matalina säilyneet korot haastavat finanssialan toimijoita. Toimintaympäristön muutokset huomioitiin Finanssivalvonnan valvontatyön suuntaamisessa kertomusvuonna ja myös toiminnasuunnittelussa vuodelle 2020. Finanssivalvonnan strategia vuosille 2020 – 2022 uudistettiin kertomusvuoden aikana vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Strategia nostaa seuraaville vuosille keskiön kolme valvonnallisesti merkittävää osa-alueita: ilmastonmuutos, digitalisaatio ja rahanpesun estäminen. Strategiassa korostuu nyt aikaisempaa vahvemmin myös valvonnan riskiperusteisuus.

Pankkisektori:

Nordean vakavaraisuusvalvonnassa noudatettiin Euroopan keskuspankin (EKP) kanssa laadittua valvontasuunnitelmaa. Kattava arvio julkaistiin heinäkuussa. Nordean ensimmäinen, Suomeen siirtymisen jälkeen laadittu, valvojan arvio valmistui EKP:n asettaman aikataulun mukaisesti. Myös Nordean tarkastukset etenivät suunnitellusti. Nordean konsernitilinpäätöksen valvonnan suunnitelma valmistui kertomusvuoden lopulla.

EKP:n suorassa valvonnassa olevia pankkeja (SI-pankkeja) valvottiin euroalueen yhteisen pankkivalvonnan valvonta- ja tarkastussuunnitelmien mukaisesti. Kaksi valvojan arviota valmistui suunnitellusti alkuvuoden aikana. Vuoden aikana tehtiin myös suunnitellut kuusi muiden EKP:n epäsuorassa valvonnassa olevien pankkien (LSI-pankkien) valvojan arviota.

Peruspankkipalvelujen hinnoittelua ja saatavuutta koskeva selvitys julkaistiin joulukuussa. Osana selvitystä tehtiin kysely digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta ja mukautuksista. Pankeille tehtiin lisäksi kysely siitä, kuinka nykyisiin pankkien tunnistusmenetelmiin tehtävät maksupalveludirektiivin edellyttämät muutokset toteutetaan siten, että kaikkien asiakasryhmien mahdollisuus käyttää tunnistusvälineitä ilman katkoksia turvataan.

Vakuutussektori

Vakuutusvalvonnassa toiminnan painopistettä siirrettiin sääntelystä valvontaan. Valvonta- ja tarkastus-havainnointia tuotiin esille valvottava- ja lehdistötiedotteilla valvontatyön vaikuttavuuden lisäämiseksi. Sääntelyn noudattamisen varmistamiseksi toimialatasoisesti aloitettiin kattava compliance-toimintojen arviointi työeläke-, vahinko- ja henkivakuutusyhtiöissä.

Työeläkeyhtiöiden ja niiden hallussa olevien työeläkevarojen asianmukaisen käytön valvontaan liittyen annettiin valvottavatiedote, jossa huomautettiin että työkyvyttömyysriskin hallinta on työeläkeyhtiöille sallittua toimintaa mutta vain vakuutusliikkeeseen kuuluvana, yhtiön omalla vastuulla olevaa työkyvyttömyysriskiä vähentävänä riskienhallintaa. Työeläkeyhtiöiden varoja ei saa käyttää muihin tarkoituksiin eikä työeläkeyhtiön pidä toteuttaa esimerkiksi työkyvyn ylläpito-hankkeita eikä työeläkeyhtiön toiminta saa vääristää yksityisten palveluntarjoajien muodostamia markkinoita.

Työttömyysvakuutusvalvonnassa tarkastettiin työttömyyskassojen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa, tietosuoja-asetuksen voimaantuloon valmistautumista sekä aiempien havaintojen seuranta.

Vahinko- ja henkivakuutus toimijoiden jatkuvassa valvonnassa painopisteinä olivat mm. hallintojärjestelmiin, valvontatoimintoihin ja johtavassa asemassa olevien henkilöiden kelpoisuuden arvioimiseen liittyvät kysymykset. Vahinko- ja henkiyhtiöiden osalta vuoden mittaan tehdyistä valvontahavainnoista tiedotettiin toimialaa. Finanssivalvonta kiinnitti yhtiöiden huomiota mm. riski- ja vakavaraisuusarvioon, hallituksen rooliin sen valmistelussa ja siinä käytettäviin stressitesteihin, sekä matalan koron ympäristöön varautumisen tärkeyteen esimerkiksi päätettäessä voitonjaosta.

Valvonnalle on keskeistä sääntelyn kehittäminen niin, että toimialaa koskevat vaateet vastaavat muutunutta toimintaympäristöä ja ovat yhtenäiset. Sosiaali- ja terveysministeriölle tehdyssä lakialoitteessa ehdotettiin, että työeläkevakuutusyhtiöitä koskevia ammatillisia pätevyys- ja kokemusvaatimuksia muutettaisiin paremmin vastaamaan henki- ja vahinkovakuutusyhtiöillä sekä useilla lisäeläkelaitoksilla voimassa olevia pätevyysvaatimuksia. Lisäksi Finanssivalvonta osallistui vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden sääntelyn uudelleenarviointityöhön Euroopan vakuutus- ja eläkeviranomaisessa EIOPAssa.

Makrovakausero

Finanssivalvonnan johtokunta teki kertomusvuonna useita päätöksiä finanssimarkkinoiden makro-kauden edistämiseksi ja järjestelmäriskien kasvun rajoittamiseksi. Neljännesvuosittaisen lainakattoa (enimmäisluototussuhde) ja vastasyklisiä pääomapuskuria koskevien makrovakausero päätösten lisäksi kesäkuun lopulla uusittiin järjestelmäriskipuskuria ja asuntolainojen riskipainoja koskevat päätökset.

Arvopaperisektori ja menettelytavat

Varainhoitoliiketoiminnan valvonta kohdistui kiinteistöihin sijoittavien erikoissijoitusrahastojen arvostuskysymyksiin ja likviditeetin hallintaan sekä säilytysyhteisötoimintaan. Finanssivalvonta teki teema-arvion sekä kiinteistöihin sijoittavien erikoissijoitusrahastojen arvonmäärityskäytännöistä ja likviditeetin hallinnasta että säilytysyhteisöjen järjestämisestä. Erikoissijoitusrahastojen arvonmääritykseen ja likviditeetin hallintaan liittyen Finanssivalvonta havaitsi, että käytännössä on vielä parannettavaa haastavampien markkinatilanteiden varalle.

Finanssivalvonta käytti eurooppalaisten arvopaperivalvojen kanssa MiFID² II -tuoteinterventiovaltuutuksiaan. Myyntituottoja (liikevaihto) ja leasing-sopimuksia koskevien uusien IFRS-standardien valvonnassa edettiin suunnitellusti. Vakuutus sopimuksia käsittelevän uuden standardin käyttöönoton valvonta on edennyt suunniteltua hitaammin. Muutoin liikkeeseenlaskijoiden sijoittajainformaation valvonnassa painottuivat erityisesti muuttuneen esitesääntelyn vaatimukset.

---

² MiFID = Markets in Financial Instruments Directive, rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi.

Finanssikriisin seurauksena EU:n tilintarkastussääntelyä uudistettiin merkittävällä tavalla. Finanssivalvonta nimettiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen (PIE-yhteisöt) tarkastusvaliokuntien toiminnan arvioinnissa ja seurannassa. Tämä laajensi Finanssivalvonnan tehtäväkenttää tarkastusvaliokuntiin liittyen.

Rahanpesun estäminen

Finanssivalvonnassa vahvistettiin rahanpesun estämisen valvonnan resursseja merkittävästi ja toiminta organisoitiin omaksi toimistokseen maaliskuusta alkaen. Toimisto saavutti uuden vahvuutensa vuoden loppuun mennessä, mikä on mahdollistanut asiantuntijoiden erikoistumisen esim. sääntely-, riskiarvio-, jatkuva valvonta- ja tarkastustoimintaan. Finanssivalvonta antoi ensimmäisen kerran sanktion rahanpesusääntelyn rikkomuksista joulukuussa 2019.

FATF (Financial Action Task Force) ja Euroopan komissio arvioivat kertomusvuonna koko Suomen ja Finanssivalvonnan rahanpesun estämistä ja sen valvontaa. Finanssivalvonta suhtautuu saatuihin huomioihin ja suosituksiin vakavasti ja on huomionut ne toimintansa kehittämisessä.

Pohjoismaista rahanpesun estämisen jatkuvan valvonnan yhteistyötä muiden pohjoismaisten valvojien kanssa on tiivistetty. Neljännesvuosittaisissa tapaamisissa on tarkasteltu mm. riskiarvioita, toimintaa korkean riskin asiakkaiden suhteen, transaktiomonitointia ja muita rahanpesun torjunnan kannalta olennaisia alueita. Tietojen perusteella muodostetaan kuva riskitilanteesta ja rahanpesun torjunnan kehittämistarpeista.

Digitalisaatiokehityksen valvonta

Kertomusvuonna Finanssivalvonnassa laadittiin valvonnan digitalisaatiostrategia. Strategiassa kuvataan Finanssivalvonnan pitkän aikavälin digitaalisten toimintojen valvonnan tehtävät sekä tavoitteet valvojan omille järjestelmille, prosessien digitalisoimiselle sekä osaamisen kehittämislle.

Finanssivalvonta aloitti virtuaalivaluutan tarjoajien rekisteröinnin ja valvonnan 1.5.2019. alkaen uuden lainsäädännön myötä. Rekisteröintiprosessin yhteydessä Finanssivalvonta selvittää, että hakijalla on käytössään riittävät menettelyt rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan, asiakasvarat on säilytetty ja suojattu riittävällä tavalla ja että hakijan johto ja avainhenkilöt täyttävät luotettavuuskriteerit. Kertomusvuoden loppuun mennessä Finanssivalvonta rekisteröi viisi virtuaalivaluutan tarjoaja

Laadukas ja tehokas

Finanssivalvonnan strategista tavoitetta "laadukas ja tehokas" edistettiin kertomusvuonna erityisesti riskiperusteisen valvonnan kehittämisellä, IT-investoinneilla sekä sisäisten toimintaprosessien ja Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin yhteistyön edistämällä.

Pankkivalvonnassa otettiin käyttöön malli minimivalvonta-aktiiviteetin määrittämiseksi Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa oleville pankeille. Vastaava malli on ollut jo vuosia käytössä EKP:n suorassa valvonnassa olevilla pankeilla. Myös vakuutusvalvonnassa on työn alla riskiperusteinen valvontamalli, jolla määritellään valvonnan minimitaso kullekin valvottavalle. Pääomamarkkinoiden valvonnassa on työstyetty riskiperusteista valvontakehikkoa ja työkalua, joka otetaan käyttöön vuoden 2020 aikana. Rahanpesun estämisen valvonnassa otettiin käyttöön ensimmäinen versio riskiarviotyökalusta.

Kaupankäynnin valvonnan Signaali- ja analyysijärjestelmän toimitusprojekti saatiin päätökseen kesäkuun lopussa ja järjestelmän vaiheittainen käyttöönotto käynnistyi. Järjestelmän myötä Finanssivalvonnalla on käytössään aiempaa merkittävästi tehokkaammat työvälineet erityisesti sisäpiiritiedon väärinkäyttö- ja markkinamanipulaatioepäilyjen tutkintaan. Väärinkäytösepäilyjen havaitseminen ja analysointi tehostuvat, kun järjestelmä seuloo laajasta kaupankäynti- ja tarjouskirja-aineistosta epäilyttäviä tapahtumia, tuottaa niistä hälytyksiä ja yhdistelee tietoja eri lähteistä. Valvonnan kattavuus myös lisääntyy, kun suomalaisilla instrumentilla Euroopassa käytävä kaupankäynti tulee automaattisen valvonnan piiriin.

Markkinavalvonnan MiFiR³-sääntelyn mukainen kaupparaportointijärjestelmän toimitusprojekti valmistui joulukuussa ja järjestelmä siirtyi ylläpitoon. Kaupparaportoinnin valvontaan kehitettiin loppuvuodesta systemaattinen laadunvalvontakehikko. Sähköisen asiointijärjestelmän huhtikuussa 2018 alkanut toteutus on osoittautunut oletettua haasteellisemmaksi ja arvioitu käyttöönotto toteutuu keväällä 2020 eli noin vuoden alkuperäisestä aikataulusta myöhässä. Taloudellisen raportoinnin ja siihen liittyvän data-analytiikan kehitys eteni, mutta kehittämiskohteita jouduttiin karsimaan ja osa toteutuksesta siirtyi seuraavalle vuodelle.

Suomen Pankin selvitys Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin yhteistyön kehittämisestä valmistui. Selvityksessä todettiin työnjaon Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan välillä olevan pääosin kunnossa. Selvityksen tuloksena oli suosituksia makrovakausprosessin työnjaon vakiinnuttamisesta, rahoitusvakausviestinnän terävöittämisestä, valvonta- ja tilastotietojen keräämisen synergioiden hyödyntämisestä ja hallintopalvelujen kehittämisestä konserniajatteluun perustuen. Suositukset toteutetaan yhteistyössä Suomen Pankin kanssa.

Finanssivalvonnan toimintaprosesseista sanktio-, tarkastus-, valvojan arvio-, makrovakaus-, raportointi-, fit & proper-, analyysi- ja toimilupaprosessit päivitettiin.

Asiantunteva ja arvostettu

Finanssivalvonnan strategista tavoitetta ”asiantunteva ja arvostettu” on kertomusvuoden aikana toteutettu mm. vahvistamalla viestintää, kehittämällä esimiestyötä ja laatimalla henkilöstöstrategia.

Henkilöstöstrategia laadittiin yhteistyössä Suomen Pankin henkilöstötoimiston kanssa. Henkilöstöstrategia kuvaa pitkän aikavälin henkilöstötyön tavoitteet, joissa lähtökohtana ovat Finanssivalvonnan arvot ja strategia. Strategiassa henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen ovat keskiössä. Tavoitteena on vastata muuttuvan kotimaisen ja eurooppalaisen toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin.

Finanssivalvonnan toteutettiin osaamiskartoitus kertomusvuoden keväänä. Osaamiskartoituksessa esiin tulleet keskipitkän aikavälin kehittämistarpeet ja niiden edellyttämät toimenpiteet otetaan huomioon rekrytoinneissa sekä toiminnan ja koulutusten suunnittelussa. Esimiestyön kehittämiseksi tuotettiin hyviä käytäntöjä kokoavaa koulutusmateriaalia ja käytännön työvälineitä esimerkiksi seuraaviin kokonaisuuksiin: suoriutumisen johtamiseen panostaminen, alisuoriutumiseen puuttuminen, ohjaavan palautteen antaminen ja työhyvinvointi.

Finanssivalvonnan yhtenäistä ja strategian mukaista viestintää ohjaava viestintäpolitiikka valmistui. Viestinnän tavoitteena on olla johdonmukaista, luotettavaa ja oikea-aikaista sekä proaktiivista ja vuorovaikutteista. Henkilöstön sosiaalisen median käytön tueksi luotiin sosiaalisen median huoneentaulu.

Arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista 2020

Johtokunnan kertomuksessa todetaan valvonnan muuttumisesta seuraavasti:

Toimintaympäristö on muuttunut ja muuttuu edelleen monin eri tavoin. Talouden kasvunäkymät ovat jäämässä pysyvästi finanssikriisiä edeltävää heikommiksi, talouteen liittyvä epävarmuus on suurta mm. poliittisten riskien johdosta ja korkotaso on jäämässä arvioitua pidemmäksi aikaa matalammaksi kuin markkinoilla odotettiin. Samalla digitalisaatio haastaa monin tavoin finanssimarkkinoiden toimijoita. Digitalisaatiossa on myös kyse olemassa olevien toimijoiden toimintatapojen tehostumisesta uuden teknologian avulla. Digitalisaatio voi johtaa finanssialan rakenteiden suuriin muutoksiin uusien merkittävien toimijoiden markkinoilletulon myötä. Kestävän kehityksen edistäminen ja erityisesti ilmastonmuutoksen torjuminen asettavat uudenlaisia vaateita toimijoille. Digitalisaatiokehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen riskien valvonta sisällytetään Finanssivalvonnan eri valvottavasektoreiden valvontakehikkoihin. Viime vuosina pohjoismaisia pankkeja on epäilty rahanpesun torjunnan laiminlyönneistä. Rahanpesun estämisen valvontaa vahvistetaan edelleen vastaamaan aihepiirin kasvanutta merkitystä. Rahanpesun estämisen valvonnassa painotetaan FATF:n antamia suosituksia.

³ MiFiR = Markets in Financial Instruments Regulation, rahoitusvälineiden markkinat -asetus.

Lähivuosina mm. ilmastonmuutos, digitalisaatiokehitys, kyberuhat, taloustilanteen muuttuminen ja maailmanpoliittinen tilanne lisäävät finanssisektorin häiriöherkkyyttä, minkä johdosta valvottavilta vaaditaan riittävää varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin ja operatiivisiin riskeihin. Valvonnan suunnittelussa korostuvat valvonnan oikeasuhtaisuus, riskiperusteisuus ja joustavuus.

Valvontamaksuja kerätään vuonna 2020 noin 33,3 miljoonaa euroa, joka on noin 5,8 % enemmän kuin vuonna 2019. Valvontamaksujen kasvu rahoitetaan nykyisten valvontamaksujen suhteessa maksuvollisilta. Nordean kotipaikan siirto Suomeen lisäsi merkittävästi valvontamaksukertymää. Nordea-ryhmän maksuosuus vuotuisista valvontamaksuista on noin 36 %.

Valvottavien lukumäärässä ei odoteta tapahtuvan merkittäviä muutoksia vuoden 2020 aikana. Vuoden 2020 jälkeen valvottavien lukumäärään vaikuttaa Eduskunnan talousvaliokunnan esitys, jonka mukaan pikavippiyhtiöiden valvonta siirrettäisiin Finanssivalvonnan vastuulle, sekä työ- ja elinkeinoministeriön työryhmässä valmisteltava Finnveran valvontavastuun mahdollinen siirto Finanssivalvonnalle.

2.3 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita

Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan havainnot ja toimet sen johdosta

Finanssivalvonnan toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta pankkivaltuusto arvioi vuotta 2018 koskeneessa kertomuksessaan todeten, että toiminnalle laissa säädetty tavoite oli toteutunut. Pankkivaltuusto piti Finanssivalvonnan itselleen asettamia strategisia tavoitteita ja valintoja tarkoituksenmukaisina. Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tehokkuuden näkökulmasta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonta on hoitanut valvonnan jatkuvasti muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Pankkivaltuuston katsoi, että Finanssivalvonta on vastannut rahoitussektorin rakennemuutoksiin tarkoituksenmukaisesti. Finanssivalvonta on esimerkiksi mukauttanut toimintaansa perustellusti tavoilla, joita Nordean kotipaikan siirto Suomeen on edellyttänyt.

Vuotta 2018 koskevassa kertomuksessaan pankkivaltuusto kehotti Finanssivalvontaa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Varmistamaan osaltaan, että sen toiminta mukautuu vastaamaan pankki-, vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden rakennemuutoksia ja että finanssivalvonnalla on käytettävissä uskottavan valvonnan edellyttämät voimavarat.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonnan toimintaa on mukautettu vastaamaan toimintaympäristön muutoksia mm. toiminnan uudelleenorganisoinnilla ja resurssilisäyksillä. Viimeisen kolmen vuoden aikana organisaatorakennetta on muokattu perustamalla omat osastot pankkivalvonnalle, vakuutusvalvonnalle, pääomamarkkinoiden valvonnalle ja digitalisaation kehityksen valvonnalle. Nordea-valvonnalle perustettiin lisäksi oma toimisto Pankkivalvontaosastolle. Viimeisimpänä rahanpesun estäminen on organisoitu omaksi noin 10 henkilön vahvuiseksi toimistokseen 1.3.2019 alkaen. Kansainvälisen rahanpesun vastaisen toimintaryhmän (FATF) antamilla suosituksilla on merkittävä rooli toiminnan suuntaamisessa.
- Finanssivalvonnan henkilöresursseja vahvistettiin vuodelle 2018 n. 25 %. Uutta henkilöstöä tuli Nordean valvontaan, sekä myös valvonnan muille osa-alueille. Kertomusvuonna nämä uudet rekrytoinnit saatiin kokonaisuudessaan päätökseen sekä vahvistettiin rahanpesun estämisen valvontaa.

2. Myötävaikuttamaan osaltaan ja yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa siihen, että Suomessa on käytössä tarkoituksenmukaiset makrovakausriskivälineet ja että asunto- ja taloyhtiölainojen ja kulutusluottomarkkinoiden riskit kehittyvät suotuisasti.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonta osallistui valtiovarainministeriön työryhmään, jossa selvitettiin kotitalouksien liiallisen velkaantumisen ehkäisemistä. Ryhmä ehdotti useita lisävälineitä kotitalouksien velkaantumisen hillitsemiseksi sekä ns. pikavippaajien valvonnan siirtämistä Finanssivalvontaan. Vuoden 2019 aikana Finanssivalvonta teki useita toimenpiteitä, joilla edistettiin asunto- ja taloyhtiölaina- sekä kulutusluottomarkkinoiden vakautta.
3. Myötävaikuttamaan osaltaan, että suomalaisen finanssisektorin ja sen toimijoiden erityispiirteet tunnustetaan EKP:n johdolla toteutettavassa pankkivalvonnassa ja tuodaan esille eurooppalaisessa sääntelyn valmistelussa.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Lainsäädännön valmistelussa Finanssivalvonta toimii ensisijaisesti eurooppalaisesta näkökulmasta lähtien ja pyrkii rakentavasti löytämään parhaita yhteisiä ratkaisuja. Myös suomalaisen finanssisektorin etu on, että sääntely on yhdenmukaista eri EU-maissa. Kansalliset optiot ja erilainen sääntelyn toimeenpano saat-tavat aiheuttaa vääristymiä kilpailuun ja heikentää kuluttajien ja sijoittajien mahdollisuutta vertailla eri toimijoita keskenään. Suomalaisen finanssisektorin ja sen toimijoiden erityispiirteitä tuotiin tarvittaessa esille eurooppalaisten viranomaisten sääntelyä valmistelevien työryhmien työhön osallistuttaessa ja etenkin uuden sääntelyn vaikutuksia arvioitaessa.
  - Suomalaisen EKP:n valvonnassa olevien pankkien käytännön valvontatyöstä tehdään n. 75 % Finanssivalvonnassa. Tällä työnjaolla varmistetaan, että valvonnan kannalta oleelliset Suomen finanssisektorin erityispiirteet tulevat huomioitua EKP:n johdolla toteutettavassa pankkivalvonnassa.
4. Varmistamaan osaltaan, että yhteistyö yhtäältä pohjoismaisten valvojien kanssa ja toisaalta muiden eurooppalaisten viranomaisten kanssa on toimivaa ja tehokasta.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Yhteistyö pohjoismaiden valvojien kesken oli aktiivisista valvonnan eri osa-alueilla. Eri-tyisesti korostui yhteistyö vakuutusyhtiöiden sisäisten mallien asiantuntijoiden ja vakuutusmatemaatikkojen kesken sekä uuteen maksupalveludirektiiviin (PSD 2) liittyvä yhteistyö.
- Finanssivalvonta on edesauttanut hyvän pohjoismaisen valvontayhteistyön säilymistä Nordean valvon-nassa valvontavastuun siirryttyä EKP:lle. Valvontayhteistyö Nordean valvonnassa on toiminut hyvin ja muiden Pohjoismaiden valvojilta on tullut positiivista palautetta EKP:n toiminnasta.
- Pohjoismaiden ja Baltian valvojat sopivat rahanpesun estämisen valvonnan yhteistyön tiivistämisestä toukokuussa 2019. Sopimuksen mukaan valvontatietoja, hyviä käytänteitä ja koulutusta kehitetään alu-eella yhteistyössä. Nordean rahanpesun estämisen valvontakollegio toimii Suomen johdolla. Operatiivisen asioiden lisäksi sen puitteissa on valmisteltu yhteistoimintasopimusta Nordean ETA -maiden valvojien kesken.

5. Edistämään omalta osaltaan finanssisektorin markkinaehtoista teknologista kehitystä.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonta seuraa teknologista kehitystä sekä finanssitoimialan trendejä ja päivittää tarvittaessa valvontaansa kehitystä vastaavasti. Finanssivalvonnan Innovaatio-HelpDesk neuvoo palveluntarjoajia toimilupa-, rekisteröinti- ja muissa lupa-asioissa. Monista muista toimialoista poiketen myös uudenlaiset palveluntarjoajat joutuvat pääsääntöisesti hakemaan Finanssivalvonnalta toimilupaa tai rekisteröintiä. Finanssivalvonta suhtautuu innovaatioihin myönteisesti, mutta sen roolina on myös tunnistaa innovaatioihin liittyvät riskit.

6. Varmistamaan osaltaan, että erilaisten kotitalouksien tarvitsemien peruspankkipalveluiden saatavuus ei vaaranna pankkisektorin rakennemuutosten ja teknologisen kehityksen myötä.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonnan vuonna 2019 tekemän peruspankkipalveluselvityksen mukaan suomalaisissa pankeissa asiakkaiden oikeus peruspankkipalveluihin toteutuu kokonaisuutena tarkastellen asianmukaisesti. Peruspankkipalveluiden turvaaminen kaikille asiakasryhmille edellyttää kuitenkin, että pankit sekä parantavat digitaalisten palveluiden saavutettavuutta että ylläpitävät digitaaliselle asiointille vaihtoehtoisia peruspankkipalveluita. Finanssivalvonta seuraa näiden toimenpiteiden toteutumista sekä palveluiden hinnoittelussa tapahtuvia muutoksia.

7. Myötävaikuttamaan omalta osaltaan ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa siihen, että yksityishenkilöillä ja kotitalouksilla on talouslukutaitoa ja -osaamista, joita ne tarvitsevat järkevien taloudellisten päätösten tekemiseen ja riskien ymmärtämiseen rahoitussektorilla ja yleisemmin.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonnan verkkopalvelun Kuluttajansuoja-osiossa jaetaan kuluttajien kannalta olennaista tietoa Finanssivalvonnan valvomista kuluttajapalveluista ja kuluttajia koskevista sääntelymuutoksista (kuten esimerkiksi PSD2) ja ohjataan myös muiden viranomaisten sivustoille. Lisäksi Finanssivalvonta jakaa kuluttajia koskevista asioista tietoa lehdistötiedotteina ja twitter-tilillään sekä vastaa twitter-seuraajien kysymyksiin aina kuin mahdollista.
- Finanssivalvonnan asiakaspalvelupuhelin vastaa arkipäivisin kuluttajien kysymyksiin ja ohjaa heitä oikean tiedon äärelle. Lisäksi Finanssivalvonta järjestää pankki-, vakuutus- ja sijoitusasiakkaiden puhelinneuvontaa kaksi kertaa viikossa.
- Finanssivalvonnan mediapuhelin vastaa lähes päivittäin toimittajien kysymyksiin. Finanssivalvonnan asian-tuntijat ovat antaneet vuoden aikana lukuisia haastatteluita medioille myös kuluttajia koskevista aiheista.

8. Varmistamaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, että rahanpesun estämiseen ja sen sääntelyyn ja valvontaan ei jää katvealueita ja että finanssijärjestelmän väärinkäyttö rahanpesuun estetään, jotta pankkitoiminta säilyttää myös jatkossa kansalaisten luottamuksen ja legitimitteettinsä.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Valtiovarainministeriön ja sisäministeriön johdolla on perustettu useita työryhmiä, joiden tavoitteena on viranomaisten välisen yhteistoiminnan lisääminen rahanpesun torjunnassa. Finanssivalvonta osallistuu viiden eri työryhmän työskentelyyn ja lisäksi Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa on valmisteltu yhteistyösopimusta tiedonvaihdon käytännön järjestelyistä. Keväällä 2019 voimaan tulleet rahanpe-

sulain muutokset ovat parantaneet mahdollisuuksia vaihtaa tarkastuksilla kerättyä tietoa valvon-taviranomaisten kanssa. Verottajan kanssa on selvitetty FATCA -tiedonvatoon liittyviä mahdollisuuksia.

Pankkivaltuusto totesi myös, että jatkossa tarvitaan keskustelua siitä, miten finanssisektorilla tapahtuvista väärinkäytöksistä, rikkomuksista ja rikoksista määrättäviä sanktiomaksuja, seuraamuksia ja rangaistuksia voitaisiin kehittää sekä kansallisesti että yhteisestä eurooppalaisesta näkökulmasta.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Tutkintapyyntöjä poliisille tehdään kun on syytä epäillä rikollista toimintaa. Näihin liittyen pidetään tiivistä keskusteluyhteyttä poliisi- ja syyttäviviranomaisiin. Euroopan Keskuspankin ja eurooppalaisten valvonta-viranomaisten työryhmien kokouksissa keskustellaan hallinnollisten seuraamusten (erityisesti seuraamusmaksujen määrän) yhdenmukaistamisesta, koska eri jäsenvaltioissa on toisistaan hyvin eroavaa suh- tautumista sanktioiden tarpeellisuuteen.
- Sanktioiden määräämisestä on käyty keskustelua sekä kansallisesti että EU-tasolla. Sen sijaan sanktioiden kohdentamisesta ei ole näissä yhteyksissä keskusteltu.

Pankkivaltuusto totesi jälleen, että on tärkeää, että kukin finanssisektorin toimija osallistuu - yhtiömuodosta tai valitusta toimintamallista riippumatta - tasapuolisella tavalla niiden valvontakustannusten kattamiseen, joita sen toiminnan valvonta edellyttää.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonnan kustannuksista katetaan noin 90 % valvontamaksuina, toimenpide- maksuina noin 5 % ja loput 5 % kustannuksista kattaa Suomen Pankki.
- Jatkuvan valvontatyön kustannukset peritään valvontamaksuina. Valvontamaksuja kerätään maksuvelvollisilta budjetoituja menoja vastaava määrä. Valvontamaksujen pohjana käytetään mm. valvottavien tase- ja liikevaihtolukuja.
- Finanssivalvonta teki 2017 lainsäädäntöaloitteen valvontamaksulain tarkistamiseksi ETA-vakuutusyhtiöiden sivuliikkeiden osalta niin, että valvontamaksu jatkossa kattaisi Finanssivalvonnalle valvonnasta aiheutuvat kustannukset. Lakimuutosta ei ole vielä toteutettu.
- Valvottavien tasapuolista osallistumista valvontakustannusten kattamiseen arvioidaan valvottavaryhmä-kohtaisen tarkastelun avulla. Arviota päivitetään vuoden 2019 osalta huomioiden toimintaympäristössä tapahtuneet merkittävät muutokset.

Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuusto keskusteli kertomusvuoden aikana Finanssivalvonnan toimialaa koskevien ajankoh- taiskatsausten pohjalta mm. finanssisektorin tilasta ja riskeistä, pankkisektorin kannattavuuskehityk- sestä, Euroopan yhteisestä pankkivalvonnasta ja Nordean valvonnasta osana sitä. Käytiin keskustelua taloyhtiölainoista ja niihin liittyvistä riskeistä, kotitalouksien velkaantumiskehityksestä, kulutusluotoista sekä makrovakauden valvonnasta ja makrovakausvälineistä. Keskusteltiin myös rahanpesun valvon- nasta ja Finanssivalvonnan toimista rahanpesun valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi keskusteltiin digi- talisaation mukanaan tuomista muutoksista, peruspankkiselvityksen pohjalta peruspankkipalveluiden saavutettavuudesta, negatiivisista talletuskoroista, talouslukutaidon edistämistarpeesta sekä Finanssi- valvonnan organisaatiouudistuksesta, rekrytoinneista ja Finanssivalvonnan vuoden 2019 strategisista painopistealueista.

Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna

Finanssivalvonnan johto on antanut pankkivaltuustolle johtokunnan kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2019 sekä julkaissut Finanssivalvonnan toimintakertomuksen. Näiden kertomusten, pankkivaltuuston kokouksissa käytyjen keskusteluiden ja muiden saamiensa tietojen pohjalta pankkivaltuusto arvioi seuraavaa:

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tarkoituksenmukaisuus

Finanssivalvonnan toiminnan yleisestä tarkoituksenmukaisuudesta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonnan toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut.

Pankkivaltuusto pitää Finanssivalvonnan itselleen asettamia strategisia tavoitteita ja valintoja tarkoituksenmukaisina.

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tehokkuus

Finanssivalvonnan toiminnan yleisestä tehokkuudesta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonta on hoitanut valvonnan jatkuvasti muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Pankkivaltuusto katsoo, että Finanssivalvonta on vastannut rahoitussektorin rakennemuutoksiin tarkoituksenmukaisesti. Finanssivalvonta on esimerkiksi mukauttanut toimintaansa perustellusti tavoilla, joita Nordean kotipaikan siirto Suomeen on edellyttänyt.

Kehotukset

Pankkivaltuusto kehottaa Finanssivalvontaa:

- Varmistamaan osaltaan, että sen toiminta mukautuu vastaamaan pankki-, vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden rakennemuutoksia ja että finanssivalvonnalla on käytettävissä uskottavan valvonnan edellyttämät voimavarat.
- Tukemaan makrovakauspäätöksillään pankkien kykyä välittää rahoitusta myös poikkeustilanteissa, kuten pandemian vaikuttaessa varallisuusarvoihin ja yleiseen talouskehitykseen
- Osallistumaan aktiivisesti kansainväliseen valvontayhteistyöhön rahanpesun estämiseksi
- Kiinnittämään valvontatoiminnassaan erityistä huomiota kyberturvallisuushiin
- Seuraamaan kotitalouksien velkaantumisen kehitystä ja erityisesti enimmäisvelkasuhteen ylittävien lainojen määrän kehitystä ennen kuin enimmäisvelkasuhdetta rajoittava lainsäädäntö mahdollisesti astuu voimaan ja arvioimaan enimmäisvelkasuhteen rajoittamisen vaikutuksia asuntomarkkinoiden kehitykselle
- Seuraamaan taloyhtiölainojen kehitystä ja harkitsemaan, miten taloyhtiölainoihin liittyviä riskejä voitaisiin nykyisen lainsäädännön puitteissa rajoittaa
- Varmistamaan osaltaan, että erilaisten kotitalouksien tarvitsemien peruspankkipalveluiden saatavuus ei vaaranna pankkisektorin rakennemuutosten ja teknologisen kehityksen myötä

Pankkivaltuusto toteaa että Finanssivalvonnalla on taloudellisten kriisien hoidossa tärkeä rooli, johon liittyy sekä pankkien riittävän vakavaraisuuden varmistaminen ennen kriisin syntymistä että rahoituksen välityksen turvaaminen kriisin aikana. Kertomusvuoden jälkeen Finanssivalvonta on asianmukaisesti reagoinut Covid-19 pandemian aiheuttamaan rahoituksen saatavuuden vaarantumisen uhkaan. Finanssivalvonnan johtokunta on 17.3. 2020 tekemällään päätöksellä alentanut kansallisen päätöksenteon piiriin kuukuvia pääoma-vaatimuksia yhdellä prosenttiyksiköllä koko pankkisektorilla. Tämä kasvattaa kotimaisten pankkien luotonmyöntökapasiteettia yhteensä 52 Mrd eurolla.

Osa 3. Erityisteemat

Tämän osan kirjoitukset on laadittu yhteistyössä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan asiantuntijoiden kanssa.

* * * *

Teema 1: Suomen Pankin taloudelliset kokonaisriskit

Johdanto

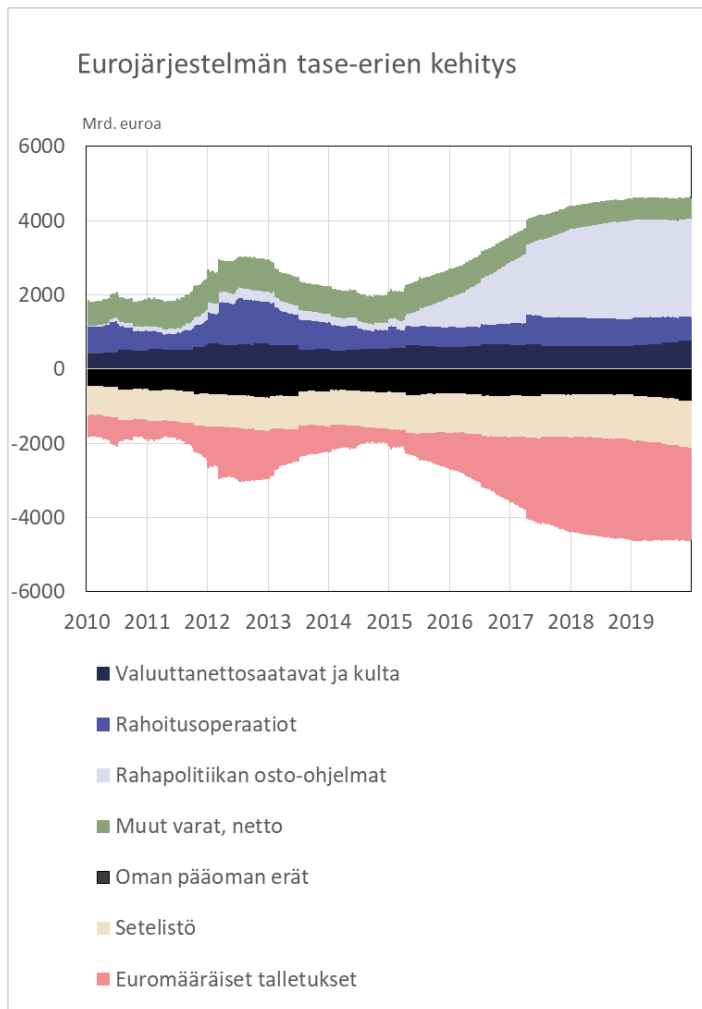
Tässä artikkelissa esitellään Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaa sekä rahapolitiikan operaatioita riskinäkökulmasta. Nämä riskilähteet muodostavat Suomen Pankin taloudellisen kokonaisriskin.

Suomen Pankin ydintehtäviä on rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden ja toimivuuden turvaaminen. Näiden keskuspankkitehtävien toteuttaminen altistaa Suomen Pankin taloudellisille riskeille. Riskejä syntyy sekä rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnasta että rahapolitiikan toteuttamisesta. Suomen Pankin taloudelliset riskit muodostuvat markkina-, luotto- ja likviditeettiriskeistä. Markkinariskit ovat esimerkiksi valuuttakurssien, korkojen ja osakehintojen epäsuotuisia muutoksia. Suomen Pankin valuuttavarannon ylläpidosta aiheutuva valuuttariski on merkittävin taloudellinen riski.

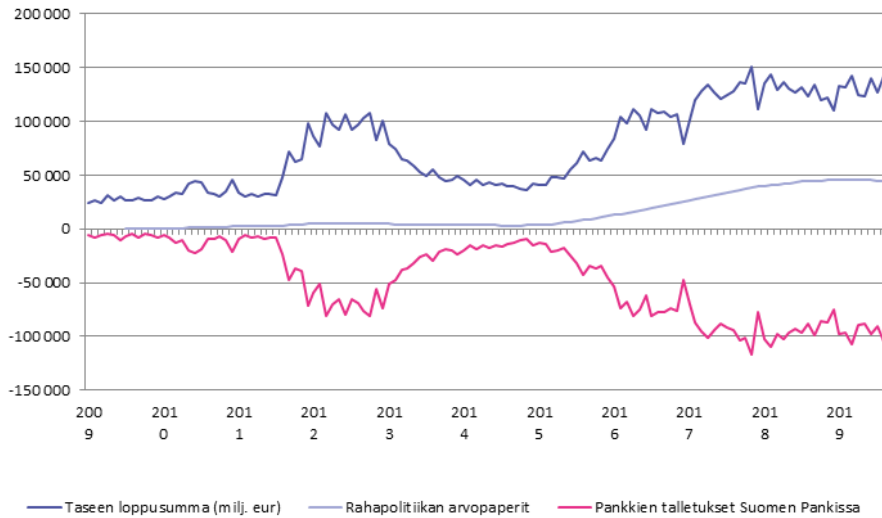
Rahapolitiikan toimissa viime vuosina tapahtuneet muutokset heijastuvat Suomen Pankin ja eurojärjestelmän tase-erien kehitykseen. Eurojärjestelmän taseen koko lähti kasvuun vuonna 2015 laajennettun omaisuuserien osto-ohjelman ja kohdennettujen luotto-operaatioiden johdosta. Vuoden 2018 lopussa päättyneet osto-ohjelmien netto-ostot aloitettiin vuoden 2019 lopulla uudelleen. (kuvio 1) Vastaavasti Suomen Pankin taseen koko ja rakenne ovat muuttuneet viime vuosien aikana uusien keskuspankkioperaatioiden ja lisääntyneiden keskuspankkitalletusten johdosta. (kuvio 2)

Suomen Pankki on varautunut pitkäjänteisesti keskuspankkitehtävien hoitamiseen ja siitä aiheutuviin riskeihin huolehtimalla taseensa vahvuudesta. Suomen Pankin vakavaraisuus riittää kattamaan sen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat riskit.

Kuvio 1. Eurojärjestelmän tase-erien kehitys

Kuvio 2. Suomen Pankin taseen kehitys

Rahapolitiikan toteuttaminen

Merkittävä osa Suomen Pankin varallisuudesta on rahapoliittisista syistä ostettuja velkakirjoja ja rahapolitiikan toimeenpanossa syntyneitä lainsaatavia pankeilta. Rahapolitiikan toteuttaminen osana eurojärjestelmää altistaa Suomen Pankin taseen korko- ja luottoriskeille. Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot toteutetaan hajautetusti kansallisten keskuspankkien toimesta, mutta niiden riskit ja tuotot jaetaan suurelta osin yhteisesti.

Rahapolitiikan osto-ohjelmien toteuttamisessa keskuspankit noudattavat koko eurojärjestelmää koskevia vakuuksien ja vastapuolten kelpoisuusvaatimuksia sekä muita riskienhallintaan liittyviä linjauksia. Rahapolitiikan harjoittamista varten ostetut arvopaperit pidetään lähtökohtaisesti maturiteettiinsa asti. Tämän vuoksi ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella, jolloin niiden markkina-arvo ei muutu korkotason muuttuessa.

Rahapoliittisten saatavien riski vastaa lähtökohtaisesti ns. pääoma-avaimen mukaista osuutta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kokonaissaatavista. Kunkin maan pääoma-avaimen suuruus määräytyy kansallisen talousalueen suhteellisen koon perusteella. Vuonna 2019 Suomen Pankin pääoma-avainosuus oli 1,825 %. (kuvi0 3.)

Kansalliset keskuspankit kantavat kuitenkin itse julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman valtiolainojen aiheuttamat riskit. Suomen Pankin taseessa oli vuoden 2019 lopussa noin 28,6 mrd Suomen valtionlainoja ja valtioidonnoisia lainoja. Suomen valtiolla oli vuoden 2019 lopussa euromääräistä velkaa 106,4 mrd. Suomen valtio onkin suurin yksittäinen rahapolitiikkasalkun velkakirjojen liikkeeseenlaskija.

Kuvio 3. Suomen Pankin osuus eurojärjestelmän yhteisistä rahapoliittisista saatavista pääoma-avaimen mukaisesti

Milj. euroa	31.12.2019	31.12.2018
Osuus rahapoliittisista saatavista	52 741	54 201
Rahoitusoperaatiot	11 395	13 108
Kohdennetut luotto-operaatiot ¹	11 169	12 830
Muut rahoitusoperaatiot ¹	225	277
Laajennetun osto-ohjelman velkakirjat	40 524	39 789
Suomen valtiolainat ja valtiosidonnaiset lainat	28 630	28 308
Yhteiseurooppalaisten instituutioiden lainat ¹	4 110	4 007
Katetut lainat ¹	4 416	4 295
Yrityslainat ¹	3 368	3 178
Lopetetut ohjelmat	822	1 305
Arvopaperimarkkinaohjelma ¹	807	1 208
Katettujen lainojen osto-ohjelmat	15	97

¹ Pääoma-avainosuus (1,825% 31.12.2019; 1,785 % 31.12.2018) kansallisten keskuspankkien yhteismäärästä

Suomen Pankki osallistuu julkisen sektorin, yrityssektorin ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmien toteuttamiseen. Eurojärjestelmän arvopaperien osto-ohjelma koostuu julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmasta ja kolmesta yksityisen sektorin osto-ohjelmasta. Yksityisen sektorin osto-ohjelmia ovat omaisuusvakuudellisten arvopapereiden, yrityssektorin ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmat.

Suomen Pankki on toteuttanut arvopaperiostoja kaikissa muissa ohjelmissa paitsi omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelmassa. Rahapolitiikan arvopapereiden omistukset olivat vuoden 2019 lopussa Suomen Pankin taseessa 46 mrd. euroa. Vastaavasti valtionlainojen ja valtiosidonnaisten velkakirjojen määrä oli Suomen Pankin taseessa 29,3 mrd. euroa ja yhteiseurooppalaisten instituutioiden velkakirjojen määrä 3 mrd. euroa.

Yrityssektorin osto-ohjelmassa Suomen Pankki toimi yhtenä eurojärjestelmän kuudesta keskuspankista, jotka toteuttivat ohjelmaa koko eurojärjestelmän puolesta. Suomalaisten yrityslainojen lisäksi Suomen Pankki osti ohjelmassa irlantilaisien, itävaltalaisien, latvialaisten, liettualaisten ja virolaisten yritysten liikkeeseen laskemia lainoja.

Kolmannessa katettujen velkakirjojen osto-ohjelmassa Suomen Pankki keskittyi suomalaisten katettujen velkakirjojen markkinoihin. Yksityisen sektorin osto-ohjelmien omistukset olivat vuoden lopussa 13,7 mrd. euroa, mistä 7,4 mrd koostui katetuista velkakirjoista ja 6,3 mrd yrityslainoista.

Rahapolitiikan operaatioiden riskitasossa ei tapahtunut vuoden aikana merkittäviä muutoksia.

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminta

Suomen Pankilla on omaa rahoitusvarallisuutta taseen oman ja vieraan pääoman erien vastineena. Tätä varallisuutta sijoitetaan ja hallinnoidaan huomioiden sijoitustoiminnan riskit ja vastuullisuusnäkökohdat.

Vuoden 2019 lopussa Suomen Pankin rahoitusvarallisuus oli noin 11 mrd. euroa. Se koostui kulta- ja valuuttavarannosta, euromääräisistä korkosijoituksista sekä osake- ja kiinteistösijoituksista. (kuvio 4)

Valuuttavarannon koko oli vuoden lopussa 6,7 mrd euroa ja se on mitoitettu keskuspankkitehtävien edellyttämälle tasolle. Suurin osa valuuttavarannosta on Yhdysvaltain dollarimääräisiä (4,6 mrd. euroa eli 5,2 mrd. dollaria). Valuuttariskiä hajautetaan sijoittamalla valuuttoja dollareiden lisäksi Englannin

puntaan ja Japanin jeniin. IMF-saamisten kautta Suomen Pankin valuuttariski hajautuu myös Kiinan juaniin.

Valuuttavarannon sijoituksia ei ole suojattu valuuttojen arvonmuutoksilta. Näin ollen valuuttakurssien vaihtelu altistaa Suomen Pankin valuuttakurssiriskille eli valuuttavarannon arvon vaihtelulle. Tätä riskiä varten Suomen Pankin taseeseen on kartutettu valuuttakurssivaihteluun liittyviä arvonmuutostilejä ja varauksia, joiden koko vaihtelee valuuttakurssimuutosten mukaisesti.

Suomen Pankin johtokunta päättää rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan periaatteista ja strategisesta sijoitusluokka-allokaatiosta. Sijoitustoiminnan korko- ja luottoriskinottoa ohjataan strateginen vertailuindeksin sekä hienojakoisen rajoitekehikon kautta. Eri riskilähteille on asetettu enimmäismäärät eli limiitit. Näin Suomen Pankki varmistaa sijoitustensa hyvän likviditeetin sekä riittävän hajautuksen omaisuuslajien, maiden, maturiteettien ja liikkeeseenlaskijoiden välillä. Sijoitukset painottuvat korkean luotokelpoisuuden velkakirjoihin.

Suomen Pankki sijoittaa tasehallintakehikon mukaisesti osan rahoitusvarallisuudestaan hajauttamalla kansainvälisille osake- ja kiinteistömarkkinoille. Nämä sijoitukset tehdään rahastojen kautta ja ne hajauttavat taseen muita riskejä.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuudessa oli vuoden lopussa 1,0 mrd euromääräisiä korkosijoituksia, joiden määrää vähennettiin vuoden 2019 aikana. Pankki jatkoi osake- ja kiinteistövarallisuuden kasvattamista pitkäaikaisen sijoitustoiminnan suunnitelman mukaisesti. Sijoitusallokaatiossa vuoden aikana tapahtuneiden muutosten kokonaisvaikutus rahoitusvarallisuuden riskeihin oli vähäinen.

Suomen Pankki hallinnoi rahoitusvarallisuuttaan vastuullisesti. Pankki rajoittaa suoria korkosijoituksia vastuullisuuskriteerien avulla. Palveluntarjoajien vastuullisuus- ja luotettavuusarvioinnit korostuvat myös rahastojen kautta toteutettavassa sijoitustoiminnassa. Suomen Pankki allekirjoitti vuonna 2019 YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (Principles for Responsible Investment, PRI), joiden mukaan se sitoutuu huomioimaan ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintotapaan liittyvät tekijät sijoitustoiminnassaan.

Kuvio 4. Rahoitusvarallisuuden koostumus

	31.12.2019	31.12.2018
Kulta	2 135	1 767
Valuuttavaranto	6 682	5 941
SDR	481	460
USD-määräiset korkosijoitukset	4 641	4 270
GBP-määräiset korkosijoitukset	777	729
JPY-määräiset korkosijoitukset	782	482
EUR-korkosijoitukset	1 017	2 900
Osakesijoitukset	1 082	727
Kiinteistösijoitukset	127	106
Yhteensä	11 043	11 553

Rakenteellinen korkoriski

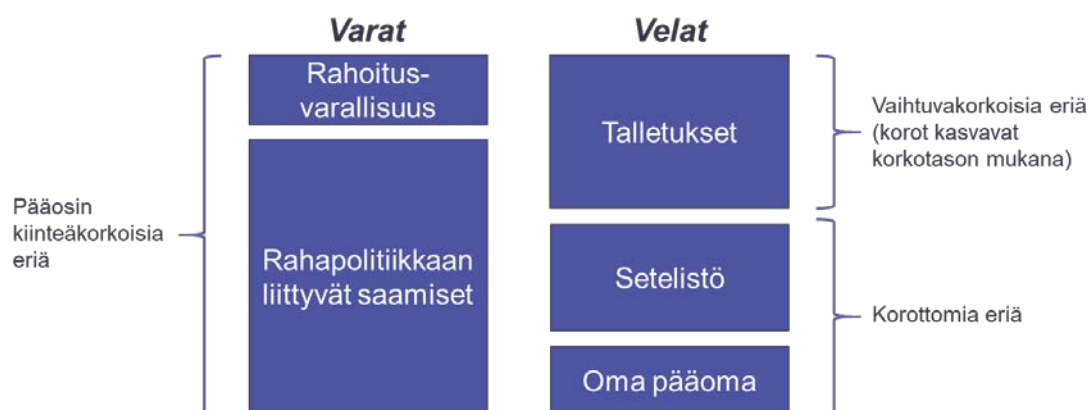
Eurojärjestelmän rahapolitiikan epätavanomaiset toimet ovat aiheuttaneet Suomen Pankin taseeseen rakenteellisen korkoriskin. Laajennetulla omaisuuserien osto-ohjelmalla ja kohdennetuilla luotto-operaatioilla luotu likviditeetti näkyy taseen vastattavaa-puolella keskuspankkitalletusten kasvuna.

Eurojärjestelmä päättää talletuksille maksettavan korkotason rahapolitiittisin perustein. Korkopäätös vaikuttaa välittömästi Suomen Pankin korkokustannuksiin. Rahapolitiittiset saatavat ovat pääosin kiinteäkorkoisia. Sen vuoksi talletuksille maksettavan koron nosto heikentää Suomen Pankin korkokatetta. (kuvio 5.)

Taseen rakenteellinen korkoriski pienenee kiinteäkorkoisten rahapolitiikkasijoitusten eräännyneiden myötä. Netto-ostot sekä eräännyneiden velkakirjojen uudelleensijoittaminen pitävät kuitenkin yllä riskiasemaa.

Suomen Pankilla oli 31.12.2019 vaihtuvakorkoisia varoja yhteensä 6 mrd. euroa ja vaihtuvakorkoisia velkoja yhteensä 34 mrd. euroa. Vaihtuvakorkoisten velkojen määrä ylittää vaihtuvakorkoisten varojen määrän 28 mrd. eurolla, ja tämä erotus määrittää rakenteellisen korkoriskiaseman suuruuden. Rakenteellisesta korkoriskiasemasta seuraa, että 1:n %-yksikön suuruinen korkotason nousu alentaisi Suomen Pankin vuotuista korkokatetta noin 280 miljoonalla eurolla. Yllä mainituissa luvuissa on huomioitu eurojärjestelmässä toteutettava rahoitustulon tasaus, jonka puitteissa rahapolitiikkaan liittyvien varojen ja velkojen tuotot ja kulut jaetaan pääsääntöisesti eurojärjestelmän keskuspankkien kesken pääomaavainten mukaisin osuuksin.

Kuvio 5. Koron vaikutus keskuspankin taseen eriin

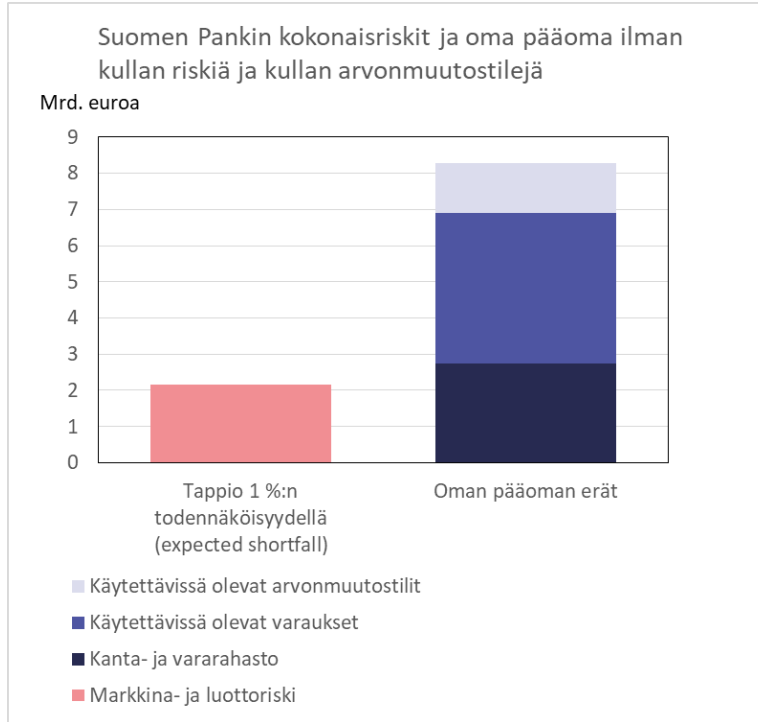

Kokonaisriskiarvio

Kokonaisriskiarviossa yhdistetään edellä kuvatut rahoitusvarallisuuden riskit ja rahapolitiikan operaatioiden riskit samassa tarkastelussa. Suomen Pankki mittaa taseen kokonaisriskejä vakiintuneita, tilastollisia menetelmiä käyttäen. Mallipohjaista riskiarviota täydentävät stressitestit, jotka kuvaavat mahdollisten mutta epätodennäköisten skenaarioiden aiheuttamia tappioita. Rahapolitiikan luottoriskin arviointi perustuu EKP:n tuottamaan riskiraportointiin, jota kehitetään jatkuvasti eurojärjestelmän riskienhallintakomitean johdolla.

Suomen Pankki käyttää kokonaisriskiarviona seuraavan vuoden aikana 1 prosentin todennäköisyydellä tapahtuvaa tappiota (ns. *expected shortfall*). Vuoden 2019 lopussa kokonaisriskiarvio oli 2,2 mrd. euroa.⁴ Tappioihin oli käytettävissä arvonmuutostilejä 1,4 mrd. euroa ja varauksia 4,2 mrd. euroa. Kanta- ja vararahaston määrä oli 2,7 mrd. euroa (kuvio 6).

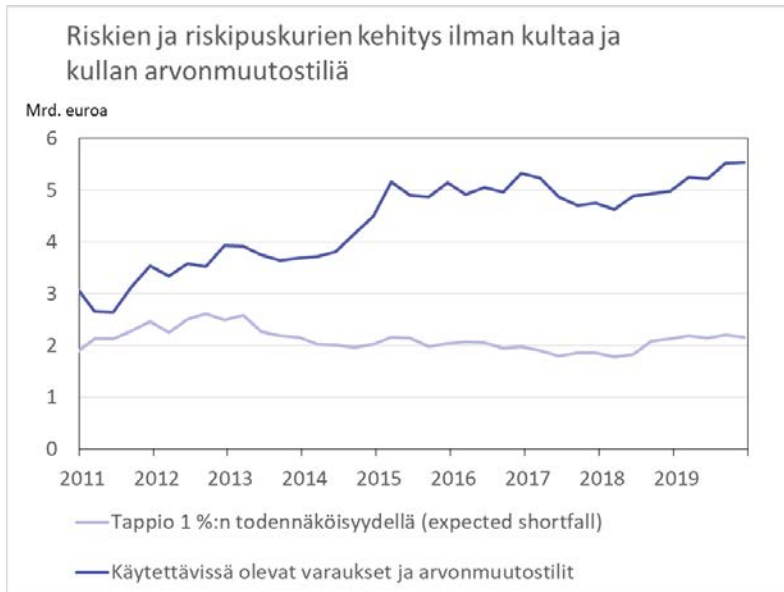
Kuvio 6. Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma ilman kullan riskiä ja kullan arvonmuutostilejä

Arvioidut riskit ovat kasvaneet hieman vuoden takaisista lähinnä valuuttavarannon ja osakesijoitusten kasvun vuoksi. Riskipuskurit vahvistuivat vuonna 2019 kirjanpidollisten varausten kasvattamisen sekä valuuttavarannon arvon nousun myötä (kuvio 7). Muuttuneen taserakenteen riskeihin on varauduttu viime vuosina kasvattamalla kirjanpidollisia varauksia. Valuuttavarannon arvon nousu on myös osaltaan kasvattanut riskipuskureita. Suomen Pankin vakavaraisuus riittää kattamaan sen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat riskit.

⁴ Kokonaisriskiarvio ei sisällä kullan hintariskiä, koska kullan arvonmuutostili kattaa merkittävän arvon laskun. Kullan riskin huomioon ottaminen kasvattaa kokonaisriskiarvion 2,5 mrd. euroon

Kuvio 7. Riskien ja riskipuskurien kehitys ilman kultaa ja kullan arvonmuutostiliä.

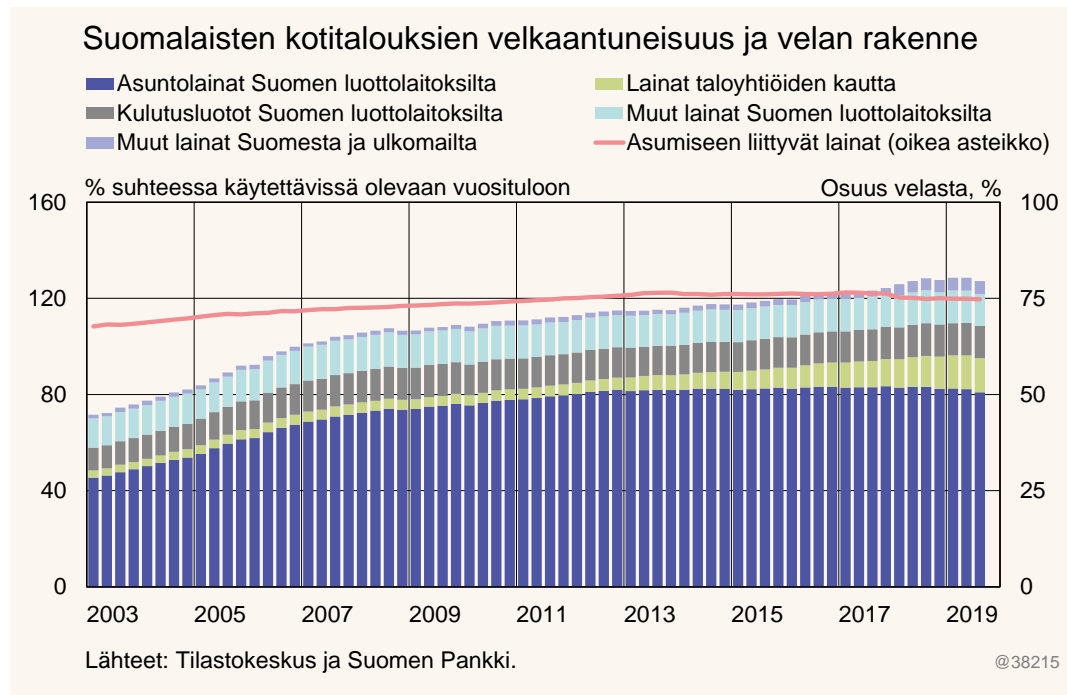
Teema 2: Kotitalouksien liiallisen velkaantumisen riskit ja niiden torjuminen

Suomen Pankki ja Finanssivalvonta ovat jo pitkään kiinnittäneet huomiota kotitalouksien korkeaan velkaantuneisuuteen. Kotitalouksien suuri velkaantuneisuus on rahoitusjärjestelmän rakenteellinen haavoittuvuus, joka voi aiheuttaa ja voimistaa rahoitusvakauteen kohdistuvia riskejä. Velkaantumisen riskejä hillitään makrovakaustoimilla, joiden tavoitteena on pitää rahoitusjärjestelmä vakaana ja tukea kestävän talouskasvun edellytyksiä.

Kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut historiallisen suureksi

Suomessa kotitalouksien velkaantuminen on kasvanut historiallisen suureksi. Samalla myös maksuhäiriöt ovat lisääntyneet. Suomalaisten kotitalouksien velka-tulosuhde on kasvanut lähes yhtäjaksoisesti 2000-luvun alusta alkaen ja on nykyään noin 127 %, joka on EU-maiden keskimääräistä velka-tulosuhdetta suurempi.

Kuvio. Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus ja velan rakenne

Luotonannon liiallisella kasvulla voi olla negatiivisia vaikutuksia reaalityöelämään. Velkaantuminen heikentää kotitalouksien kestävyttä yllättäviä kriisitilanteita vastaan. Jos useiden velkaantuneiden kotitalouksien maksukyky heikkenee samanaikaisesti, seurauksena voi olla merkittävä kulutuslaskun vähentyminen. Kulutuksen supistuminen vähentää yritysten myymien tavaroiden ja palvelujen kysyntää. Tämä taas lisää yritysten maksuvaikeuksia ja konkurssseja.

Jos yritykset joutuvat maksuvaikeuksiin, myös pankeille voi aiheutua mittavia tappioita. Luottotappiot pienentävät pankkien omia varoja ja sitä kautta vähentävät niiden mahdollisuuksia myöntää kotitalouksille ja yrityksille uusia lainoja. Ääritilanteessa voi aiheutua pankkikriisi, joka pahimmillaan saattaa johtaa kokonaistuotannon voimakkaaseen supistumiseen, kuten esimerkiksi Suomessa 1990-luvun

alussa. Kotitalouksien suuri velkaantuneisuus heikentää siten koko kansantalouden kykyä sopeutua talouden vakaviin häiriöihin.⁵

Kotitalouksien velan rakenne

Kolme neljäsosaa kotitalouksien velkakannasta on asumiseen liittyviä lainoja. Asuntolainojen keskimääräiset korot ovat laskeneet historiallisen mataliksi, alle 0,8 prosenttiin, negatiivisen markkinakoron sekä matalien marginaalien vuoksi. Samaan aikaan keskimääräinen asuntolainan takaisinmaksuaika on pidentynyt ja on nykyään hieman alle 21 vuotta. Nämä kotitalouden kannalta suotuisat lainaehdot ovat mahdollistaneet velkaantuneisuuden kasvun ilman että kuukausittaiset velanhoitokulut ovat merkittävästi kasvaneet.

Suomessa kotitalouksien velkaantuneisuuden rakenteessa on kuitenkin havaittavissa useita muutoksia. Kokonaisvelkaantumisen hahmottaminen on hankaloitunut, kun kotitalouksilla on asuntovelan lisäksi paljon vakuudettomia kulutusluottoja eri luotonmyöntäjiltä. Lisäksi esimerkiksi taloyhtiölainat kasvattavat todellisen velan määrää epäsuorasti.

Lainaa otetaan nykyään enenevässä määrin ulkomailta ja Suomessa muilta luotonantajilta kuin luottolaitoksilta. Myös luottotuotteiden kirjo on nykyään suuri. Niin luottolaitosten kuin muiden rahoituksen tarjoajien myöntämien kulutusluottojen määrä on kasvanut huolestuttavasti. Kulutusluottojen osuus suomalaisten kotitalouksien yhteenlasketusta lainavelasta on noin 15 prosenttia. Vakuudettomat kulutusluotot ovatkin nopeimmin kasvava kotitalouksille myönnetty yksittäinen luottoerä.

Kulutusluottojen lisäksi ovat yleistyneet uudisrakentamisen rahoitusmuotona käytetyt taloyhtiölainat, jotka siirtyvät kotitalouksien ja sijoittajien maksettavaksi. 2010-luvun voimakas kotitalouksien velkakan- nan kasvu on perustunut etenkin yhtiölainaosuuksien kasvuun. Nykyisin kotitalouksien velasta arviolta noin 11 prosenttia on taloyhtiölainaa.

Makrovakauseräpolitiikalla tuetaan rahoitusjärjestelmän vakautta

Makrovakauseräpolitiikalla pyritään torjumaan rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaavia järjestelmäriskkejä, joita myös kotitalouksien liiallinen velkaantuminen aiheuttaa ja vahvistaa. Makrovakauseräpolitiikalla vaikutetaan Suomessa nykyisin etenkin luottolaitosten vakavaraisuusvaatimuksiin. Pankeille on asetettu erilaisia lisäpääomavaatimuksia, joilla turvataan pankkien tappionsietokykyä kriisitilanteissa.

Lisäksi luottolaitosten riskinsietokykyä asuntomarkkinoiden ja asuntoluotonannon riskejä vastaan on vahvistettu asettamalla asuntolainojen keskimääräisille riskipainoille 15 prosentin alaraja sisäisiä luottoriskimalleja käyttäville pankeille. Luottolaitosten erilaisilla lisäpääomavaatimuksilla pyritään varmistamaan pankkisektorin luotonantokykyä, mikä saattaa vaimentaa velkaantumisen haitallisia vaikutuksia kokonaistaloudelle laskusuhdanteessa.

Suoraan kotitalouksien lainanottoa hillitsevä väline, enimmäisluototussuhde, on ollut käytössä Suomessa heinäkuusta 2016. Enimmäisluototussuhde rajoittaa asuntolainojen kokoa suhteessa lainan vakuuksiin, mikä voi osaltaan hidastaa kotitalouksien velkaantumisen kasvua. Kesällä 2018 Finanssivalvonnan johtokunta kiristi enimmäisluototussuhdetta 90 prosentista 85 prosenttiin muiden kuin ensiasunnonostajien osalta. Ensiasunnonostajien enimmäisluototussuhde on 95 %.

Finanssivalvonta on myös antanut pankeille suosituksen asuntolainanhakijan maksuvaran laskemisesta. Suosituksen mukaan asuntolainanhakijan maksukyvyyn tulisi riittää lainan hoitoon enintään 25 vuoden maksuajalla ja vähintään 6 prosentin korkotasolla.

---

⁵ Lue lisää kotitalouksien velkaantumisen vaikutuksista reaalityökaluun: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/2/vakausera-arvio-velat-mitoitettava-takaisinmaksukyvyyn-mukaan/>

Tehdyistä makrovakaustoimista huolimatta kotitalouksien velkaantuminen on jatkanut kasvuaan, minkä vuoksi Suomi sai vuonna 2016 Euroopan järjestelmäriskikomitealta (ESRB) varoituksen liittyen kotitalouksien suureen velkaantuneisuuteen ja asuntomarkkinoiden keskipitkän aikavälin riskeihin. Vuonna 2019 ESRB antoi Suomelle suosituksen uusien politiikkatoimien käyttöönotosta, koska ESRB ei nähnyt riskien pienentyneen tarkastelujakson aikana.

Valtiovarainministeriön työryhmä etsi ratkaisuja velkaantumisen hillitsemiseen

Suomessa on tunnistettu samat riskit, joista ESRB varoitti Suomea. Kotitalouksien kasvaneen velkaantuneisuuden ja siihen liittyvien riskien hillitsemiseksi valtiovarainministeriö (VM) asetti elokuussa 2018 työryhmän, jonka työn tarkoituksena oli selvittää keinoja kotitalouksien velkaantumisen hillintään. Työryhmässä oli jäseniä myös Suomen Pankista ja Finanssivalvonnasta. Työ tuli päätökseen lokakuussa 2019, jolloin työryhmän mietintö julkaistiin.

Työryhmä ehdotti enimmäisvelkasuhteen (debt-to-income, DTI) lisäämistä Suomen makrovakaustavaliineistoon. Uuden välineen tarkoituksena olisi hillitä kotitalouksien kokonaisvelkaantumista riippumatta siitä, mistä lähteistä tai mihin tarkoituksiin velka on otettu.

Enimmäisvelkasuhde rajoittaisi kotitalouksien kokonaisvelkaa suhteessa vuosituloihin. Ehdotuksen mukaan velkasuhde saisi olla enimmillään 450 %, eli kokonaisvelka voisi olla 4,5-kertainen kotitalouden bruttovuosituloihin nähden. Ehdotuksen mukaan luotonantaja voisi kuitenkin poiketa 450 prosentin ylärajasta 15 prosentissa luotonantonsa kokonaisuromäärästä kunkin neljännesvuoden aikana. Enimmäisvelkasuhde täydentäisi jo käytössä olevaa enimmäisluototussuhdetta, joka rajoittaa asuntovelan määrää suhteessa lainan vakuutena olevaan varallisuuteen.

Enimmäisvelkasuhdetta sovellettaisiin aina asuntoluottoa haettaessa. Lisäksi sitä sovellettaisiin yli 20 000 euron kulutusluottoa haettaessa. Enimmäisvelkasuhdetta sovellettaisiin niin luottolaitosten kuin muidenkin rahoituksen tarjoajien myöntämiin luottoihin. Poikkeuksena olisivat valtion takaamat opintolainat sekä sosiaalisesta luototuksesta annetun lain nojalla myönnettyt luotot, joihin enimmäisvelkasuhdetta ei sovellettaisi. Opintolainat laskettaisiin kuitenkin mukaan enimmäisvelkasuhdetta laskettaessa silloin, kun opintovelallinen hakisi muuta luottoa.

Kokonaisvelkaantumisen hillitsemiseksi työryhmä näki tarpeelliseksi ehkäistä myös laina-aikojen pitenemistä etenkin, kun keskimääräinen uusien asuntolainojen takaisinmaksuaika on kasvanut viime vuosina. Sen vuoksi työryhmä ehdotti asuntoluotoille 25 vuoden enimmäistakaisinmaksuaikaa. Asuntolainojen enimmäistakaisinmaksuaikaan liitettäisiin poikkeamismahdollisuus 10 prosentissa luotonannosta vuosineljänneksittäin.

Kotitalouksien vastuulla olevien taloyhtiölainojen määrä on kasvanut viime aikoina huolestuttavasti. Tämän vuoksi työryhmä ehdotti myös, että asuntoyhteisöille myönnettäville, uudisrakentamiseen kohdistuville lainoille säädettäisiin enimmäisluotto-osuus, jonka suuruus olisi 60 % myytävien asunto-osakkeiden velattomasta hinnasta.

Lisäksi työryhmä ehdotti, että taloyhtiölainoissa yleistyneitä lyhennysvapaita ei sallittaisi viiden ensimmäisen vuoden aikana kohteen valmistumisesta. Ehdotuksen mukaan myös taloyhtiölainoille asetettaisiin 25 vuoden takaisinmaksuajan rajoite.

Työryhmä ehdotti, että nyt jo lainsäädännössä olevaa enimmäisluototussuhdetta sovellettaisiin myös muiden luotontarjoajien kuin luottolaitoksien myöntämien asuntoluottojen tapauksessa.

Työryhmä ehdotti myös maksukyvyttömyysriskien hallintaa koskevaa sääntelyä täsmennettäväksi. Työryhmän ehdotuksessa luotonantaja ei saisi myöntää luottoa hakijalle, jonka maksukyvyttömyystodennäköisyys on kohtuuttoman suuri. Maksukyvyttömyystodennäköisyyden enimmäisraja-arvon/raja-arvojen määrääksenantovaltuus ehdotetaan annettavaksi Finanssivalvonnalle.

Lisäksi työryhmä ehdotti viranomaisten toimivaltuuksien selkeyttämistä niin, että luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteriin merkittyjen toimijoiden valvontavastuu siirtyisi Etelä-Suomen aluehallintovirastolta Finanssivalvonnalle. Samalla työryhmä ehdottaa 15 000 euron vuosittaisen valvontamaksun asettamista uusille valvottaville, jotta Finanssivalvonta saa katettua valvonnasta syntyneet kustannukset.

Huomioita ehdotuksista

Kotitalouksien velkaantuneisuuden muuttuneen rakenteen ja pankkisektorin ulkopuolisten lainanantajien kasvaneen merkityksen vuoksi on tärkeää, että ehdotettuja välineitä voidaan kohdistaa muihinkin luotonantajiin kuin luottolaitoksiin ja asuntolainanannon lisäksi myös taloyhtiölainoihin ja kulutusluottoihin.

Luotonmyöntöehtojen kiristäminen voi heikentää kotitalouksien mahdollisuuksia sopeuttaa kulutustaan yli ajan. Toisaalta ehdotetut toimet vahvistaisivat kotitalouksien ja lainanantajien häiriönsietokykyä, vähentäisivät liialliseen velkaantumiseen liittyviä järjestelmäriskkejä ja voisivat pienentää finanssikriisien todennäköisyyttä ja vakavuutta.

Ehdotettujen toimien joustovarot ovat olennaisia, jotta esimerkiksi ensiasunnon ostajien mahdollisuudet eivät heikkenisi ja jotta työvoiman liikkuvuus ei vaikeutuisi.

Koska ehdotetuilla välineillä on vaikutuksia sekä kotitalouksiin että kokonaistalouteen, välineiden vaikutusten ja kohdentumisen arviointi on tärkeää.

Makrovakaustoimet ovat yleisiä Euroopassa

Euroopassa ja muissa Pohjoismaissa luotonottajiin kohdistuvia makrovakaussäätelyjä käytetään aktiivisesti ja etenkin viime vuosien aikana toimenpiteitä on tehty paljon. Enimmäislainatulo-suhteen tapainen väline on yleisin lainanottajaan kohdistuva väline Euroopassa ja se on käytössä 21 ETA-maassa. Lisäksi ETA-maissa on käytössä rajoitteita luotonottajan velka-tulosuhteelle (debt-to-income, DTI) tai velanhoitorasitteelle (debt-service-to-income, DSTI). Enimmäislaina-aikoja on rajoitettu monessa maassa, ja joissain maissa on myös asetettu lainojen lyhennysvelvoitteita. Suurin osa Euroopassa käytetystä sääntelystä kohdistuu asuntoluotonantoon, kun taas kulutusluottoihin kohdistuvaa sääntelyä on vähemmän.

Taulukko 1 Lainanottajakohtaisten makrovakausvälineiden käyttö Euroopassa

Lainanottajakohtaisten makrovakausvälineiden käyttö Euroopassa						
	Väline	LTV	DTI / LTI	DSTI / LSTI	Lyhennysvelvoite	Maturiteetti- rajoite
Maa						
Alankomaat						
Belgia						
Bulgaria						
Espanja						
Irlanti						
Islanti						
Iso-Britannia						
Italia						
Itävalta						
Kreikka						
Kroatia						
Kypros						
Latvia						
Liechtenstein						
Liettua						
Luxemburg						
Malta						
Norja						
Puola						
Portugali						
Ranska						
Romania						
Ruotsi						
Saksa						
Slovakia						
Slovenia						
Suomi*						
Tanska						
Tšekki						
Unkari						
Viro						
Raidoitus tarkoittaa, että väline on käytössä suosituksena, ei sitovana sääntelynä. *Suomessa ei LTV:tä vaan LTC.						
Lähteet: A review of Macroprudential Policy in the EU in 2018, ESRB, April 2019, Maltan keskuspankki, Finanssivalvonta ja Suomen Pankki						

Teema 3: Voiko finanssipolitiikka tukea rahapolitiikka nollakorkorajalla

Syyskuussa 2019 EKP:n neuvosto päätti toimenpiteistä rahapolitiikan keventämiseksi. EKP:n pääjohtaja totesi tuolloin, että "finanssipolitiikka on euroalueella varovaisen elvyttävää. Talouden näkymät kuitenkin heikkenevät, ja ilmassa on jatkuvasti ennakoituakin heikkomman kehityksen riski. Maiden, joilla on finanssipoliittista liikkumavaraa, tulisi siksi ryhtyä hyvissä ajoin tehokkaisiin toimiin". Syyskuun laajan rahapolitiikkapaketin perusteluissa todettiin edelleen, että "euroalueen talouskehitys on jatkuvasti heikkoa, odotettuaakin heikkomman talouskehityksen riskit eivät ole väistyneet ja inflaatiopaineet ovat vaihteita".

Tällä lausunnolla EKP:n neuvosto kytki rahapolitiikan, finanssipolitiikan ja taloudellisen tilannearvion ja näkymät uudella tavalla toisiinsa. "*Rahapoliittisten toimien kaikki hyödyt voidaan kuitenkin saavuttaa vain, jos muilla politiikan aloilla toteutetaan entistä päättäväisemmin toimia pitkän aikavälin kasvupotentiaalin parantamiseksi, kokonaiskysynnän tukemiseksi tämänhetkisessä tilanteessa ja heikkouksien vähentämiseksi*", EKP:n neuvosto totesi.⁶ Kun vielä joulukuussa 2018 EKP kiinnitti huomiota yleisesti julkisen talouden kestävytyteen, jakoi se nyt maat karkeasti kahteen ryhmään eli niihin, joilla on elvytysvaraa lyhyellä aikavälillä, ja niihin, joiden julkinen talouden tila edellyttää ensisijaisesti vielä vahvistamista.⁷ Vuoden 2019 aikana EKP:n neuvosto alkoi kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös finanssipolitiikan automaattisten vakauttajien rooliin tärkeänä suhdanteita tasaavana tekijänä.

Syyskuun 2019 päätösten seurauksena julkisuudessa alkoi ajoittain kriittinenkin keskustelu toisaalta EKP:n rahapolitiikan välineiden tehosta⁸ ja toisaalta pohdiskelu rahapolitiikan ja finanssipolitiikan roolista euroalueella, mahdollisesta politiikkakoordinaatiosta. Myös keskustelu yhteisestä finanssipoliittisesta välineestä jatkui.

Mario Draghi käsitteli finanssipolitiikkaa 24.10. lehdistötilaisuuden kysymys ja vastaus -osiossa todessaan, että "*on melko selvää, että finanssipolitiikan tuella rahapolitiikan tavoitteet saavutetaan nopeammin ja vähäisimmin sivuvaikutuksin. Syy tähän on luonnollisen korkotason lasku, jolloin finanssipolitiikan rooli korostuu. Sitä nopeammin korkotaso nousee, mitä aktiivisempaa finanssipolitiikka on*".

EKP:n uusi pääjohtaja Christine Lagarde jatkoi keskustelua finanssipolitiikan roolista euroalueella puheessaan 22. joulukuuta Frankfurtissa. Hän totesi, että on selvää, että "rahapolitiikka voisi saavuttaa asettamansa tavoitteet nopeammin ja lievemmällä sivuvaikutuksilla, jos muu talouspolitiikka tukisi kasvua rahapolitiikan rinnalla". Hän täsmensi, että finanssipolitiikka koostuu sekä julkisten menojen tasosta että niiden rakenteesta. Hän korosti myös "investointien keskeistä roolia ajankohtaisten haasteiden valossa, koska kysymys on paitsi tämän päivän kysynnästä myös huomisen tarjonnasta", ja jatkoi, että "vaikka investointitarpeet ovat maakohtaisia, niihin liittyy tällä hetkellä yhteiseen tulevaisuuteen vaikuttava tarve olla tuottavampi, digitaalisempi ja vihreämpi. Julkiset investoinnit ovat euroalueella ennen finanssikriisiä vallitsevan tason alapuolella, ja tämä koskee sekä tuotannollisia investointeja kokonaisuutena suhteessa perusmenoihin että myös tutkimus ja tuotekehittely-, opetus- ja infrastruktuuri-investointeja".⁹

⁶ Vielä joulukuussa 2018 EKP neuvosto totesi kategorisesti, että "Finanssipolitiikan saralla on edelleen syytä kerryttää julkisen talouden puskureita. Se on tärkeää varsinkin niissä maissa, joiden julkisen talouden velka on suuri ja joissa vakaus- ja kasvusopimusta on ehdottoman tärkeää noudattaa kaikilta osin, jotta julkinen talous pysyy terveellä pohjalla.", EKP:n pääjohtajan alustuspuheenvuoro 12.9.2019.

⁷ "Finanssipolitiikan saralla euroalueen varovaisen elvyttävä finanssipolitiikka tukee tällä hetkellä talouskasvua jonkin verran. Talouden näkymät kuitenkin heikkenevät, ja ilmassa on jatkuvasti ennakoituakin heikkomman kehityksen riski. Maiden, joilla on finanssipoliittista liikkumavaraa, tulisi siksi ryhtyä hyvissä ajoin tehokkaisiin toimiin. Maissa, joissa julkisen talouden velka on suuri, tarvitaan varovaista finanssipolitiikkaa, jotta automaattiset vakauttajat voivat toimia vapaasti. Kaikkien maiden olisi tehostettava entisestään toimia, joilla parannetaan julkisen talouden edellytyksiä tukea kasvua.", EKP:n pääjohtajan alustuspuheenvuoro 12.9.2019.

⁸ Rahapolitiikan osalta yhteenvedo löytyy puheesta: Benoît Cœuré, "Monetary Policy: lifting the veil of effectiveness", at the ECB colloquium on "Monetary policy: the challenges ahead", 18 December 2019.

⁹ Speech by Christine Lagarde, "The future of the euro area economy" at the Frankfurt European Banking Congress, 22.11.2019.

Siinä määrin kuin Likviditeettiloukku, korkojen nollaraja ja inflaatio-odotusten lasku ovat tekijöitä joiden vallitessa rahapolitiikan elvyttävä vaikutus on todennäköisesti tavallista tehottomampi. Likviditeettiloukku on talouden tila, jossa korot ovat alhaiset ja säästäminen silti suurta. Likviditeettiloukku on periaatteessa voitettavissa uskottavalla riittävän kevyellä rahapolitiikalla, joka jatkuu riittävän pitkään vaikuttaen inflaatio-odotuksia nostavasti. Finanssipolitiikan samanaikainen keventäminen vähentäisi rahapolitiikan taakkaa. Tämä johtopäätös on kuitenkin siinä mielessä teoreettinen, että siinä ei oteta kantaa sen enempää finanssipoliittisen elvytyksen rahoitukseen, velkatasoon kuin vaikuttavuuteenkaan. Käytännössä finanssipolitiikalla on vaikea kokonaan korvata rahapolitiikkaa, ja euroalueella se on erityisen vaikeaa, niin kauan kun julkisen talouden hoito on kansallista.

Kansainvälisen finanssikriisin aikaiset kokemukset osoittavat, että valtion velkapapereiden korot - etenkin euroalueella - reagoivat julkisen alijäämän syvenemiseen sitä herkemmin ylöspäin, mitä velkaantuneempi valtio on. Huonoimmassa tapauksessa finanssipoliittinen elvytys voi nostaa valtion ja yritysten velanoton hintaa niin paljon, että vaikutus talouskasvuun on vähäinen jo lyhyellä aikavälillä. Matalat rahapolitiikkakorot ja voimakkaasti alentuneet valtioiden lainakorot eivät takaa julkisen velan alhaisia rahoituskustannuksia ikuisesti.

Kun otetaan huomioon finanssipolitiikan liikkumavara ja tämänhetkinen suhdannetilanne, tilanne on euroalueella haastava. Jos euroalue ajautuisi lähiaikoina taantumaan, laaja finanssipoliittinen elvytys olisi lähtökohtaisesti toivottavaa, mutta kaikilla euroalueen mailla ei näyttäisi olevan siihen yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tämä johtuu osittain siitä, että finanssipolitiikan liikkumavaran lisäämiseen tähtääviä toimia on laiminlyöty.

Finanssipoliittista liikkumavaraa voidaan kasvattaa keräämällä hyvinä aikoina julkiseen talouteen puskureita. Nykyiset EU:n finanssipolitiikan säännöt eivät ilmeisesti ole tukeneet riittävästi jäsenmaita pitkäjänteiseen finanssipolitiikkaan, sekä velkaantumisen hillitsemiseen että puskureiden kerryttämiseen hyvinä aikoina.

Etenkin voimakkaissa matalasuhdanteissa elvyttävä finanssipolitiikka on perusteltua. Sen sijaan on vähemmän selvää, onko julkisen kulutuksen tai investointien lisääminen vai verotuksen keventäminen suositeltavaa nimelliskorkojen alarajalla. Tutkimustiedon valossa finanssipolitiikan vaikuttavuus riippuu olosuhteista, käytetyistä instrumenteista (julkinen kulutus, julkiset investoinnit, tulonsiirrot vai verojen muutokset), talouden rakenteista, elvytyksen kestosta ja myös elvytyksen rahoituksesta. Tästä syystä arvioita finanssipolitiikan vaikutuksista talouskasvuun tulee käyttää hyvin varoen talouspolitiikkaa perusteltaessa.

Japanin talouskehitys tarjoaa tärkeän esimerkin finanssi- ja rahapolitiikan vaikutuksista hitaan inflaation oloissa. Japanin talous on voinut hyötyä merkittävästä finanssipoliittisesta elvytyksestä. Se on tukenut taloutta yhdessä kevyen rahapolitiikan kanssa. Tavoiteltua inflaation kiihtymistä ei kuitenkaan ole nähty. Japanin kokemus osoittaa, että finanssipolitiikka ei ole "ihmelääke", joka nostaa talouden pois likviditeettiloukusta, kun rahapolitiikan pelivara on vähentynyt. Japanin kehitys osoittaa myös, että rahapolitiikalla tulisi reagoida riittävän ajoissa ja voimakkaasti, kun likviditeettiloukku uhkaa.

Viitteet

- Auerbach, Alan, Gorodnichenko, Yuriy (2017): Fiscal Multipliers in Japan, *Research in Economics* 71, s. 411-421.
- Benhabib, J., Schmitt-Grohé, S., Uribe, M (2001): The Perils of Taylor Rules, *Journal of Economic Theory* 96, s. 40-69.
- Benhabib, J., Schmitt-Grohé, S., Uribe, M. (2002): Avoiding Liquidity Traps, *Journal of Political Economy* 110, s. 535-563.
- Blanchard, O., D. Leigh (2013), Growth forecast errors and fiscal multipliers, *American Economic Review Papers and Proceedings*, vol. 103(3), pages 117-120.

Chodorow-Reich, Gabriel (2019): "Geographic Cross-Sectional Fiscal Spending Multipliers: What Have We Learned?" *AEJ: Policy* 11 (2): 1-34.

Górnicka, L., Kamps, C., Köster, G., Leiner-Killinger, N. (2018): "Learning about fiscal multipliers during the European sovereign debt crisis: evidence from a quasi-natural experiment," *ECB Working Paper Series* No 2154.

Hilscher, J., Raviv, A, Reis, R. (2014): "Inflating Away the Public Debt? An Empirical Assessment," *NBER Working Paper* No. 20339.

Kilponen, Pisani, Schmidt, et. al. (2015): "Comparing fiscal multipliers across models and countries in Europe", No 1760 / March 2015, *ECB Working Paper Series*.

Mertens, Karel, Ravn, Morten (2014): "Fiscal Policy in an Expectations Driven Liquidity Trap," *Review of Economic Studies*, Vol. 81 (4).

Ramey, Valerie (2019): "Ten Years after the Financial Crisis: What Have We Learned from the Renaissance in Fiscal Research?," *NBER working paper* w25531.

Rachel, L., Summers, L.H.: "On Falling Neutral Real Rates, Fiscal Policy, and the Risk of Secular Stagnation", *BPEA Conference Drafts*, March 7–8, 2019, *Brooking Papers On Economic Activity*.

Reis, Ricardo (2019): "The Fiscal Footprint of Macroprudential Policy," *London School of Economics*, June 2019.

Summers Lawrence H. (2013): "U.S. Economic Prospects: Secular Stagnation, Hysteresis, and the Zero Lower Bound," *Business Economics* Vol. 49, No. 2.

Miyamoto, W., Nguyen, T.L., Sergeyev, D. (2018): "Government Spending Multipliers under the Zero Lower Bound: Evidence from Japan," *American Economic Journal: Macroeconomics*, Vol. 10(3), July 2018, s. 1-32.

* * * * *

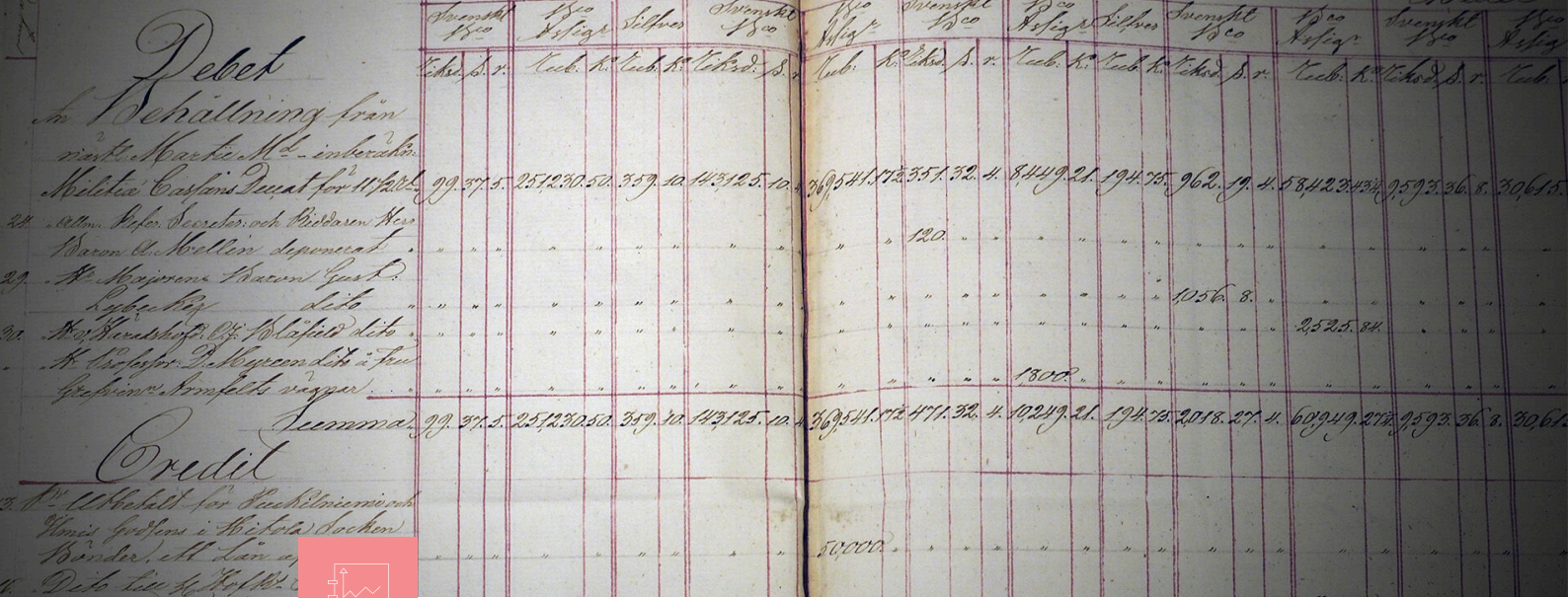
Liite 1. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2019

Pankkivaltuusto päätti 20.3.2020, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitto, 319 752 865,89 euroa, käytetään seuraavasti:

Voitosta 131 752 865,89 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 188 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Tase

31.12.2019

Milj. euroa		31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA			
1	Kulta ja kultasaamiset	2 135	1 767
2	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	7 932	7 116
	Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	1 961	1 905
	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 971	5 211
3	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	325	478
4	Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	227	777
5	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	4 648	8 648
6	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	1	4
7	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	47 789	48 182
	Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	45 946	45 496
	Muut arvopaperit	1 843	2 687

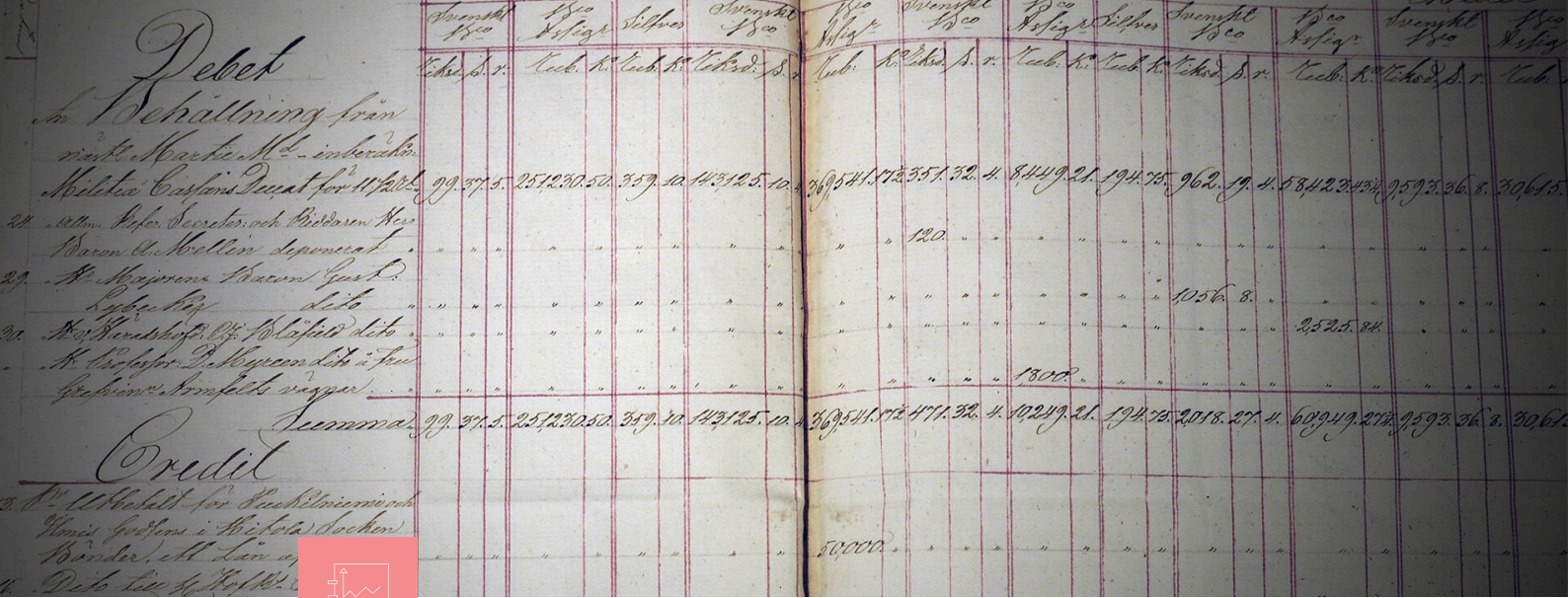
Milj. euroa		31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA			
8	Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	62 604	44 513
	Osuudet EKP:ssä	159	144
	Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	736	728
	Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	4 908	4 035
	Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	56 800	39 606
9	Muut saamiset	591	760
	Euroalueen metallirahat	33	27
	Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	111	118
	Muu vaihto-omaisuus	36	112
	Muut	411	503
	Yhteensä	126 250	112 246

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Milj. euroa		31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA			
1	Liikkeessä olevat setelit	21 712	20 215
2	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	90 403	76 933
	Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	65 127	61 719
	Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	25 276	15 214
3	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	1	–
4	Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	158	600

Milj. euroa		31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA			
5	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	1 376	2 989
6	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	–	–
7	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	–	–
8	IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	1 468	1 446
9	Eurojärjestelmän sisäiset velat	–	–
10	Muut velat	47	72
11	Arvonmuutostilit	3 268	2 470
12	Varaukset	4 757	4 636
13	Oma pääoma ja rahastot	2 741	2 654
	Kantarahasto	841	841
	Vararahasto	1 900	1 813
14	Tilikauden voitto	320	230
	Yhteensä	126 250	112 246

Tuloslaskelma

31.12.2019

Milj. euroa		1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
1	Korkotuotot	797	724
2	Korkokulut	-41	-27
3	KORKOKATE	755	697
4	Valuuttakurssierot	3	11
5	Arvopapereiden hintaerot	26	-90
6	Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot	-3	-31
7	Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	-24	41
	RAHOITUSKATE	757	628
8	Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista	-4	-4
9	Rahoitustulon netto-osuus	-293	-242
10	Varaus rahapolitiittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta	1	-2
11	Osuus EKP:n voitosta	7	5
12	Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista	29	25

Milj. euroa		1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
	KESKUSPANKKIERIEN KATE	497	410
13	Muut tuotot	42	35
	Toimintakulut	-114	-109
14	Henkilöstökulut	-54	-48
15	Eläkerahastomaksu	-10	-10
16	Hallinnolliset kulut	-35	-38
17	Poistot käyttöomaisuudesta	-9	-12
18	Setelien hankintakulut	-6	-2
19	Muut kulut	-0	-0
	TOIMINNALLINEN TULOS	425	335
	Eläkerahaston tulos	-	-
20	Eläkerahaston tuotot	30	30
21	Eläkerahaston kulut	-30	-30
22	Varausten muutos	-105	-105
23	TILIKAUDEN TULOS	320	230

Valuutta	31.12.2019	31.12.2018
Yhdysvaltain dollari	1,1234	1,1450
Japanin jeni	121,9400	125,8500
Ruotsin kruunu	10,4468	10,2548
Sveitsin frangi	1,0854	1,1269
Englannin punta	0,8508	0,8945
Kanadan dollari	1,4598	1,5605
Eryityiset nosto-oikeudet (SDR)	0,8104	0,8228
Kulta	1 354,1040	1 120,9610

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Joukkovelkakirjalainojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan niiden juoksuajalle. Joukkovelkakirjalainojen hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myyty arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät joukkovelkakirjalainat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

Muut kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2019 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 31.12.2019.

Euroopan keskuspankin kirjanpitoa ja tilinpäätöstietoja koskevia suuntaviivoja tarkennettiin vuonna 2019 jälkimarkkinakelpoisten sijoitusrahastojen osalta.¹¹ Jälkimarkkinakelpoiset sijoitusrahastot arvostetaan markkinahintaan nettoperusteisesti (rahastokohtaisesti) eikä niiden taustalla olevien omaisuuserien perusteella, mutta edellytetään, että ne täyttävät tietyt ennalta määritetyt kriteerit, jotka liittyvät lähinnä Suomen Pankin vaikutusvaltaan rahaston päivittäisessä toiminnassa, rahaston oikeudelliseen asemaan ja sijoituksen kehityksen arviointiin. Eri jälkimarkkinakelpoisten sijoitusrahastojen arvostustuloksia ei nettouteta keskenään. Tarkennuksen seurauksena Suomen Pankin omistamat kiinteistörahastosijoitukset siirrettiin tase-erästä 9 ”Muu vaihto-omaisuus” tase-erään 7 ”Muut arvopaperit”. Kiinteistörahastojen arvostuskäytännössä ei tapahtunut muutosta. Ne arvostetaan viimeisimmän saatavilla olevan hinnan mukaan ja hinnan oikeellisuutta tarkastellaan vielä tilinpäätöksen jälkeen tammikuussa, jolloin rahastot toimittavat tilinpäätöspäivän hinnat.

4. EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamisia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euro-määräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita.

Katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä²¹. Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden.

TARGET2-järjestelmään liittyvät EKP:hen kohdistuvat Suomen Pankin saamiset ja velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkovoitonjako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)” tai ”Muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKPJ:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET2-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osuudet EKP:ssä”. Tähän tase-erään sisältyvät i) kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n merkitystä pääomasta, ii) nettomäärät, jotka kansalliset keskuspankit ovat maksaneet, koska niiden osuudet EKP:n oman pääoman arvosta ³⁾ ovat suurentuneet kaikkien EKP:n pääoman jakoperusteen aiempien tarkistusten vuoksi, ja iii) EKPJ:n perussäännön artiklan 48.2 mukaiset osuudet sellaisten jäsenvaltioiden keskuspankeilta, joita koskeva poikkeus on kumottu.

Eurojärjestelmään liittymisen yhteydessä Suomen Pankki siirsi valuuttavarantoja EKP:lle. Siirrosta syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset.”

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonmuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonmuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- tietokoneet, niihin liittyvät laitteet ja ohjelmistot sekä autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.⁴⁾ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.⁵⁾ EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset⁶⁾ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset/-velat”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta.

7. EKP:n ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo a) arvo-paperimarkkinoita koskevan ohjelman (SMP), b) kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP3), c) omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman (ABSPP) ja d) julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (PSPP) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. Ellei EKP:n neuvosto muuta päättä, EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona.⁷⁾ Tulo jaetaan kokonaisuudessaan, mikäli se ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta tai EKP:n neuvosto ei päättä, että tulo siirretään kokonaan tai osittain taloudellisten riskien varalta tehtävään varaukseen.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että euroseteleiden liikkeeseenlaskuun ja käsittelyyn liittyvät kulut vähennetään liikkeessä olevista euroseteleistä saaduista tuotoista, jotka jaetaan tammikuussa ennakkovoitonjakona. Kansallisille keskuspankeille jaettu määrä ilmoitetaan tuloslaskelman erässä ”Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista”.

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2019	EKPJ, pääoma- avain, %	Eurojärjestelmä, pääoma- avain, %
Belgian keskuspankki	2,5280	3,6313
Saksan keskuspankki	18,3670	26,3827
Viron keskuspankki	0,1968	0,2827
Irlannin keskuspankki	1,1754	1,6884
Kreikan keskuspankki	1,7292	2,4839
Espanjan keskuspankki	8,3391	11,9784
Ranskan keskuspankki	14,2061	20,4059
Italian keskuspankki	11,8023	16,9530
Kyproksen keskuspankki	0,1503	0,2159
Latvian keskuspankki	0,2731	0,3923
Liettuan keskuspankki	0,4059	0,5830
Luxemburgin keskuspankki	0,2270	0,3261
Maltan keskuspankki	0,0732	0,1051
Alankomaiden keskuspankki	4,0677	5,8429
Itävallan keskuspankki	2,0325	2,9195
Portugalin keskuspankki	1,6367	2,3510
Slovenian keskuspankki	0,3361	0,4828
Slovakian keskuspankki	0,8004	1,1497
Suomen Pankki	1,2708	1,8254
Eurojärjestelmä yhteensä	69,6176	100,0000
Bulgarian keskuspankki	0,8511	
Tsekin keskuspankki	1,6172	
Tanskan keskuspankki	1,4986	

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 11.2019	EKPJ, pääoma- avain, %	Eurojärjestelmä, pääoma- avain, %
Kroatian keskuspankki	0,5673	
Unkarin keskuspankki	1,3348	
Puolan keskuspankki	5,2068	
Romanian keskuspankki	2,4470	
Ruotsin keskuspankki	2,5222	
Englannin Pankki	14,3374	
Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä	30,3824	
Yhteensä	100,0000	

8. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena oli huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Vuodesta 2017 alkaen eläkerahaston sijoitusomaisuutta on hallinnoitu osana Suomen Pankin rahoitusvarallisuutta, ja sen varat sisältyvät Suomen Pankin taseeseen. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus.

Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonkorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonkorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

9. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen. Tilinpäätöksessä voidaan tehdä myös pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

10. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

11. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2019 aikana.

-
- 1) EKP:n suuntaviivat (EU) 2019/2217, annettu 28 päivänä marraskuuta 2019, kirjanpitoa ja tilinpäätöstietojen antamista koskevista oikeussäännöistä Euroopan keskuspankkijärjestelmässä annettujen suuntaviivojen (EU) 2016/2249 muuttamisesta (EKP/2019/34), EUVL L 332, 23.12.2019, s. 184.
  - 2) Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer).
  - 3) Oman pääoman arvolla tarkoitetaan EKP:n vararahastojen, arvonmuutostilien sekä vararahastoja vastaavien varausten kokonaismäärää, josta vähennetään mahdolliset edellisiltä tilikausilta siirretyt tappiot. Jos pääoman jakoperustetta tarkistetaan tilikauden aikana, oman pääoman arvoon sisältyy myös tarkistukseen mennessä kertynyt EKP:n nettovoitto tai -tappio.
  - 4) Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29). EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.
  - 5) Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.
  - 6) Euroopan keskuspankin päätös (EU) 2016/2248, annettu 3 päivänä marraskuuta 2016, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, rahoitustulon jakamisesta (uudelleenlaadittu) (ECB/2016/36).
  - 7) EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15 päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu) (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24, sellaisena kuin se on muutettuna.

Debet		Swamst 1800	Kopierg 1800	Sittnes 1800	Swamst 1800	Kopierg 1800	Sittnes 1800	Swamst 1800	Kopierg 1800	Sittnes 1800	Swamst 1800	Kopierg 1800	Sittnes 1800
Behållning från													
riktig Kassa 1/2 - inbæret													
Nordiska Caspari Debet för 11/10/18	99	57	5	2572	20	570	357	10	143	10	5	10	306
28. Allm. Koper Sekretar. och Biddaren New													
Waran. An. Kollens depencat													
29. H. Sjögrens Thaum. Gust.													
Lybe. Kij													
30. H. H. K. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte													
H. H. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte i f. f.													
H. H. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte i f. f.													
Summa	99	57	5	2572	20	570	357	10	143	10	5	10	306
Credit													
U. H. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte													
H. H. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte i f. f.													
H. H. Hofst. O. H. H. Hofst. ditte i f. f.													
Summa													

Taseen liitetiedot

31.12.2019

Vastaavaa

1. Kulta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 487 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta	31.12.2019	31.12.2018
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	1 354,1	1 121,0
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	2 134,7	1 767,2
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	367,5	61,6

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Saamiset kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)

Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF) eriteltyinä	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	494,5	400,7	417,9	343,8
Erityiset nosto-oikeudet	1 387,5	1 124,5	1 363,4	1 121,8
Muut saamiset IMF:ltä	79,0	64,3	124,0	102,0
Yhteensä	1 961,0	1 589,5	1 905,3	1 567,6

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2018 ja 2019	2019	2018
Maaliskuun loppu	0,8092	0,8474
Kesäkuun loppu	0,8186	0,8282
Syyskuun loppu	0,7996	0,8297
Joulukuun loppu	0,8104	0,8228

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 2 410,6 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa taseerässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 387,5 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 1 961,0 milj. euroa.

2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset talletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	101,5	108,3	-6,8
Kuponkipaperit	4 954,4	4 408,0	546,4
Diskonttopaperit	2,9	–	2,9
Muut saamiset	911,8	694,4	217,4
Yhteensä	5 970,6	5 210,8	759,8

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	490,1	9,9	463,4	10,5
Yhdysvaltain dollari	4 279,9	86,3	3 773,0	85,6
Japanin jeni	187,2	3,8	171,6	3,9
Yhteensä	4 957,3	100,0	4 408,0	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	759,0	15,3	657,0	14,9
Yli 1 vuosi	4 198,3	84,7	3 751,0	85,1
Yhteensä	4 957,3	100,0	4 408,0	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Kuponkipaperit	332,8	538,0	-205,2
Muut saamiset	-8,1	-59,7	51,6
Yhteensä	324,7	478,3	-153,6

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	185,8	55,8	146,5	27,2
Yhdysvaltain dollari	147,0	44,2	391,5	72,8
Yhteensä	332,8	100,0	538,0	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääraisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika

Maturiteetti	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	124,6	37,4	322,0	59,8
Yli 1 vuosi	208,2	62,6	216,0	40,2
Yhteensä	332,8	100,0	538,0	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja arvopapereita sekä muita euromääräisiä saamisia.

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	–	19,1	-19,1
Kuponkipaperit	226,8	753,9	-527,1
Muut saamiset	–	4,4	-4,4
Yhteensä	226,8	777,3	-550,5

Euroalueen ulkopuolisten euomääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2019		31.12.2018	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	47,0	20,7	282,4	37,5
Yli 1 vuosi	179,8	79,3	471,4	62,5
Yhteensä	226,8	100,0	753,9	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euomääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeettitarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 624 233 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 4 648,3 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Ne toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksesta.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Vuonna 2019 pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita toteutettiin yhden pitoajanjakson mittaisina sekä 3–48 kuukauden mittaisina. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.

EKP:n neuvosto päätti vuonna 2016 toisesta kohdennettujen pitempiäikaisten rahoitusoperaatioiden sarjasta (TLTRO II), johon sisältyi neljä operaatiota. Operaatioiden maturiteetti on neljä vuotta, ja rahoitusta oli mahdollista alkaa maksaa takaisin kahden vuoden jälkeen. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti vuonna 2019 kolmannesta kohdennettujen pitempiäikaisten rahoitusoperaatioiden sarjasta (TLTRO III), johon sisältyy seitsemän neljännesvuosittain toteutettavaa operaatiota. Niiden maturiteetti on kolme vuotta, ja rahoitusta on mahdollista alkaa maksaa takaisin kahden vuoden jälkeen. EKP:n neuvoston päätösten mukaan kolmannen sarjan rahoitusoperaatioihin sovellettava lopullinen korko voi olla alimmillaan kunkin operaation voimassaoloajalta laskettu keskimääräinen talletuskorko. Koska lopullinen korko selviää vasta vuonna 2021 eikä sitä voi luotettavasti ennakoida, korkona vuodelta 2019 on käytetty varovaisuusperiaatteen mukaisesti talletusmahdollisuuden korkoa.

5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeetitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot

Käänteiset rakenteelliset operaatiot ovat vakiohuutokauppoina toteutettavia käänteisiä avomarkkinaoperaatiota, joiden avulla eurojärjestelmä voi säädellä rakenteellista likviditeetti-asemaansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli-likviditeettiä ennalta määrätyllä korolla hyväksytyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnsarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	31.12.2019 Milj. EUR	31.12.2018 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	4 648,3	8 648,3	-4 000,0
Käänteiset hienosäästöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	4 648,3	8 648,3	-4 000,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa.

Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	31.12.2019 Milj. EUR	31.12.2019 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit	0,6	0,0	0,5
Takaisinmyyntisopimukset	–	–	–
Hätärahoituksena annettu maksuvalmiusapu	–	–	–
Muut saamiset	–	3,8	-3,8
Yhteensä	0,6	3,8	-3,3

EKP:n neuvosto päätti 17.5.2017 julkistaa hätärahoitusta koskevan sopimuksen EKP:n verkkosivuilla avoimuuden lisäämiseksi. Sopimus korvaa verkkosivuilla hätärahoitusta koskevan menettelykuvauksen, joka julkistettiin lokakuussa 2013. Sopimuksen julkistamisesta kertova lehdistötiedote on luettavissa osoitteessa <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

31.12.2019 erään sisältyivät arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana kolmea katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa ¹⁾, arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (SMP) ²⁾, julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (PSPP) ³⁾ ja yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (CSPP) ⁴⁾.

Ensimmäisessä katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (CBPP1) joukkolainaukset saatiin päätökseen 30.6.2010, ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2) päättyi 31.10.2012. EKP:n neuvosto päätti lopettaa ostot arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa (SMP) 6.9.2012.

Eurojärjestelmä aloitti 1.11.2019 uudelleen arvopaperien nettomääräiset ostot omaisuuserien osto-ohjelmassa. ⁵⁾ Ostoja tehdään keskimäärin 20 mrd. eurolla kuukaudessa. Kymmenen kuukauden ajan (vuoden 2018 lopusta) eurojärjestelmä oli ainoastaan sijoittanut uudelleen omaisuuserien eräänmisen vuoksi takaisin maksetun pääoman. EKP:n neuvosto odottaa ostojen jatkuvan niin kauan kuin on tarpeen ohjauksien elvyttävän vaikutuksen vahvistamiseksi ja päättyvän hieman ennen kuin ohjauksia aletaan nostaa. Myös pääoman uudelleensijoituksia aiotaan jatkaa täysimääräisesti vielä pidemmän aikaa sen jälkeen, kun EKP:n neuvosto alkaa nostaa EKP:n ohjauksia, ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen suotuisan likviditeettitilanteen ja vahvasti kasvua tukevan rahapolitiikan ylläpitämiseksi.

Osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”).

Seuraavassa on esitetty Suomen Pankin hallussa olevien arvopaperien jaksotettu hankintahinta sekä vertailun vuoksi myös niiden markkina-arvo, jota ei kirjata taseeseen eikä tuloslaskelmaan. ⁶⁾

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	31.12.2019		31.12.2018		Muutos	
	Milj. EUR Tasearvo	Milj. EUR Markkina-arvo	Milj. EUR Tasearvo	Milj. EUR Markkina-arvo	Milj. EUR Tasearvo	Milj. EUR Markkina-arvo
Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP1)	-	-	-	-	-	-
Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2)	15,0	16,2	97,0	99,0	-82,1	-82,8
Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)	7 409,2	7 563,2	6 697,3	6 760,2	711,9	803,0
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)	617,4	668,5	1 079,9	1 159,3	-462,5	-490,8
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP valtio)	28 629,7	30 038,8	28 308,3	28 673,0	321,4	1 365,8
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (ns. PSPP supra)	3 017,0	3 176,6	3 175,9	3 194,1	-158,8	-17,5
Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)	6 257,9	6 491,5	6 137,3	6 080,9	120,6	410,6
Yhteensä	45 946,2	47 954,8	45 495,6	45 966,5	450,6	1 988,3

EKP:n neuvosto arvioi osto-ohjelmissä hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään vuoden lopun tietojen perusteella, ja ne hyväksyy EKP:n neuvosto. Testeissä arvioidaan ohjelmakohtaisesti tapahtumia, jotka voivat johtaa arvopaperien arvon alentumiseen.

SMP-, CBPP3- ja CSPP-ohjelmissa sekä PSPP-ohjelman ostoissa monikansallisilta laitoksilta (ns. supra) hankituista arvopapereista mahdollisesti aiheutuvat tappiot jaetaan toteutuessaan EKP:n perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti kokonaan eurojärjestelmän keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta. CSPP-salkussa tehtyjen arvonalentumistestien perusteella EKP:n neuvosto katsoi aiheelliseksi pitää edelleen puskurin rahapoliittisista operaatioista vuonna 2019 aiheutuneiden luottoriskien varalta (ks. liitetietojen kohta ”Varaukset”).

CBPP3-ohjelmassa ostettuja arvopapereita koskevan vuoden 2019 lopun arvonalentumistestin yhteydessä EKP:n neuvosto totesi arvonalentumisriskiksi sen, että erään luottolaitoksen vuonna 2019 jatkuneet merkittävät taloudelliset vaikeudet olisivat saattaneet johtaa kyseisen laitoksen liikkeeseen laskemien arvopaperien arvon alentumiseen. Koska EKP:n neuvosto kuitenkin katsoi, että arvonalentumisriski ei ollut vaikuttanut odotettuihin tuleviin kassavirtoihin, Suomen Pankki ei kirjannut vuoden lopussa arvonalentumistappioita kyseisiä arvopapereista, jotka oli hankittu kolmannessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa. Myöskään muista ohjelmassa hankituista arvopapereista ei kirjattu arvonalentumistappioita.

Seuraavassa taulukossa esitetään ohjelmakohtaisesti eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva ostettujen arvopaperien määrä ja niistä Suomen Pankin taseessa oleva osuus.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa		Suomen Pankin taseessa	
	31.12.2019 Milj. EUR	31.12.2018 Milj. EUR	31.12.2019 Milj. EUR	31.12.2018 Milj. EUR
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)	44 215,8	67 654,0	617,4	1 079,9
Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)	241 933,8	240 655,9	7 409,2	6 697,3
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP supra)	225 169,2	224 506,5	3 017,0	3 175,8
Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)	184 505,4	178 050,3	6 257,9	6 137,3
Yhteensä	695 824,2	710 866,7	17 301,5	17 090,3

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit sekä rahasto-osuudet.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Kuponkipaperit	528,7	1 554,1	-1 025,4
Diskonttopaperit	110,0	377,1	-267,1
Rahastosijoitukset	1 204,0	755,4	448,6
Yhteensä	1 842,7	2 686,6	-843,9

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika	31.12.2019		31.12.2018	
Maturiteetti	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	233,2	36,5	1 210,3	62,7
Yli 1 vuosi	405,4	63,5	720,9	37,3
Yhteensä	638,7	100,0	1 931,2	100,0

Rahastosijoitusten kasvusta 72,4 milj. euroa liittyy kiinteistörahastojen siirtoon tase-erästä 9 ”Muut saamiset” (osakkeet ja osuudet).

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

8.1 Osuudet EKP:ssä

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste	31.12.2018 asti, %	1.1.2019 alkaen, %
Belgian keskuspankki	2,4778	2,5280
Saksan keskuspankki	17,9973	18,3670
Viron keskuspankki	0,1928	0,1968
Irlannin keskuspankki	1,1607	1,1754
Kreikan keskuspankki	2,0332	1,7292
Espanjan keskuspankki	8,8409	8,3391
Ranskan keskuspankki	14,1792	14,2061
Italian keskuspankki	12,3108	11,8023
Kyproksen keskuspankki	0,1513	0,1503
Latvian keskuspankki	0,2821	0,2731
Liettuan keskuspankki	0,4132	0,4059
Luxemburgin keskuspankki	0,2030	0,2270
Maltan keskuspankki	0,0648	0,0732
Alankomaiden keskuspankki	4,0035	4,0677
Itävallan keskuspankki	1,9631	2,0325
Portugalin keskuspankki	1,7434	1,6367
Slovenian keskuspankki	0,3455	0,3361
Slovakian keskuspankki	0,7725	0,8004
Suomen Pankki	1,2564	1,2708
Eurojärjestelmä yhteensä	70,3915	69,6176
Bulgarian keskuspankki	0,8590	0,8511

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste	31.12.2018 asti, %	1.1.2019 alkaen, %
Tsekin keskuspankki	1,6075	1,6172
Tanskan keskuspankki	1,4873	1,4986
Kroatian keskuspankki	0,6023	0,5673
Unkarin keskuspankki	1,3798	1,3348
Puolan keskuspankki	5,1230	5,2068
Romanian keskuspankki	2,6024	2,4470
Ruotsin keskuspankki	2,2729	2,5222
Englannin Pankki	13,6743	14,3374
Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä	29,6085	30,3824
Yhteensä	100,0000	100,0000

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi tai aina, kun EKPJ:n kokoonpanon muuttuu.

Suomen Pankin taseessa tähän erään sisältyvät i) kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n merkitystä pääomasta, ii) nettomäärät, jotka Suomen Pankki on maksanut, koska sen osuus EKP:n oman pääoman arvosta on suurentunut kaikkien EKP:n pääoman jakoperusteen aiempien tarkistusten seurauksena, ja iii) EKPJ:n perussäännön artiklan 48.2 mukaiset osuudet.

1.1.2019 viisivuotistarkastelun yhteydessä Suomen Pankin osuus EKP:n pääomasta kasvoi 1,2564 prosentista 1,2708 prosenttiin ja tase-erä 8.1 ”Osuudet EKP:ssä” kasvoi 144,3 milj. eurosta 159,1 milj. euroon.

8.2 Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen arvoon siirtohetkellä. Saamisille maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa, joka lasketaan päivittäin, lukuun ottamatta korotonta kultavarantoa.

1.1.2019 päivitetty EKP:n pääoma-avain aiheutti tarpeen muuttaa myös Suomen Pankin EKP:lle siirtämää valuuttavarannon määrää. Koska Suomen Pankin osuus EKP:n merkitystä pääomasta kasvoi, kasvoi myös euromääräinen saaminen 8,3 milj. euroa eli 736,4 milj. euroon 1.1.2019.

8.3 Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Tase-erä sisältää saamisen, joka syntyy, kun Suomen Pankin setelistön määrä oikaistaan pääoma-avaimen mukaiseksi, ja velan, joka liittyy EKP:lle kohdistettuun 8 prosentin osuuteen setelistöstä. Sekä saamisen että velan vastakirjaukset ovat taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.²⁾

Tase-erän koko oli tilikauden lopussa 4 908,0 milj. euroa (4 034,6 milj. euroa vuonna 2018). Erän kasvu johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä kasvoi 3,8 % liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärän kasvaessa 7,4 % vuodesta 2018. Näille saamisille kertyy päivätasolla laskettavaa, viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

8.4 Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
TARGET2-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	57 067,1	39 826,7	17 240,4
Rahoitustulon netto-osuus	-292,9	-242,1	-50,8
EKP:n ennakkovoitonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	26,1	21,3	4,9
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteensä (netto)	56 800,3	39 605,9	17 194,4

Erän suuruus oli 56 800,3 milj. euroa 31.12.2019, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKPJ:n kansallisten keskuspankkien TARGET2-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä aiheutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat EKP:n ennakkovoitonjaosta ja mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET2-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä nettosaaminen vuoden lopussa oli 57 067,1 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa -292,9 milj. euron velka EKP:lle (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

EKP:n neuvoston päätöksellä EKP jakoi euroalueen kansallisille keskuspankeille ennakkoitoonjakona 1 431 milj. euroa vuodelta 2019 (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”EKP:n ennakkoitoonjako”). Suomen Pankin osuus jaettavasta summasta oli 26,1 milj. euroa 31.12.2019 (ks. tuloslaskelman erä ”Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista”).

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät, siirtosaamiset ja muut saamiset sekä eläkerahaston omaisuuserät, jotka koostuvat kokonaisuudessaan kiinteistöistä.

Aineellinen käyttöomaisuus	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
Kirjanpitoarvo	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Maa-alueet	8,5	8,5	-
Rakennukset	83,9	89,8	-6,0
Koneet ja kalusto	11,1	11,2	-0,0
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,6	0,6	0,0
Yhteensä	104,0	110,0	-6,0

Aineeton käyttöomaisuus	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
Kirjanpitoarvo	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Tietojärjestelmät	7,0	7,6	-0,6
Yhteensä	7,0	7,6	-0,6

Muu omaisuus ja saamiset	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Euroalueen metalliraha	33,4	26,6	6,8
Osakkeet ja osuudet	22,7	98,5	-75,8
Eläkerahaston kiinteistöt	12,8	14,0	-1,2
Siirtosaamiset	379,6	432,3	-52,7
Taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät	28,9	67,9	-39,0
Muut saamiset	2,3	2,6	-0,3
Yhteensä	479,7	641,9	-162,2

Osakkeiden ja osuuksien väheneminen johtuu pääasiassa kiinteistörahastosijoitusten siirtämisestä tase-erään 7.2 ”Muut arvopaperit”.

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2019 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo kasvoi 7,4 %. Jakoperusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2019 lopussa arvoltaan 21 711,6 milj. euroa (vuoden 2018 lopussa 20 215,2 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 3,8 % eli 16 803,6 milj. euroon vuonna 2019 (edellisvuonna 16 180,7 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jakoperusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo ja erotus eli 4 908,0 milj. euroa (4 034,6 milj. euroa vuonna 2018) on kirjattu vastaavaa-puolen alaerään ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

Liikkeessä olevat setelit	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
5 euroa	77,9	82,4
10 euroa	-94,1	-81,0
20 euroa	3 263,6	3 196,8
50 euroa	11 661,3	10 868,3
100 euroa	-1 117,2	-997,1
200 euroa	654,5	505,8
500 euroa	2 357,5	2 605,5
Eurosetelit yhteensä	16 803,6	16 180,7
ECB issue -luku	-1 887,8	-1 757,9
CSM-luku	6 795,9	5 792,5
Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä olevat setelistö	21 711,6	20 215,2

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	31.12.2019 Milj. EUR	31.12.2018 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	65 126,6	61 719,2	3 407,4
Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	25 276,1	15 213,6	10 062,5
Määraaikaistalletukset	–	–	–
Käänteiset hienosäättöoperaatiot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
Yhteensä	90 402,7	76 932,8	13 469,9

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vähimmäisvarantotalletuksille on 1.1.1999 lähtien maksettu kulloiseenkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa. Kesäkuusta 2014 lähtien vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävillä pankkien varantotalletuksille on maksettu joko nollakorkoa tai talletusmahdollisuuden korkoa sen mukaan, kumpi näistä on matalampi.

EKP:n neuvosto päätti 30.10.2019, että varannoille maksettava korko on kaksiportainen. Päätöksen mukaan osa luottolaitosten ylimääräisestä likviditeetistä – eli vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävistä varantotalletuksista – jätetään talletusmahdollisuuteen sovellettavan negatiivisen koron soveltamisalan ulkopuolelle. Tälle osalle maksettava vuosikorko on 0 %. Negatiivisesta talletuskorosta vapautettujen vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävien talletusten määrä vuoden lopussa – eli vapautettava osa – laskettiin kertomalla pankin vähimmäisvarantovelvoitteet kertoimella 6. [8\)](#) Vapauttamaton osan korko on edelleen joko nollakorko tai EKP:n talletuskorko sen mukaan, kumpi niistä on matalampi.

2.2 Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrättyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Yksi tapa toteuttaa likviditeettiä vähentäviä hienosäätöoperaatioita on kerätä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnsarvon.

3. Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Suomen Pankilla oli 1,5 milj. euroa euromääräisiä velkoja euroalueen luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille (150 milj. euroa) ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille (8,3 milj. euroa).

5. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa (1 376,0 milj. euroa).

6. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2019 valuuttamääräisiä velkoja euroalueelle.

7. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2019 valuuttamääräisiä velkoja euroalueen ulkopuolelle.

8. IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2019 lopussa pienemmät kuin niiden vastaerä taseen velkpuolella. Velkpuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR, joka pysyy muuttumattomana. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna 31.12.2019 kurssiin (1 467,7 milj. euroa).

9. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa.

10. Muut velat

Tase-erä muodostuu siirtovelosta, ostovelosta ja muista veloista. Siirtovelkoihin lasketaan mm. tilinpäätöksen yhteydessä kirjattavia siirtyviä eriä sekä repoluottojen ja pitkäaikaisten rahoitusoperaatioiden korkovelkoja. Muissa veloissa on mm. arvonlisäverotilityksiin ja ennakonpidätyksiin liittyviä velkoja sekä maksuun menossa olevia palkkoja ja eläkkeitä.

Muut velat	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Siirtovelat	47,6	73,2	-25,6
Ostovelat	1,3	0,5	0,8
Muut velat	-1,8	-1,9	0,1
Yhteensä	47,1	71,8	-24,7

11. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitokäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

Arvonmuutostilit	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Kulta	1 745,7	1 378,2	367,5
Valuutat:			
USD	865,7	783,7	82,0
GBP	59,9	22,3	37,7
JPY	123,6	102,3	21,4
SDR	12,4	7,5	4,8
Muut valuutat	0,2	0,1	0,0
Arvopaperit	81,1	15,0	66,1
Rahastosijoitukset	229,2	1,3	227,9
Muut arvonkorotukset	150,1	159,9	-9,8
Yhteensä	3 267,9	2 470,2	797,7

12. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2019 lopussa varausten yhteismäärä on 4 756,7 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta, valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta sekä varauksesta rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalle.

EKPJ:n perussäännön artiklan 32.4 nojalla tehdyn EKP:n neuvoston päätöksen mukaan rahapoliittisista operaatioista johtuvien luottoriskien varalta tehty varaus jaetaan euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden merkitsemiin osuuksiin EKP:n pääomasta arvonalentumisvuonna. Yrityssektorin velkapapereiden salkulle tehdyn vuotuisen arvonalentumistestin perusteella EKP:n neuvosto tarkisti varauksen asianmukaisuuden suhteessa vuonna 2018 toteutuneisiin luottoriskeihin ja päätti pienentää varausta. Varauksen määrä pieneni vuoden 2018 lopun 161,1 milj. eurosta 89,4 milj. euroon 31.12.2019. Suomen Pankin osuus varauksesta on 1,6 milj. euroa (2,9 milj. euroa vuonna 2018). Varauksen tarkistus vaikuttaa kansallisten keskuspankkien tuloslaskelmiin. Tarkistus kasvattaa Suomen Pankin tulosta 1,3 milj. eurolla vuonna 2019 (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 554,9 milj. euroa, ja tästä on katettu 106,2 % eli 589,2 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos tilikauden aikana koostuu tehdystä arvonkorotusrahaston purusta, -0,4 milj. euroa, ja eläkerahaston tappiosta, -6,8 milj. euroa, joka katettiin eläkevarausta purkamalla. Vuoden 2019 lopussa eläkevarauksen katteeksi oli korvamerkitty kiinteistöjä 12,8 milj. euron arvosta (ks. taseen liitetietojen kohta ”Muut saamiset”). Eläkevarauksen muun osan katteeksi (576,3 milj. euroa) ei ole korvamerkitty määrättyjä varoja vaan niitä hallinnoidaan osana pankin rahoitusvarallisuutta.

Varaukset (Milj. EUR)	Varaukset yhteensä	Varausten muutos	Varaukset yhteensä	Varausten muutos	Varaukset yhteensä
	31.12.2017	2018	31.12.2018	2019	31.12.2019
Valuuttakurssi- ja hintaerovaraus	850	-41	809	24	833
Yleisvaraus	1 745	50	1 795	50	1 845
Reaaliarvovaraus	1 378	55	1 433	55	1 488
Eläkevaraus	604	-8	596	-7	589
Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta	1	2	3	-1	2
Yhteensä	4 579	58	4 636	120	4 757

13. Oma pääoma ja rahastot

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

Oma pääoma (milj. EUR)	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
Kantarahasto	840,9	840,9	-
Vararahasto	1 900,0	1 812,7	87,3
Yhteensä	2 741,0	2 653,7	87,3

14. Tilikauden voitto

Tilikauden 2019 voitto oli 319,8 milj. euroa.

Tilikauden tulos (milj. EUR)	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
Voitonjako valtiolle	188,0	143,0	45,0
Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)	131,8	87,3	44,5
Yhteensä	319,8	230,3	89,5

Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ison-Britannian erottua Euroopan unionista Englannin pankki ei ole enää osa EKPJ:tä, joten kansallisten keskuspankkien osuudet EKP:n pääoman jakoperusteessa muuttuivat. Muutos tuli voimaan 1.2.2020 seuraavasti:

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste	31.1.2020 asti, %	1.2.2020 alkaen, %
Belgian keskuspankki	2,5280	2,9630
Saksan keskuspankki	18,3670	21,4394
Viron keskuspankki	0,1968	0,2291
Irlannin keskuspankki	1,1754	1,3772
Kreikan keskuspankki	1,7292	2,0117
Espanjan keskuspankki	8,3391	9,6981
Ranskan keskuspankki	14,2061	16,6108
Italian keskuspankki	11,8023	13,8165
Kyproksen keskuspankki	0,1503	0,1750
Latvian keskuspankki	0,2731	0,3169
Liettuan keskuspankki	0,4059	0,4707
Luxemburgin keskuspankki	0,2270	0,2679
Maltan keskuspankki	0,0732	0,0853
Alankomaiden keskuspankki	4,0677	4,7662
Itävallan keskuspankki	2,0325	2,3804
Portugalin keskuspankki	1,6367	1,9035
Slovenian keskuspankki	0,3361	0,3916
Slovakian keskuspankki	0,8004	0,9314
Suomen Pankki	1,2708	1,4939
Eurojärjestelmä yhteensä	69,6176	81,3286
Bulgarian keskuspankki	0,8511	0,9832
Tsekin keskuspankki	1,6172	1,8794
Tanskan keskuspankki	1,4986	1,7591
Kroatian keskuspankki	0,5673	0,6595

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste	31.1.2020 asti, %	1.2.2020 alkaen, %
Unkarin keskuspankki	1,3348	1,5488
Puolan keskuspankki	5,2068	6,0335
Romanian keskuspankki	2,4470	2,8289
Ruotsin keskuspankki	2,5222	2,9790
Englannin Pankki	14,3374	–
Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä	30,3824	18,6714
Yhteensä	100,0000	100,0000

Vaikutus Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta

EKP:n merkitty pääoma on edelleen 10 825 milj. euroa Englannin pankin lähdettyä Euroopan keskuspankkijärjestelmästä (EKPJ). Englannin pankin 14,3 prosentin merkintäosuus EKP:n pääomasta on jaettu euroalueen ja sen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien kesken. Suomen Pankin merkintäosuus EKP:n pääomasta kasvoi 1,2708 prosentista 1,4939 prosenttiin.

Myös EKP:n maksettu pääoma (7 659 milj. euroa) pysyy ennallaan vuonna 2020, vaikka Iso-Britannia erosi Euroopan unionista, sillä kansalliset keskuspankit kattoivat Englannin pankin aiemmin maksaman osuuden (58 milj. euroa). Suomen Pankin osuus tästä oli 1,7 milj. euroa, ja se maksettiin 3.2.2020. Euroalueen kansalliset keskuspankit maksavat merkitsemänsä lisäpääoman kokonaisuudessaan kahdessa vuosierässä. Suomen Pankin siirtosummat EKP:lle ovat 11,2 milj. euroa vuosina 2021 ja 2022.

Vaikutus EKP:lle siirrettyjä valuuttavarantoja vastaaviin kansallisten keskuspankkien saamisiin

EKPJ:n perussäännön artiklan 30.2 mukaisesti kunkin kansallisen keskuspankin siirrettäväksi tulevan valuuttavarannon määrä vahvistetaan suhteessa keskuspankin osuuteen EKP:n merkitystä pääomasta. Valuuttavarantoja vastaavat saamiset muuttuivat hieman, kun a) euroalueen kansallisten keskuspankkien (jotka ovat siirtäneet valuuttavarantoja EKP:lle) osuus EKP:n merkitystä pääomasta kasvoi Englannin keskuspankin lähdettyä EKPJ:stä ja b) EKP:n neuvosto päätti supistaa näiden keskuspankkien siirrettäväksi tulevaa määrää suhteessa pääomaosuuteen niin, että siirrettyjen valuuttavarantojen kokonaismäärä jää ennalleen. Suomen Pankin saaminen siis kasvoi hieman, ja ero maksettiin EKP:lle 3.2.2020.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuoliset vastuut	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Futuurisopimukset		
Ostosopimusten nimellisarvo	69,4	1 692,0
Myyntisopimusten nimellisarvo	–	-211,1
FX-swap-sopimusten markkina-arvo	3,8	-8,7
Kiinteistörahoastoihin tehdyt sijoitussopimukset	50,0	–
Arvopaperilaina	37,0	785,7

Suomen Pankki on antanut EKP:n neuvoston päätösten mukaisesti lainaan kolmannessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (CBPP3), julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa (PSPP) ja yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa (CSPP) hankkimiaan arvopapereita. Arvopaperilainautapahtumat, joissa ei ole käteisvakuuksia, kirjataan vuoden lopussa taseen ulkopuolisille tileille.⁹⁾ Tällaisia lainautapahtumia oli avoinna 37 milj. euron arvosta 31.12.2019 (786 milj. euroa 31.12.2018).

-
- 1) Päätös EKP/2009/16, tehty 2 päivänä helmikuuta 2009, katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 175, 4.7.2009, s. 18); päätös EKP/2011/17, annettu 3 päivänä marraskuuta 2011, katettujen joukkovelkakirjalainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 297, 16.11.2011, s. 70) sekä päätös EKP/2014/40, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 335, 22.11.2014, s. 22)
  - 2) Päätös EKP/2010/5, annettu 14 päivänä toukokuuta 2010, arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman perustamisesta, (EUVL L 124, 20.5.2010, s. 8)
  - 3) Päätös EKP/2015/10, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2015, julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla (EUVL L 121, 14.5.2015, s. 20), sellaisena kuin se on muutettuna.
  - 4) Päätös EKP/2016/16, annettu 1 päivänä kesäkuuta 2016, yrityssektorin osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 157, 15.6.2016, s. 28)
  - 5) Omaisuuserien osto-ohjelman muodostavat kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3), omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelma (ABSPP), julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP) sekä yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP). Osto-ohjelmista kerrotaan tarkemmin EKP:n verkkosivuilla (<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>).
  - 6) Markkina-arvot ovat suuntaa-antavia ja perustuvat markkinahintoihin. Jos markkinahintaa ei ole saatavilla, markkina-arvo on arvioitu eurojärjestelmän sisäisiä malleja käyttäen.
  - 7) Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset/nettovelat”.
  - 8) EKP:n neuvosto voi muuttaa kerrointa ylimääräisen likviditeetin määrän muuttuessa.
  - 9) Arvopaperilainaustapahtumissa saadut käteisvakuudet kirjataan tasetileille (ks. taseen vastattavaa puolen liitetietojen kohta 3, ”Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille”, ja kohta 5, ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”). Tällaisia lainoja ei ollut 31.12.2019.

Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	114,2	89,3	24,9
Tuotot diskonttopapereista	0,2	0,7	-0,5
Korkotuotot talletuksista	2,2	1,8	0,4
Muut korkotuotot	19,9	16,1	3,8
Yhteensä	136,5	107,9	28,7

Euomääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	0,5	0,8	-0,3
Korkotuotot talletuksista	0,0	0,5	-0,5
Muut korkotuotot	7,4	8,3	-0,9
Yhteensä	7,9	9,5	-1,7

Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	7,8	9,6	-1,8
Korkotuotot talletuksista	0,3	0,1	0,2
Yhteensä	8,1	9,7	-1,6

Euromääräiset korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	-1,9	-2,9	1,0
Tuotot diskonttopapereista	-0,4	-3,7	3,3
Korkotuotot talletuksista	0,0	0,7	-0,6
Osingot eurosijoituksista	21,8	15,2	6,6
EKPJ-erien korkotuotot	-	-	-
Korkotuotot rahapolitiikan luotoista	-	-	-
Korkotuotot rahapolitiikan arvopapereista	226,1	200,9	25,1
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot luottolaitosten talletuksista	387,5	380,0	7,5
Muut korkotuotot	11,1	6,5	4,6
Yhteensä	644,1	596,6	47,6

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	136,5	107,9	28,7
Euromääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	7,9	9,5	-1,7
Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueelta	8,1	9,7	-1,6
Euromääräiset korkotuotot euroalueelta	644,1	596,6	47,6
Yhteensä	796,7	723,7	73,0

2. Korkokulut

Valuuttamääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkokulut talletuksista	-0,2	-0,0	-0,2
Muut korkokulut	-15,6	-13,4	-2,2
Yhteensä	-15,8	-13,4	-2,4

Euomääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkokulut talletuksista	-0,0	-0,4	0,4
Muut korkokulut	-0,0	-0,3	0,3
Yhteensä	-0,0	-0,7	0,7

Euomääräiset korkokulut euroalueelle (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Korkokulut rahapolitiikan luotoista	-24,9	-11,6	-13,2
Muut korkokulut	-0,7	-1,3	0,6
Yhteensä	-25,6	-13,0	-12,6

Korkokulut yhteensä (milj. EUR)	2019	2018	Muutos
Valuuttamääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle	-15,8	-13,4	-2,4
Euromääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle	-0,0	-0,7	0,7
Euromääräiset korkokulut euroalueelle	-25,6	-13,0	-12,6
Yhteensä	-41,4	-27,0	-14,4

3. Korkokate

Korkokate (milj. EUR)	31.12.2019	31.12.2018	Muutos
Korkotuotot			
Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta	183,1	142,8	40,3
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	613,6	580,9	32,7
Korkotuotot EKPJ-saamisista	–	–	–
Yhteensä	796,7	723,7	73,0
Korkokulut			
Korkokulut rahoitusvarallisuudesta	-16,5	-15,4	-1,1
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-24,9	-11,6	-13,2
Korkokulut EKPJ-veloista	–	–	–
Yhteensä	-41,4	-27,0	-14,4
KORKOKATE	755,3	696,7	58,6

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot. Vuonna 2019 tällaisia voittoja kirjattiin 2,6 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot. Vuonna 2019 arvopapereista realisoitui 26,2 milj. euroa myyntivoittoa, josta 1,9 milj. euroa on yhtiöoikeudellisista toimista johtuvia CSPP-salkun arvopapereiden myyntituottoja.

6. Valuuttojen ja arvopaperien arvostustappiot

Erä sisältää valuuttojen ja arvopaperien arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia ja valuuttaa tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2019 valuutoista ei tullut arvostustappioita. Arvopapereista kirjattiin arvostustappioita 3,2 milj. euroa.

7. Valuuttakurssi- ja hintaerovarauksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 23,8 milj. euroa, kartutettiin valuuttakurssi- ja hintaerovaroja tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

8. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

9. Rahoitustulon netto-osuus

Rahoitustulo	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo	513,4	450,9
Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo	206,3	217,9
Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus	-307,1	-233,0
Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon	14,2	-9,0
Yhteensä	-292,9	-242,1

Kunkin eurojärjestelmän kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä määritetään laskemalla sen velkapohjaa vastaavista yksilöitävistä saamisista kertyvät vuotuiset tuotot. Velkapohja koostuu pääasiassa seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit; rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille; EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskusta johtuvat kansallisten keskuspankkien velat eurojärjestelmän sisällä; TARGET2-tapahtumista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat; euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset nettovelat; kunkin kansallisen keskuspankin kunkin vuosineljänneksen päättyessä kirjaama korko, joka on kertynyt maturiteetiltaan vähintään vuoden mittaisista rahapoliittisista operaatioista johtuvista veloista; eurojärjestelmälle nettotuottoa tuoviin swap-sopimuksiin liittyviä saamisista vastaavat velat EKP:lle. Velkapohjaan kuuluvista veloista maksettavat korot on vähennettävä netto-osuuteen laskettavasta rahoitustulosta.

Yksilöitävät saamiset koostuvat pääasiassa seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille; rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit; EKP:lle siirrettyjä valuuttavarantosaamisia vastaavat eurojärjestelmän sisäiset saamiset; TARGET2-tapahtumista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettosaamiset; euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettosaamiset; eurojärjestelmälle nettotuottoja tuoviin EKP:n ja eurojärjestelmän ulkopuolisten keskuspankkien välisiin swap-sopimuksiin liittyvät saamiset euroalueen vastapuolilta; kunkin kansallisen keskuspankin vuosineljänneksen päättyessä kirjaama korko, joka on kertynyt maturiteetiltaan vähintään vuoden mittaisista rahapoliittisista operaatioista johtuvista saamisista; rajallinen määrä kunkin kansallisen keskuspankin kultavarantoja suhteessa sen osuuteen EKP:n pääoman jakoperusteesta.

Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä määritetään laskemalla sen kirjanpitoon kirjatusta yksilöitävistä saamisista kertyvä todellinen tulo. Tästä poiketen kullasta ei katsota kertyvän tuottoa, ja seuraavista eristä katsotaan kertyvän viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa tuottoa: 1) rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit, jotka on ostettu katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman toteutuksesta 2.7.2009 tehdyn päätöksen EKP/2009/16 nojalla, 2) rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit, jotka on ostettu katettujen joukkovelkakirjalainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta 3.11.2011 annetun päätöksen EKP/2011/17 nojalla, ja 3) keskus-, alue- tai paikallishallinnon tai tunnustettujen laitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit tai julkisten yritysten liikkeeseen laskemat korvaavat velkainstrumentit, jotka on ostettu julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla 4.3.2015 annetun päätöksen EKP/2015/10 nojalla. Jos kansallisen keskuspankin yksilöitävien saamisten arvo on suurempi tai pienempi kuin sen velkaphjan arvo, erotus kompensoidaan soveltamalla erotuksen arvoon viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta (513,4 milj. euroa) miinus Suomen Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitustulosta (206,3 milj. euroa).

10. Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta

Tämä erä sisältää Suomen Pankin osuuksia vastaavat 1,3 milj. euron tuotot vuonna 2019. Ne on saatu eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden luottoriskien varalta tehdyn varauksen nettotuloksesta (ks. liitetietojen kohta 12, ”Varaukset”).

11. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2018 voittoa 384 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2019 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 6,9 milj. euroa.

12. Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista

Erä sisältää Suomen Pankin osuuden EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2019 jakamasta SMP-ohjelmaan liittyvän arvopaperisalkun ja laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman (EAPP) tuotoista, 26,1 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää BIS:n osakkeista saadut osingot, 3,2 milj. euroa.

13. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 33,3 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää kiinteistöjen tuotot, 5,6 milj. euroa, ja kiinteistöosakeyhtiön myynnistä saadut luovutusvoitot, 2,2 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

14. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Palkat ja palkkiot	43,9	39,4
Työnantajakorvaukset eläkerahastolle	8,5	7,6
Muut henkilösivukulut	1,5	1,0
Yhteensä	53,9	48,0

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	2019	2018
	Henkilöä	Henkilöä
Suomen Pankki	362	356
Finanssivalvonta	226	194
Yhteensä	588	550

Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat (EUR)	2019
Olli Rehn	271 293
Marja Nykänen	244 527
Tuomas Välimäki	199 749
Yhteensä	715 569

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 28 668 euroa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenen eläke-etuudet määräytyvät Suomen Pankin eläkesäännön mukaisesti ilman erityisehtoja ja samoin edellytyksin ja ehdoin kuin muulle henkilöstölle on eläkesäännössä vahvistettu. Suomen Pankin eläkesääntö on soveltuvien osin julkisten alojen eläkelain (JuEL) mukainen. Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan maksaa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karensisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

15. Eläkerahastomaksu

Suomen Pankki suoritti pankkivaltuuston hyväksymänä Suomen Pankin eläkerahastolle 10 milj. euron eläkerahastomaksun vuonna 2019 eläkerahaston tilikauden alijäämän kattamiseksi.

16. Hallinnolliset kulut

Hallinnolliset kulut	2019	2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut	0,5	0,5
Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut	7,1	6,8
Kiinteistöistä aiheutuvat kulut	8,9	9,5
Henkilöstösidonnaiset kulut	4,0	3,6
Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut	12,8	12,6
Muut hallinnolliset kulut	2,1	4,6
Yhteensä	35,4	37,6

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

17. Poistot käyttöomaisuudesta

Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Rakennukset	3,4	4,4
Koneet ja kalusto	2,7	3,0
Yhteensä	6,1	7,4

Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. EUR	Milj. EUR
Tietojärjestelmät	3,2	4,3
Yhteensä	3,2	4,3

18. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 5,7 milj. euroa.

19. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

20. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, yhteensä 11,7 milj. euroa, sekä 10 milj. euron eläkerahastomaksu. Lisäksi erässä on eläkerahaston kiinteistöjen tuotot, 1,7 milj. euroa.

21. Eläkerahaston kulut

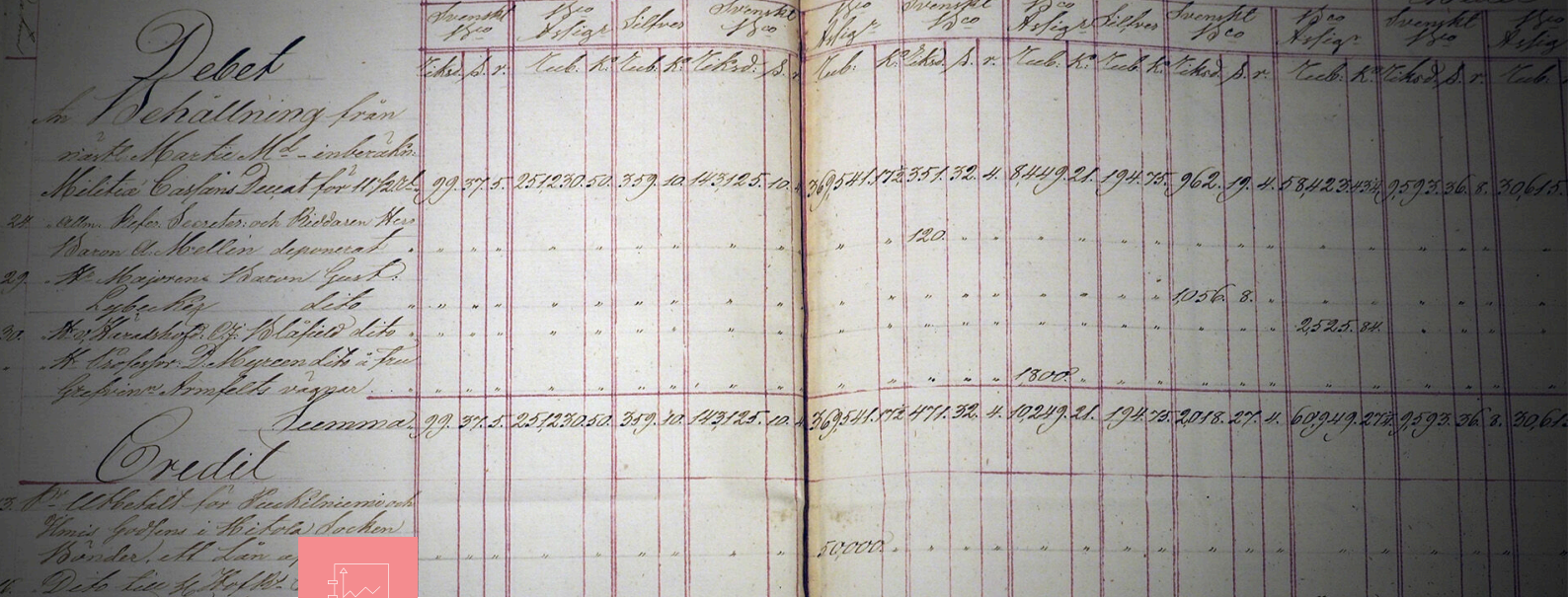
Erään sisältyvät maksetut eläkkeet, 28,4 milj. euroa, hoitokulut ja poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

22. Varausten muutos

Erään sisältyvät reaaliarvovarauksen lisäys, 55 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 50 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

23. Tilikauden tulos

Tilikauden 2019 tulos oli 319,8 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 188,0 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Tilinpäätöksen liitteet

31.12.2019

Milj. euroa	31.12.2019	31.12.2018
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet	0,2	2,5
Muut osakkeet ja osuudet	0,1	0,1
Yhteensä	22,7	25,0
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta	0,3	0,3
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	554,9	554,8
– tästä varauksilla katettu	589,2	596,4
Suomen Pankin huoltokonttori		
Talletukset	0,2	21,4
Luotot	0,1	3,0

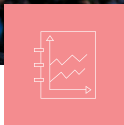
1 Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

2 Vuoden 2019 eläkevastussa on mukana 1.1.2020 annettava indeksikorotus eläkkeiden ja vapaakirjojen osalta.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961/2006	52 108
	Rauhankatu 19	1954/1981	40 487
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 800
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 230
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	334 243
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Riskienhallinnan liitetiedot

31.12.2019

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan riskienhallinta ja riskienvalvonta

Sijoitustoimintaan kohdistuu riskejä, joita riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan, mittaamaan ja rajoittamaan. Suomen Pankissa käytetään riskienhallinnassa yleisesti sovellettavia menetelmiä, markkina- ja luottoriskimalleja sekä herkkyysanalyseja. Suomen Pankin sijoitustoiminnan riskienhallinnasta vastaavat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimisto ja markkinaoperaatiot-osasto yhteistyössä. Sijoitustoiminnan riskienvalvonta sekä tuotto- ja riskiraportointi ovat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston vastuulla.

Sijoitustoiminnan riskeistä raportoidaan sijoitustoiminnan operatiiviseen työhön osallistuville päivittäin ja johtokunnalle kuukausittain. Sijoitustuottojen kehityksestä raportoidaan kuukausittain sijoitustoiminnalle ja sijoitustoiminnasta vastaavalle johtokunnan jäsenelle. Markkinatoimikunta käsittelee sijoitustoiminnan tuottokehitystä neljännesvuosittain sijoitustoiminnasta vastaavan johtokunnan jäsenen johdolla. Johtokunta käsittelee riskejä ja tuottoja puolivuositain. Rajoiterikkomuksista raportoidaan välittömästi. Laaja kokonaisrahoitusriskiraportti esitetään johtokunnassa neljännesvuosittain.

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan päätöksentekorakenne sekä erilliset riskikomiteat

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä päätöksiä tehdään Suomen Pankin johtokunnassa, markkinatoimikunnassa sekä operatiivisissa kysymyksissä myös sijoitusryhmässä ja riskiryhmässä.

Suomen Pankin johtokunta päättää sijoitustoiminnan päämääristä ja sijoituspolitiikasta sekä riskienhallinnan periaatteista. Johtokunnassa päätettäviä asioita ovat muun muassa oman rahoitusvarallisuuden ja valuuttavarannon koko, valuuttavarannon valuuttajakauma, sijoitusvarallisuuden sijoitusluokittainen strateginen allokaatio, sijoitustoiminnan sijoitusluokittaiset sallitut vaihteluvälit sekä korko- ja luottoriskin taso. Johtokunta määrittää myös luottoriskilimiittien enimmäismäärät.

Markkinatoimikunta päättää johtokunnan asettamissa rajoissa rahoitusvarallisuuden sijoittamiseen ja riskienhallintaan liittyvistä yksityiskohdista. Se päättää muun muassa vastapuoli- ja liikkeeseenlaskijakriteereistä sekä tarkemmista luottoriskilimiitteistä. Markkinatoimikunnan puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii Suomen Pankin omista sijoituksista vastuussa oleva johtokunnan jäsen.

Sijoitusryhmän ja riskiryhmän työskentelyssä pääpaino on asioiden valmistelussa päätöksentekoaikojen käsittelyyn. Lisäksi sijoitusryhmä toimii markkinaoperaatiot-osaston sisäisenä päätöksentekoaikojen käsittelyssä ja sijoituslinjan ja riskienvalvontalinjan yhteisten asioiden koordinointielimenä. Markkinaoperaatiot-osaston osastopäällikkö on sijoitusryhmän puheenjohtaja ja päätöksentekijä. Riskiryhmän puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston päällikkö.

Suomen Pankissa on taloudellisten riskien komitea, jonka tehtävänä on rahoituserien hallintatoiminnoista riippumattomasti tukea johtokuntaa valvomalla ja arvioimalla Suomen Pankin taseeseen kohdistuvia taloudellisia riskejä. Komitea ei ole päätöksentekoaikojen käsittelyssä vaan antaa suosituksia ja vie tarvittaessa asioita johtokunnan tiedoksi ja päätettäväksi. Komitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen.

Taloudellisten riskien komitean lisäksi Suomen Pankissa on myös operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitea. Tämän komitean tehtävänä on arvioida Suomen Pankin operatiivisten riskien ja kyberturvallisuuden riskienhallinnan tasoa sekä antaa ohjeita ja suosituksia riskienhallinnan kehittämiseksi. Samoin kuin taloudellisten riskien komitea operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitea ei ole päätöksentekoaikojen käsittelyssä vaan antaa suosituksia ja vie tarvittaessa asioita johtokunnan tiedoksi ja päätettäväksi. Operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen.

Riskitunnuslukuja ja jakaumia

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen ja talletusten luottoluokitusjakauma¹

Luottoluokitus	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. euroa	Milj. euroa
AAA	1 956	2 783
AA+	2 936	2 846
AA	454	942
AA-	95	169
A+	1 412	1 265
A	204	224
A-	77	135
BBB+	54	59
BBB	-	-
BBB-	-	-
Alle BBB-	-	-
Luottoluokittelemattomat	-	-
Yhteensä	7 188	8 424

¹ Katetut joukkolainat on luokiteltu velkakirjan oman luottoluokituksen perusteella, ei liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella. Japanin keskuspankki käsitellään valtion luottoluokituksen mukaan.

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

**Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien
velkakirjojen ja talletusten jakautuminen
liikkeeseenlaskijan/vastapuolen kotimaan perusteella
(markkina-arvon mukaan)**

Maa tai alue	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. euroa	Milj. euroa
Euroalue	918	2 400
Saksa	502	1 026
Ranska	215	617
Alankomaat	101	357
Itävalta	74	214
Suomi	27	134
Belgia	–	52
Muu Eurooppa	1 050	1 103
Ruotsi	467	454
Iso-Britannia	294	336
Norja	156	196
Tanska	111	80
Sveitsi	22	37
Amerikka	3 708	3 497
Yhdysvallat	2 926	2 704
Kanada	782	793
Aasian ja Tyynenmeren alue	1 324	1 199
Japani	1 185	975
Australia	130	190
Etelä-Korea	9	–

Maa tai alue	31.12.2019	31.12.2018
	Milj. euroa	Milj. euroa
Singapore	–	33
Kansainväliset instituutiot	187	224
Yhteensä	7 188	8 424

Pyöristysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden herkkyys markkinamuutoksiin nähden

Milj. euroa	2019	2018
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos euron valuuttakurssi vahvistuisi 15 % suhteessa valuuttavarannon valuuttoihin ja kultaan 31.12. tilanteesta	-1 150	-1 006
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos korkotaso nousee 1 prosentin 31.12. tilanteesta	-148	-151
Suomen Pankin osakerahastojen arvonmuutos, jos osakerahastojen arvo laskee 25 %	-270	-183

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuuden allokatio vuoden 2019 lopussa

Korkosijoitusvarallisuus	Allokatio vuoden lopussa (%)
Valtioiden velkakirjat ja keskuspankkitalletukset	61,5
Valtiosidonnaiset velkakirjat	20,9
Katetut velkakirjat	9,2
Yritysten velkakirjat	7,8
Käteinen	0,6
Yhteensä	100,0

Lähde: Suomen Pankki.

Määritelmiä ja käsitteitä

- **Markkinariskissä** kyse on riskistä, että varallisuuden nettoarvo alenee markkinahintojen muutosten johdosta. Markkinahintojen muutokset voivat olla esimerkiksi korkojen, valuuttakurssien, kullan hinnan tai osakkeiden hintojen muutoksia, jolloin vastaavasti puhutaan korkoriskistä, valuuttakurssiriskistä, kullan hintariskistä tai osakeriskistä.
- **Luottoriskillä** tarkoitetaan riskiä taloudellisista menetyksistä, jotka aiheutuvat taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden muutoksista sekä vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan ajautumisesta maksukyvyttömyystilaan.
- **Likviditeettiriski** on riski, että varoja ei voida tarpeen syntyessä ottaa käyttöön tai niiden muuttaminen rahaksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.
- **Operatiivisella riskillä** tarkoitetaan riskiä ylimääräisistä kustannuksista tai tappioista, jotka aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.
- **Sijoitusvarallisuus** muodostuu valuutta- ja euromääräisestä korkosijoitusvarallisuudesta sekä pitkäaikaisista sijoituksista. Sen tavoitteena on turvata rahoitusvarallisuuden arvo ja Suomen Pankin kyky selviytyä keskuspankkivelvoitteista myös tulevaisuudessa.
- **Valuuttavaranto** koostuu suojaamattomista valuuttamääräisistä sijoituksista ja saamisista. Siihen kuuluvat valuuttamääräinen korkosijoitusvarallisuus sekä nettosaamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).
- **Käteinen** tarkoittaa vakuudellisia ja vakuudettomia lyhytaikaisia pankkitalletuksia.
- **Modifioitu duraatio** on korkoriskin mittari, joka kertoo, kuinka paljon korkosijoituksen tai korkosijoitusten arvo muuttuu, kun korot muuttuvat hieman. Esimerkiksi kun modifioitu duraatio on 2 ja korot nousevat 1 prosentin, korkosijoitusten arvo laskee 2 %.
- **VaR-luku** tietyllä luottamustasolla tarkoittaa sellaista tappiota, jota suurempi tappio toteutuu kyseistä luottamustasoa vastaavalla todennäköisyydellä, valitun ajan päästä. Jos esimerkiksi päivätason VaR 99 prosentin luottamustasolla on 3 milj. euroa, tämä tarkoittaa, että tänään toteutuu 1 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on huonompi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio (ja 99 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on parempi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio).
- **ES-luku** (Expected Shortfall) tietyllä luottamustasolla kertoo odotettavan tappion suuruuden vastaavan luottamustason VaR-luvun tappiotason ylittyessä. Esimerkiksi ES 99 prosentin tapauksessa voidaan puhua 1 prosentin riskitapahtuman keskimääräisestä tappiosta.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia Suomen Pankista niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat Suomen Pankin johtokunnan velvollisuudet

Suomen Pankin johtokunta vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta pankin tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Suomen Pankin johtokunta vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Suomen Pankin johtokunta on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan pankin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos pankki aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella. Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnitellamme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäyttöön voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon pankin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko Suomen Pankin johtokunnan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä pankin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat lausuntonne antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei pankki pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Helsingissä 28.2.2020
PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö
Jukka Paunonen
KHT